

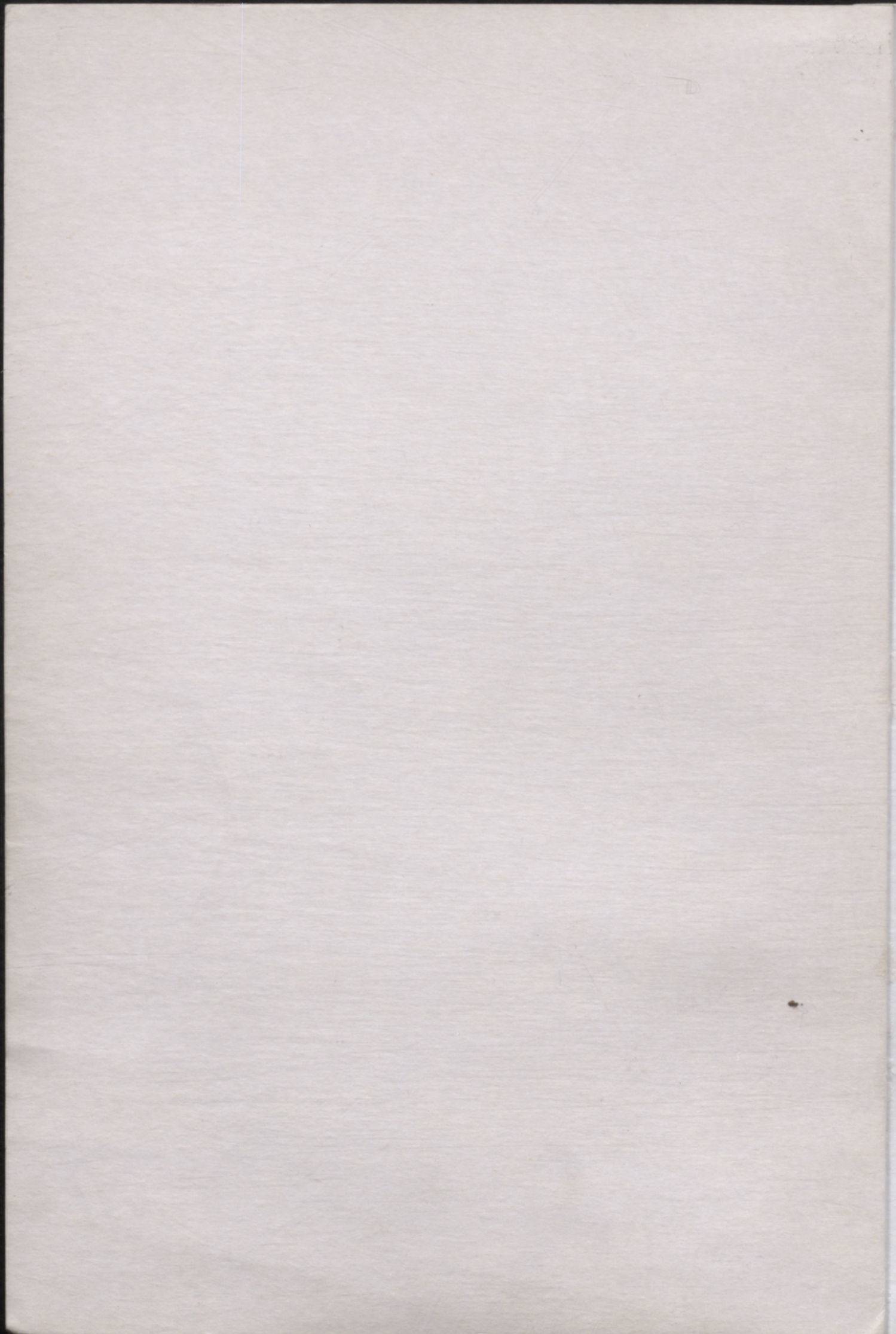
VALSTS KULTŪRAS PIEMINEKĻU AIZSARDZĪBAS INSPEKCIJAS
MATERIĀLI

JURIS URTĀNS, JĀNIS ASARIS

LATVIJAS RIETUMU DAĻAS
JAUNATKLĀTIE
PILSKALNI

RĪGA, 1998
FONDS "MANTOJUMS"

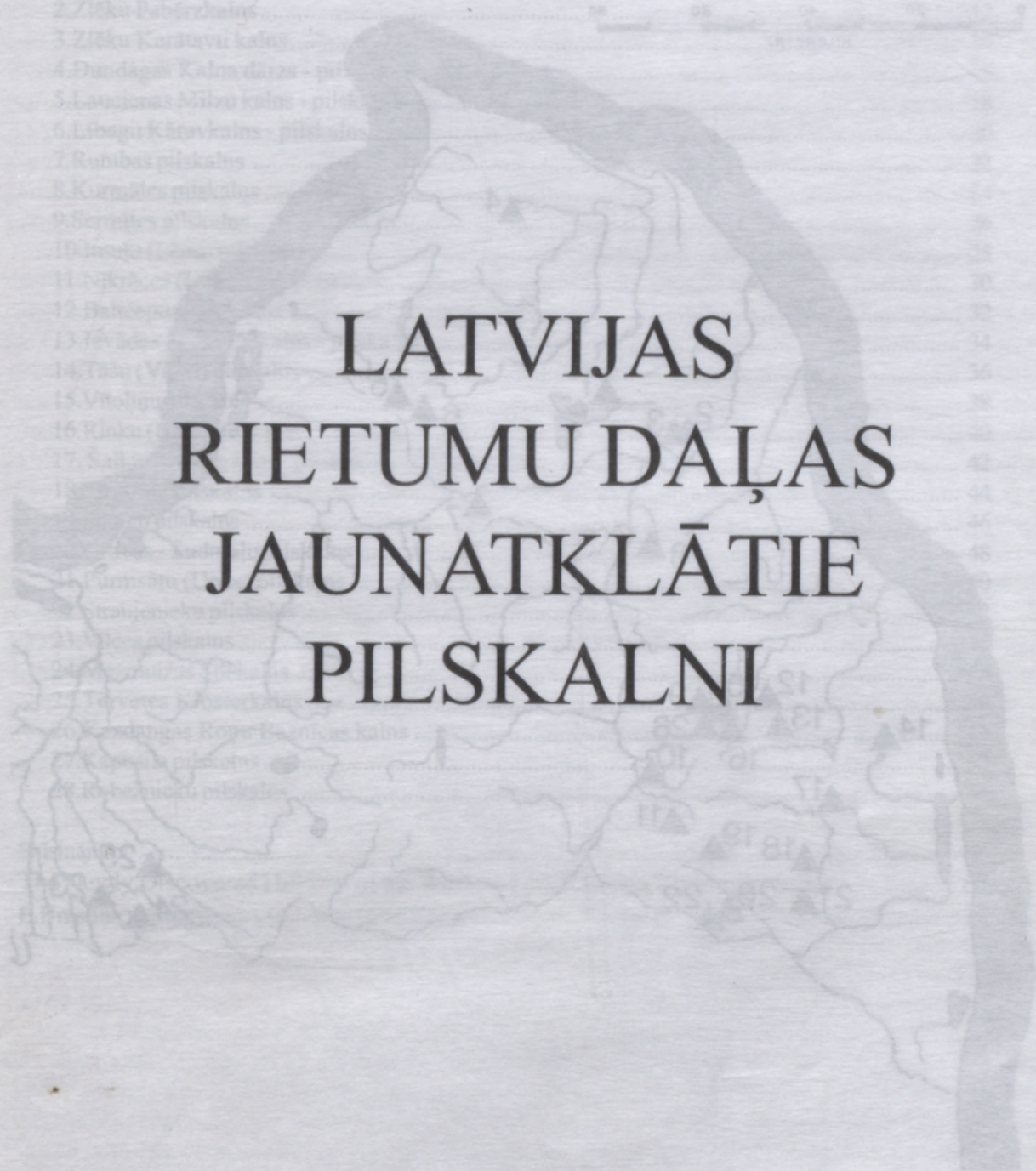
98-6
L 227

Latvijas Nacionālā
Bibliotēka
Latvijas rietumu daļas jaunatklātie pilskaļni izvērtējums
0301022202

L
9

Ievads .....
Preface ..... **Juris Urtāns, Jānis Asaris**

1. Jounvieta pilskaļnis	1
2. Zilku Pabūrbūris	10
3. Zilku Karāveju kaļnis	12
4. Dundāga Kalna dāza - pilskaļnis	14
5. Lauņjona Māku kaļnis - pilskaļnis	16
6. Libogu Kārvkaļnis - pilskaļnis	18
7. Rubības pilskaļnis	20
8. Kurnāļu pilskaļnis	22
9. Bernātes pilskaļnis	24
10. Jūrmala pilskaļnis	26
11. Nākrīšu pilskaļnis	28
12. Dabūpilskaļnis	30
13. Tāle pilskaļnis	32
14. Tāle (V) pilskaļnis	34
15. Vītoliņu pilskaļnis	36
16. Rīnka pilskaļnis	38
17. Saķa pilskaļnis	40

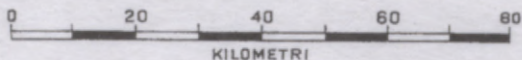

LATVIJAS RIETUMU DAĻAS JAUNATKLĀTIE PILSKALNI

Rīga, 1998
Fonds "Mantojums"

Latvijas rietumu daļas jaunatklāto pilskalnu izvietojums

0304055596

Saturs

Ievads	5
Preface	7
Pilskalni	
1. Jaunvietu pilskalns	10
2. Zlēku Pabērzkalns	12
3. Zlēku Karātavu kalns	14
4. Dundagas Kalna dārzs - pilskalns	16
5. Laucienas Milzu kalns - pilskalns	18
6. Lībagu Kāravkalns - pilskalns	20
7. Rumbas pilskalns	22
8. Kurmāles pilskalns	24
9. Sermītes pilskalns	26
10. Imuļu (Lēnu) pilskalns	28
11. Nīkrāces (Upenieku) pilskalns	30
12. Baltcepuru pilskalns	32
13. Ievādes Kapličas kalns - pilskalns	34
14. Tāšu (Vitku) pilskalns	36
15. Vītoļu pilskalns	38
16. Rinku (Boju) pilskalns	40
17. Šalku Zviedru kapi - pilskalns	42
18. Brūveru pilskalns	44
19. Spingu pilskalns	46
20. Gravas - Sudmaļu pilskalns	48
21. Purmsātu (Upes) pilskalns	50
22. Straujenieku pilskalns	52
23. Vilces pilskalns	54
24. Mežmuižas Silakalns	56
25. Tērvetes Klosterkalns	58
26. Kazdangas Roņu Baznīcas kalns	60
27. Kapsiņa pilskalns	62
28. Robežnieku pilskalns	64
Īsumā, Saīsinājumi	
Saīsinājumi	66
The Newly Discovered Hillforts of the Western Part of Latvia. Short summaries	67
E. Brastiņa uzmērītie un publicētie pilskalni Kurzemē un Zemgalē	71

3	.....	Levads
7	.....	Profāns
10	.....	1. Jāņvairoņi pilskalns
12	.....	2. Ziemeļi Pilskalns
14	.....	3. Ziemeļi Kārļavaru kalns
16	.....	4. Daudzgaras Kalns (Ziemeļi) - pilskalns
18	.....	5.1. Aucimnais Mīlņu kalns - pilskalns
20	.....	6.1. Īsāgu Kārļavaru kalns - pilskalns
22	.....	7. Rūdas pilskalns
24	.....	8. Kūnātes pilskalns
26	.....	9. Sēnītes pilskalns
28	.....	10. Īmaju (Līvu) pilskalns
30	.....	11. Nīkrīces (I) pilskalns
32	.....	12. Balciņpūri pilskalns
34	.....	13. Levādes Kārļavaru kalns - pilskalns
36	.....	14. Tāšu (Vidus) pilskalns
38	.....	15. Vairoņu pilskalns
40	.....	16. Rīnči (Balti) pilskalns
42	.....	17. Sāļu X pilskalns
44	.....	18. Rūdas pilskalns
46	.....	19. Sēnītes pilskalns
48	.....	20. Sēnītes 2. daļa pilskalns
50	.....	21. Rūdas (Līvu) pilskalns
52	.....	22. Rūdas pilskalns
54	.....	23. Viķas pilskalns
56	.....	24. Mērnīces pilskalns
58	.....	25.1. Sēnītes Kārļavaru kalns
60	.....	26. Kārļavaru Rūdas kalns
62	.....	27. Rūdas pilskalns
64	.....	28. Kārļavaru pilskalns

© Juris Urtāns, 1998
 © Jānis Asaris, 1998
 © Fonds "Mantojums", 1998

Valda Viļuma datormāksla
 Plānus izstrādāja Anda Bērziņa
 Redaktore Dzintra Zālīte, Renāte Meija (angļu val.)

Izmantoti Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas un Latvijas Vēstures muzeja foto un citi materiāli

Iespiests: fonds "Mantojums"

Ievads

Kurzemes un Zemgales pilskalni kā būtisks Latvijas kultūrvēsturiskās ainavas elements ceļotāju un pētnieku uzmanību piesaistījuši jau gandrīz divus gadsimtus. Tā, piemēram, Ulrihs fon Šlipenbahs savās 1809. gadā publicētajās ceļojuma piezīmēs par Kurzemi¹ citu, viņaprāt, interesantu objektu vidū min arī virkni Kurzemes pilskalnu.

Pirmā zinātniskā interese par Latvijas rietumu daļas pilskalniem radās 19. gs. 60. gados un galvenokārt saistāma ar baltvācu mācītāja un senatnes pētnieka Augusta Bīlenšteina darbību. No 1866. līdz 1868. gadam viņš apmeklēja 35 Kurzemes pilskalnus, kuru apraksti 1869. gadā tika publicēti Latviešu literārās biedrības izdevumā.² Aptuveni tanī pat laikā un arī turpmākajos gados pilskalnu apzināšanā iesaistījās arī mācītājs A. Raizons, mākslinieks J. Dēriņš, skolu inspektors E. Šmits u.c. Baltvācu pētnieku savākto informāciju par pilskalniem apkopoja K. Lēviss of Menars un tā publicēta atsevišķā grāmatā 1922. gadā.³ Tieši šajā gadā savu darbību Kurzemes un vēlāk arī Zemgales pilskalnu apzināšanā un uzmērīšanā sāka latviešu senatnes pētnieks Ernests Brastiņš, kura darba rezultāti par Latvijas rietumu daļas pilskalniem tika publicēti divās grāmatās.⁴

Agrāk nezināmu pilskalnu atklāšana šajā Latvijas daļā turpinājās arī pēc minēto darbu izdošanas, un šī ļoti daudzveidīgā materiāla apkopošana uzskatāma par grāmatas "Latvijas rietumu daļas jaunatklātie pilskalni" uzdevumu. Grāmatā apkopotas ziņas par 28 pilskalniem un tas ir loģisks turpinājums jau iznākušajai grāmatai par Latvijas austrumu daļas jaunatklātajiem pilskalniem (57 objekti).⁵ Abas grāmatas ir turpinājums E. Brastiņa 1920-tajos gados izdotajām četrām Latvijas novadu pilskalnu grāmatām, kurās apkopotas ziņas par 283 pilskalniem. Tāpat kā iepriekšējā grāmatā, arī tagad mēģināts sekot E. Brastiņa pilskalnu uzmērīšanas, aprakstīšanas un publicēšanas tradīcijām. Negribēti ir iznācis, ka Latvijas jaunatklāto pilskalnu apkopojuma publicēšana ir notikusi pretējā ģeogrāfiskajā virzienā nekā to savā laikā darīja E. Brastiņš, kurš sāka ar Kurzemes, Zemgales un Augšzemes pilskalniem. Tādēļ izdodot Latgales un Vidzemes pilskalnu grāmatas,⁶ E. Brastiņam jau bija pieredze, un Latgales un Vidzemes pilskalnu nodalījums ir izsvērtāks. Šķiet, ka Kurzemes pilskalnu grāmatā E. Brastiņš vēl līdz galam nebija noformējis priekšstatu, ko uzskatīt par īstu pilskalnu un ko ne. Tas radīja problēmas Latvijas rietumu daļas jaunatklāto pilskalnu apkopšanā. Iepriekšējā grāmatā, respektējot E. Brastiņa viedokli, netika iekļauti tādi pilskalni, kurus viņš par īstiem pilskalniem neatzina. Šajā grāmatā autori tomēr ir ietvēruši piecus pieminekļus, kurus E. Brastiņš par īstiem pilskalniem gan neuzskatīja, bet kuru pieskatīšana tādiem mūsdienās vairs nerada šaubas. Tā Tērvetes Klosterkalna piederību šai kategorijai apliecināja M. Atgāža vadībā veiktie arheoloģiskie izrakumi. Vilces pilskalnam un Mežmuižas Silakalnam ir nocietinājumu grāvji un vaļņi (Silakalnam ir arī divas priekšpilis); abos pieminekļos atrastas pilskalnus apliecinošas senlietas.

Virkne grāmatā iekļauto pilskalnu, iespējams, saistāmi ar 13. gs. rakstītajos avotos minētajiem ciemiem - Kurmāli, Sermīti, Lēnām, Ievadi, Bojām, Dundagu - pareizāk, ar šo ciemu kā teritoriālu vienību centriem vai nocietinātām viensētām. Spriežot pēc grāmatā ietvertu Latvijas rietumu daļas pilskalnu pārsvarā nelielajiem plakuma izmēriem (21 pilskalna plakuma platība ir mazāka par 2000 m²), tikai atsevišķi no tiem - teritoriāli lielākie un arī spēcīgāk nocietinātie pilskalni (Nīkrāces (Upenieku), Baltcepuru, Ievādes Kapličas kalns, Dundagas Kalna dārzs, Rinku (Boju), Mežmuižas Silakalns) varētu tikt uzlūkoti par plašāku novadu centriem, kuru apdzīvotāju skaits, pamatojoties uz ēku blīvuma analīzi arheoloģiski pētītajā Talsu pilskalnā, varētu pārsniegt 100 cilvēkus.

Zināmas pārdomas radās, izvērtējot Gramzdas Saulītēnu un Durbes Šilderu senvietu pieskaitīšanu vai nepieskaitīšanu pilskalniem. Šīs senvietas ir uzskatītas gan par kulta vietām, gan dzīvesvietām, gan patvēruma vietām, un tām nav visas pilskalnu raksturojošās pazīmes. Sakarā ar to, ka citos Latvijas novados līdzīgi veidotas senvietas pagaidām nav pazīstamas, autori izšķīrās par šo pieminekļu neiekļaušanu šajā grāmatā.

Ar šīs grāmatas klajā laišanu kopējais par īstiem pilskalniem atzīto senvietu skaits Latvijā sasniedzis 367 objektus. Vēl apmēram simts senvietas, kas sauktas par pilskalniem, uzskatāmas par nopostītiem, galvenokārt, noartiem pilskalniem vai pilenēm.

Autori apzinās, ka darbs pie Latvijas pilskalnu apzināšanas, apsekošanas, izpētes, klasifikācijas un aprakstīšanas ir turpināms, jo būtībā tas nevar beigties nekad, par ko liecina īsi pirms grāmatas klajā laišanas 1998. gada pavasarī jaunatklātais Daugavpils rajona Robežnieku pilskalns. Drīz vien pēc iepriekšējās pilskalnu grāmatas publicēšanas 1996. gada rudenī tika atklāts Valkas rajona Launkalnes Kapusila pilskalns. Lai arī šos abus Latvijas austrumu daļas jaunatklātos pilskalnus ievadītu plašākā aprīte, to aprakstus un uzmērījumus autori atļāvās iekļaut šajā grāmatā.

Grāmatas tapšanai nepieciešamo lauku darbu veikšana ((pilskalnu apsekošana, apzināšana, kartografēšana, fotofiksācija un uzmērīšana), uzmērījumu izzīmēšana un tekstu uzrakstīšana 1994. - 1995. gadā tika finansēta kā Kultūras ministrijas kultūras projekts, bet grāmatas sagatavošanu izdošanai un izdošanu finansēja Latvijas Dievturu sadraudze, Kultūrkapitāla fonds un starptautiskais projekts "Kultūras konfrontācija vai kompromiss". Autori ir pateicīgi saviem tuvākajiem kolēģiem I. Bernātei, A. Bērziņai, kura veikusi pilskalnu uzmērījumu izzīmējumus, A. Holmam, R. Meijai, R. Ritumam, R. Rozenvaldam, A. Šnē, A. Toram, V. Viļumam par datorsalikumu, R. Zemmerei un vēl citiem, kuri ar savu darbu visdažādākajos veidos sekmējuši grāmatas klajā nākšanu.

¹ U. fon Schlipenbach. Malerische Wanderungen durch Kurland. - Riga, 1809.

² A. Bielenstein. Die altlettische Burgberge Kurlands // Magazin der Lettisch-literarischen Gesellschaft. - Bd.14. - St. 2. - Mitau, 1869.

³ K. Lövis of Menar. Burgenlexikon für Alt-Livland. - Riga, 1922.

⁴ E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. I. Kuršu zeme. - R., 1923.; E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. Zemgale un Augšzeme. - R., 1926.

⁵ J. Urtāns. Latvijas austrumu daļas jaunatklātie pilskalni. - R.: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, 1995.

⁶ E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. Latgale. - R., 1928.; E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. Vidzeme. - R., 1930.

Preface

As a distinctive landmark in the Latvian cultural landscape, hillforts in Kurzeme and Zemgale have attracted attention of travellers and scientists for nearly two centuries. For example, Ulrich von Schlippenbach in his travel notes on Kurzeme¹ (published 1809) mentions a number of Kurzeme hillforts among other noteworthy sights.

First scientific interest for the hillforts of the western part of Latvia can be dated back to 1860's due to the work of August Bielenstein, a Baltic-German parson and investigator. Between 1866 and 1868 he visited 35 hillforts in Kurzeme. Descriptions of these sites were later published in the edition of the Latvian Association of Literature² in 1869. At about the same time and also during coming years, the following persons got involved in investigation of hillforts: parson A.Raison, artist J.Döring, school inspector E.Schmidt, and others. K.von Lövvis of Menar compiled all the information collected by Baltic-German researchers and published it in a separate book in 1922.³ In the same year, Latvian historian Ernests Brastiņš started his work on survey and research of hillforts in Kurzeme, later even in Zemgale. Results of his work were later published in two books about the hillforts of the western part of Latvia.⁴

Discovery of earlier unknown hillforts in this part of Latvia continued even after publishing of the above mentioned books. Summarising of this very manifold material is the task of the book "The Newly Discovered Hillforts of the Western Part of Latvia". This book comprises information on 28 hillforts and thus it can be considered as a logical sequel to the already published book about newly discovered hillforts in the eastern part of Latvia (57 objects).⁵ Both of these books are also a sequel to four books about hillforts in historical parts of Latvia, covering information on 283 hillforts, published by E.Brastiņš in 1920's. Like in the previous book, we have attempted to follow E.Brastiņš' pattern of survey, description and publication. It has occurred that compiling and publishing the data on newly discovered hillforts in Latvia were performed in a geographically opposite direction, if compared to the work of E.Brastiņš who begun with hillforts in Kurzeme, Zemgale and Augšzeme. Thus, E.Brastiņš already had a considerable experience when he published his books about hillforts in Latgale and Vidzeme, and this is why the definitions in these publications are more thorough. It seems likely that, while writing the book about Kurzeme, E.Brastiņš had not yet defined a clear conception of what should be considered as a hillfort. This resulted in some problems in summarising the data on the newly discovered hillforts in the western part of Latvia. Respecting the opinion of E.Brastiņš, hills that were not considered to be real hillforts were not included in the previous book, whereas in this book the authors have covered five objects that were not acknowledged by E.Brastiņš. However, at present there is no doubt about the character of these sites. One of such examples is hillfort Tērvetes "Klosterkalns" where archaeological excavations under supervision of M.Atgāzis gave proof that the site shall be classified as a hillfort. Hillfort Vilce and hillfort Mežmuižas "Silakalns" have ramparts and moats ("Silakalns" has also two outer forts); artefacts bearing proof of hillforts are found in both sites.

Some of the hillforts, described in the book, can presumably be related to villages, mentioned in written sources of the 13 century - Kurmāle, Sermīte, Lēnas, Ievade, Bojas, Dundaga, or more precise - with these villages as the centres of territorial units or fortified individual farms. Judging by the prevailing small plateau sizes of the hillforts, described in the book (plateau area of 21 hillfort is less than 2000m²), only some of them can be presumably considered as centres of larger territorial units. Here one can mention the territorially larger and best fortified hillforts, like Nīkrāce (Upenieki), Baltcepures, Ievādes "Kapličas kalns", Dundagas "Kalna dārzis", Rinkas (Bojas) and Mežmuižas "Silakalns" hillforts. On the basis of analysis of building density in archaeologically investigated Talsi hillfort, number of inhabitants of such a centre could exceed 100 persons.

Different opinions were expressed in respect of Gramzda Saulītēni and Durbe Šilderi ancient sites - should these properties be acknowledged as hillforts or not. These ancient sites are considered to be cult sites, as well as dwelling sites, hiding places, at the same time they do not have all features, characteristic for hillforts. Due to the fact that at present no ancient sites of similar appearance are known in other regions of Latvia, the authors decided not to include these properties in the book.

With the publishing of this book, the total number of ancient sites that are recognised to be real hillforts now extends to 367 properties. In addition to these, there are about 100 ancient sites that are named 'hillforts'. These are demolished hillforts, mainly destroyed by ploughing.

The authors are well aware that work with survey, investigation, description and classification of hillforts in Latvia is to be completed. In reality, it will never be fully finished, a fact that can be approved by the discovering of hillfort Robežnieki in Daugavpils region in spring 1998, shortly before publishing of this book.

Launkalne "Kapusils" hillfort (Valka region) was discovered in autumn 1996, soon after the publishing of the previous book. In order to integrate these two newly discovered hillforts of the eastern part of Latvia in the current cultural context, the authors decided to include descriptions of these sites in this book.

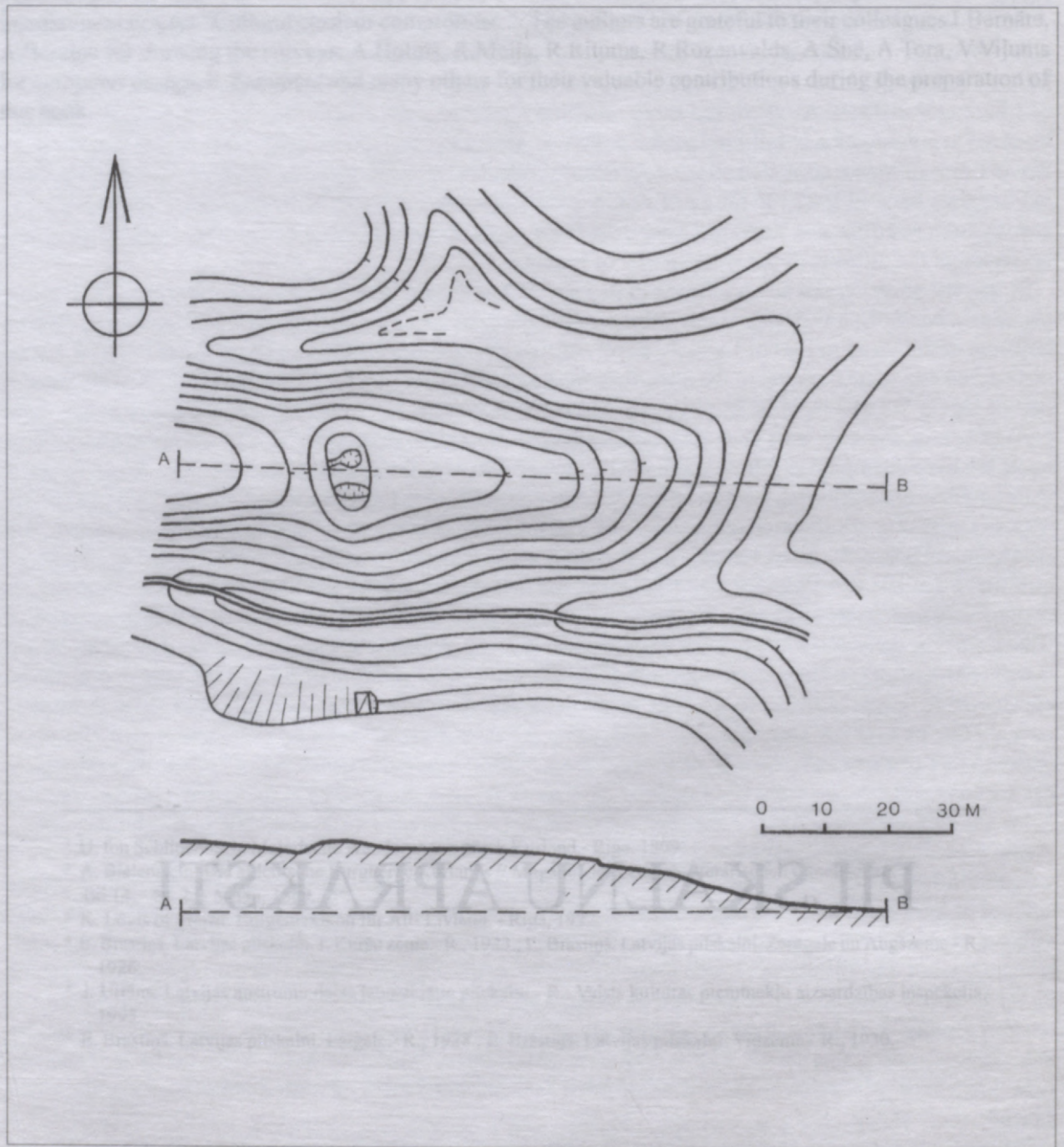
In 1994-1995, the field work (like investigation, survey, mapping, photographic records), as well as drawings and drawing up the texts were financed as a cultural project of the Ministry of Culture, while elaboration and publishing of the book was financially supported by Latvian Church Dievturi, Cultural Capital Foundation and international project "Cultural clash or compromise". The authors are grateful to their colleagues I. Bernāte, A. Bērziņa for drawing the surveys, A. Holms, R. Meija, R. Ritums, R. Rozenvalds, A. Šnē, A. Tora, V. Viļums for computer design, R. Zemmere and many others for their valuable contributions during the preparation of this book.

- ¹ U. fon Schlipenbach. Malerische Wanderungen durch Kurland.- Riga, 1809.
- ² A. Bielenstein. Die altlettische Burgberge Kurlands // Magazin der Lettisch-literarischen Gesellschaft. - Bd.14. - St. 2. - Mitau, 1869.
- ³ K. Lōvis of Menar. Burgenlexikon für Alt-Livland. - Riga, 1922.
- ⁴ E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. I. Kuršu zeme.- R., 1923.; E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. Zemgale un Augšzeme.- R., 1926.
- ⁵ J. Urtāns. Latvijas austrumu daļas jaunatklātie pilskalni.- R.: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, 1995.
- ⁶ E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. Latgale.- R., 1928.; E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. Vidzeme.- R., 1930.

1. Jaunvietu pilskalns

Koordinātes 22° 02' 57" 13' 16"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1994. gada uzmērījuma

Jaunvietu pilskalns atrodas Ventspils raj. Ugāles pagastā 5 km uz D no Ugāles un 50 m uz ZA no Jaunvietu mājām. Pirmās ziņas par iespējamu pilskalnu šajā apkārtnē 1966.gadā sniedzis V.Ādamsons. 1994.gadā pilskalnu aprakstīja un uzmērija J.Asaris un J.Urtāns.

Pilskalns ierīkots no dabas izdevīgā zemes mēlē starp divām stāvām, 5 - 6 m dziļām gravām.No zemes mēles turpinājuma R pusē pilskalna plakums atdalīts ar 1 m dziļu grāvi un valni, kura garums ap 13 m un augstums pret plakumu ap 1 m. Pilskalna valni un grāvi divās vietās postījušas jaunāku laiku rakumu bedres. Viss kalns un tā nogāzes apaugušas ar kokiem.

Apkārtne plāns M 1:200 000

Pilskalna izlīdzinātajam plakumam, kam ir neliels kritums A virzienā, ir noapaļotas, izstieptas trapeces forma. Plakuma garums - ap 35 m, platums - platākajā R daļā ap 20 m, bet A galā - tikai 12 - 13 m. Šis pilskalna gals mākslīgi pastāvināts un izveidots ar

noapaļoti taisnstūrveidīgiem stūriem, kas to atšķir no dabīgi ieslīpā, samērā lēzenā zemes mēles turpinājuma, kurš izbeidzās mitrā zemienē. Pilskalna valni un plakumā drošs kultūrslānis nav konstatēts; plakuma centrālajā daļā vairākās vietās novērojama ar oglītēm jaukta zeme.

Ap 400 m uz DR no Jaunvietu pilskalna atrodas Veckušķu Svētozols.

J. Asaris, J. Urtāns. Kurzemē atklāts jauns pilskalns // Diena.- 1994.g. 17.oktobrī.

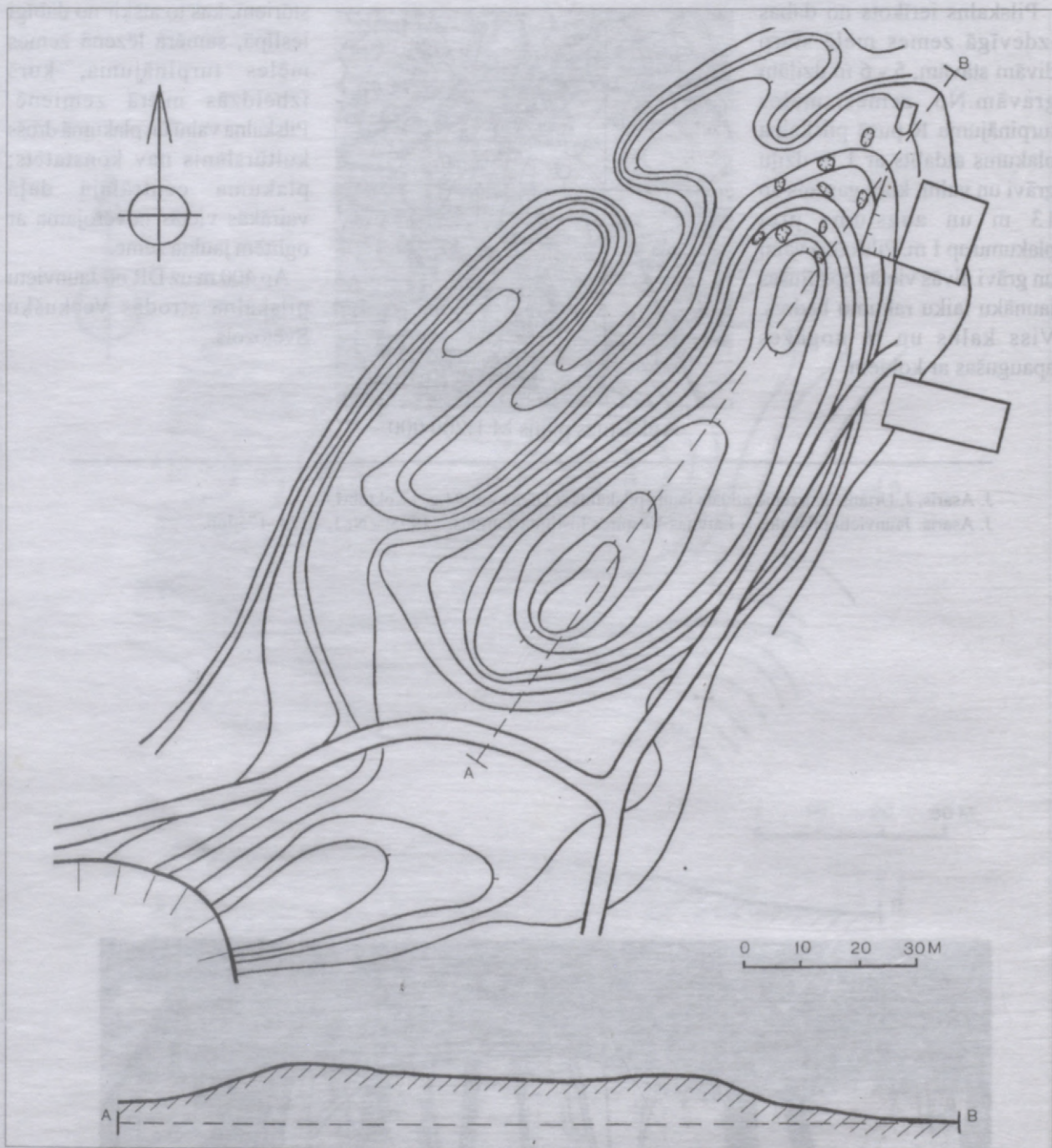
J. Asaris. Jaunvietu pilskalns // Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls. - 1995. - Nr.1. - 174.-175.lpp.

Jaunvietu pilskalna nocietinājuma grāvis un valnis

2. Zlēku Pabērzkalns - pilskalns

Koordinātes 21° 46' 30" 57° 07' 31"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1984. gada uzņēmuma

Pabērzkalns atrodas Ventspils raj. Zlēku pagastā Ventas labajā krastā starp Jaunbērzkalnu un Priednieku mājām. 1895. gadā to apzinājis un pārbaudes izrakumus izdarījis V.Sizovs. 1937.gadā Pabērzkalnā notika arheoloģiskie izrakumi E.Šturma vadībā. Tika konstatēts, ka Pabērzkalns izmantots arī kā apbedījumu vieta. 1960-to gadu beigās Pabērzkalna tiešā tuvumā Venta intensīvi izskaloja krastu un veidojās nobrukumi, tāpēc 1970. un 1972.gadā senvietā notika aizsardzības izrakumi Ē.Mugurēviča vadībā.

Pabērzkalna nocietinājumi nav raksturīgi Latvijas pilskalniem, tomēr arheoloģiskie pētījumi šeit noteikti apliecinājuši sena nocietinājuma esamību. Pilskalns ierīkots ZA - DR virzienā orientētu viļņveidīgu kāpu vidū. Tā plakuma norobežošanai izmantoti divi paralēli 2 un 4 m augsti, attiecīgi 25 un 50 m plati un ap 100 m gari dabiski veidojušies vaļņi,

kuri, kā liecina arheoloģiskie pētījumi, mākslīgi paaugstināti un nostiprināti ar stabu konstrukcijas būvēm. Starp vaļņiem izveidots 10 - 20 x 100 m liels plakums, kurā konstatēts līdz 0,6 m biezs kultūrslānis. Plakumā atradušās ar pavardiem apkurināmas

virszemes dzīvojamās ēkas. Iegūtās senlietas - bezripas keramikas lauskas, bronzas vītā kaklariņķa ar cilpu galiem fragments u.c. - ļauj apdzīvotību Pabērzkalnā datēt ar m.ē. 1.g.t.beigām - 2.g.t.sākumu. Uz šo pašu periodu attiecināma arī uz D no Pabērzkalna esošā Priednieku apmetne. Ventas pretējā krastā atrodas pazīstamie kuršu vēlā dzelzs laikmeta Piltenes Pasilciema senkapi.

Pabērzkalna mazākā vaļņa lēzenajā galā viduslaikos ierīkota kapsēta.

Par Pabērzkalnu zināma teika, ka šeit nogrimusi apburta pils līdz ar visiem cilvēkiem.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

VI 143.

Предварительный отчет г. Сизова о поездке его с целью археологических исследований в Курляндскую губернию летом 1895 года // Археологические известия и заметки. - Т.4. - Москва, 1896.- С.10.

Ž. Kupše. Ventiņu zemē // Latvijas Saule. - 1927. - Nr.53.-54.

Ē. Mugurēvičs. Kurzemes ekspedīcijas darbs 1970.gadā // ZASRT 1970. - R.:Zinātne, 1971.- 49.-50.lpp.

Ē. Mugurēvičs. Zlēku apkārtnes senatne // Padomju Venta /Ventspils/- 1971.g. 28.maijā.

Э.Мугуревич. Работы на острове Мартиньсала и в Курземе // АО 1970. - Москва: Наука, 1971.- С.341.

Ē. Mugurēvičs. Kurzemes ekspedīcijas darbs 1972.gadā // ZASRT 1972.- R.:Zinātne, 1973.- 50.-51.lpp.

Э.Мугуревич. Работы на острове Мартиньсала и в Курземе // АО 1972. - Москва: Наука, 1973.- С.391.

Latvijas PSR arheoloģija.- R.:Zinātne, 1974.- 180.lpp.

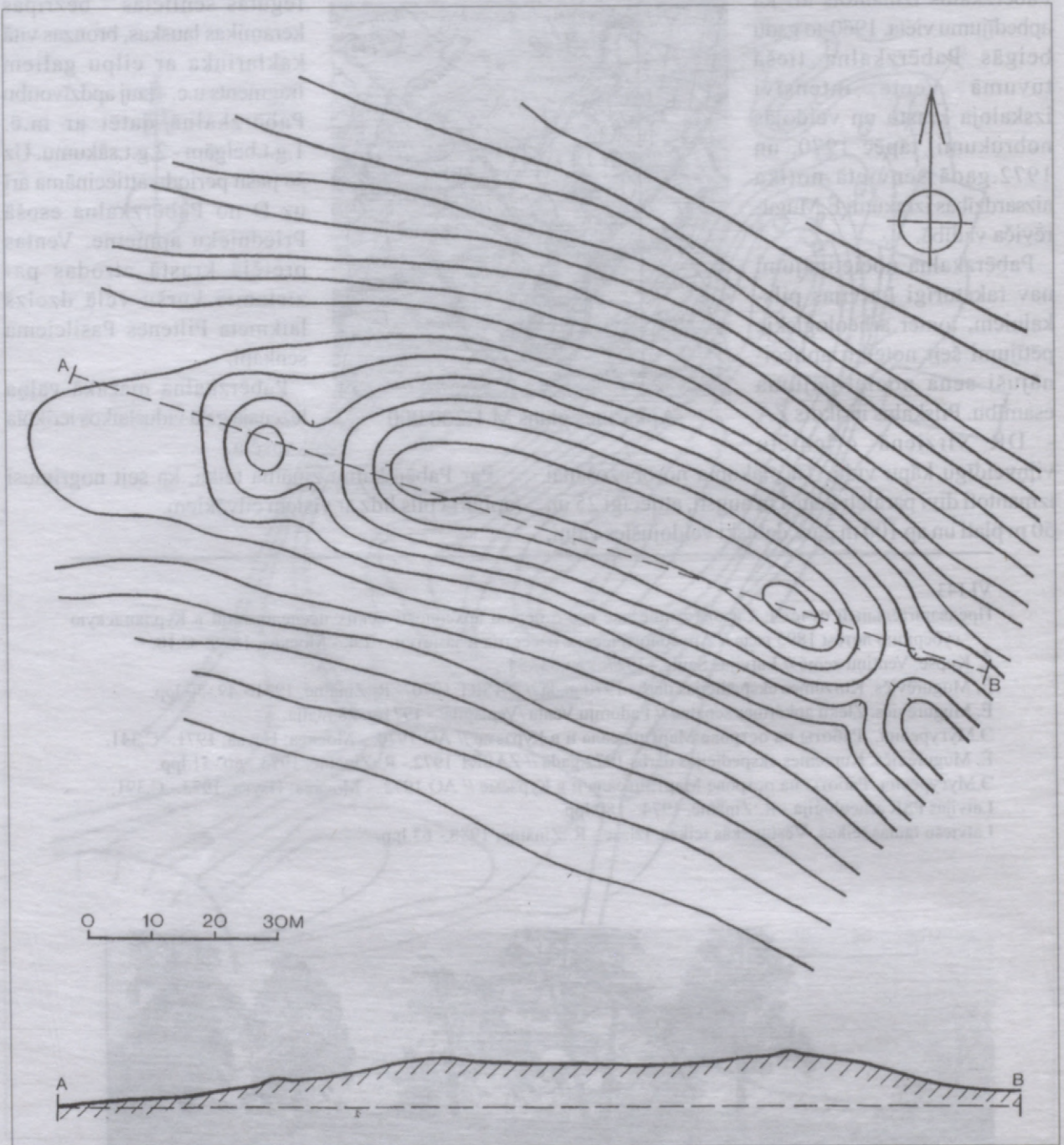
Latviešu tautas teikas. Vēsturiskās teikas. Izlase.- R.:Zinātne, 1988.- 63.lpp.

Zlēku Pabērzkalns - pilskalns

3. Zlēku Karātavu kalns

Koordinātes 21° 46' 49" 57° 07' 34"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1930. gada uzņēmējuma

Zlēku Karātavu (Kartavu) kalns, kas ir ap puskilometru gara, izliekta, aptuveni ZA - DR virzienā orientēta morēnu grēda, atrodas Ventspils raj. Zlēku pagastā uz R no Zlēku centra. Pilskalns ierīkots šīs grēdas R galā. Pieminekli pirmais 1930.gadā aprakstījis A.Gusars.

Zlēku Karātavu kalna pilskalns ierīkots nodalītajā kaupres R galā. Pilskalna sāni no dabas ir krauji un īpaši nav stāvināti. R galā 3 m zem pilskalna plakuma līmeņa ir ap 8 m plats, izplūdis grāvis, kura priekšā ir ap 2 m augsts un 10 m garš valnis. Pretējā, A galā, t.i., pilskalna plakuma galā, uzņemts ap 1 m augsts valnis, kura priekšā R pusē ir 3 m plats un 1 m dziļš grāvis. Pilskalna plakums ir izlīdzināts, garens, ap 70 m garš un 15 m plats. Minētos kalna izmērus 1930.gadā deva A.Gusars. 2.pasaules kara laikā pilskalnā bija ierīkoti nocietinājumi, tāpēc visai nelielā

plakuma liela daļa, īpaši Z pusē, ir sapostīta ar kara laika rakumiem. Šo postījumu rezultātā arī pilskalna aizsargbūves ir daļēji zaudējušas savu sākotnējo veidu, īpaši R gala nocietinājumi. A.Gusars bija konstatējis, ka kultūrslānis pilskalnā ir visai vājš, 20 - 30 cm biezs.

Intensīvāks tas bija pilskalna plakuma A stūrī. Nekādas senlietas no Zlēku Karātavu kalna muzejos nav nonākušas, un tā datējums un kultūras piederība nav noteikta.

Uz R no Karātavu kalna ir vēl kāds kalns, kurš saukts par Pilskalnu, bet kuram nav raksturīgu pilskalna pazīmju, tāpēc tas tiek uzskatīts par kulta vietu vai senkapiem.

Zlēku Karātavu kalna nosaukums vedina domāt, ka šajā kalnā kādreiz varēja atrasties arī sōda vieta. To apliecina publicētā teika, kurā Zlēku

Karātavu kalns tiek apzīmēts par vietu, kur sadedzināts burvis Veckušķis.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

Vecais Veckušķis // Latviešu tautas teikas. Vēsturiskās teikas: Izlase. - R., 1988. - 253., 254.lpp.

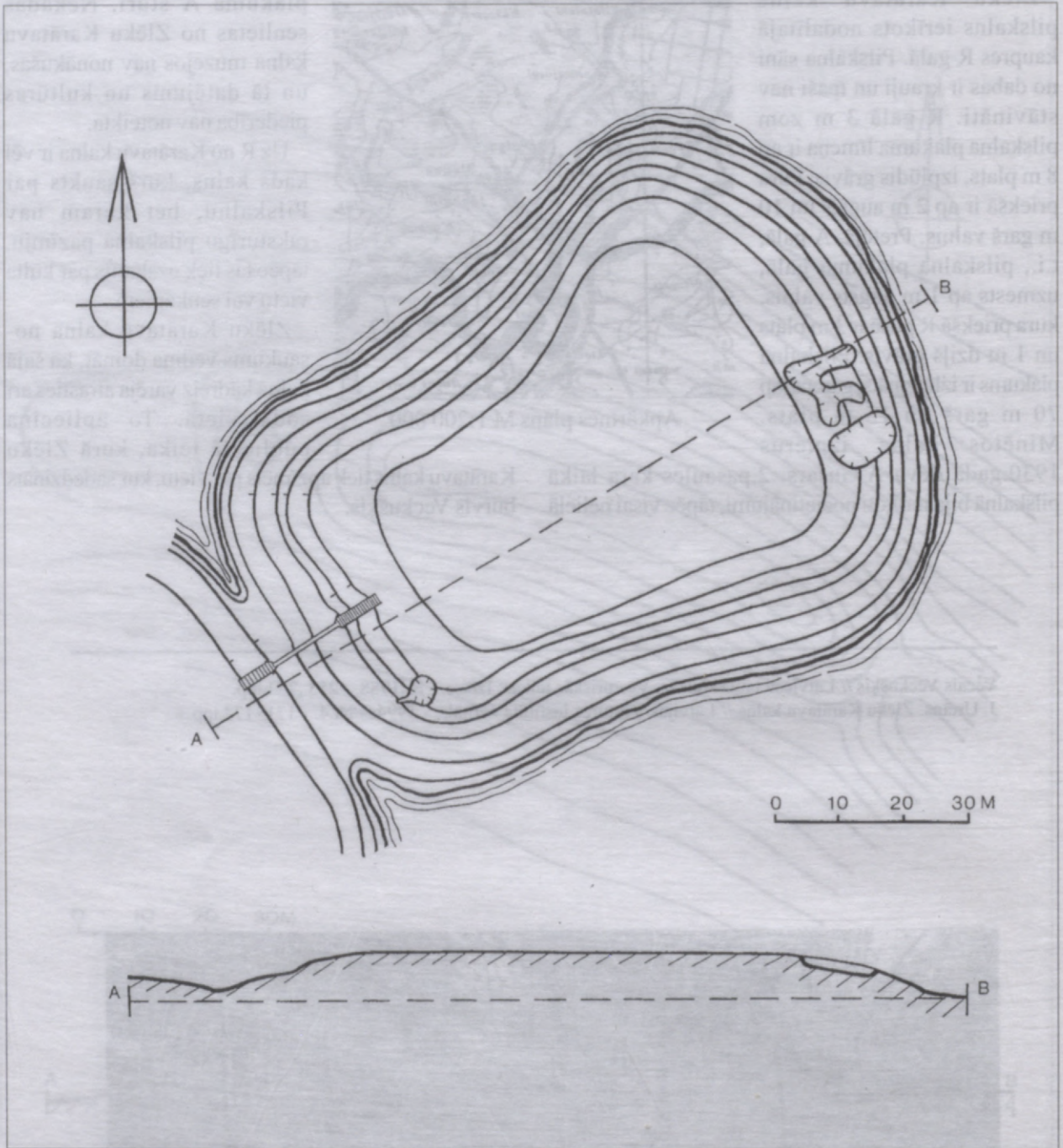
J. Urtāns. Zlēku Karātavu kalns // Latvijas Vēstures institūta žurnāls. - 1994. - Nr.4. - 171.-172.lpp.

Zlēku Karātavu kalns

4. Dundagas Kalna dārzs - pilskalns

Koordinātes 22° 21' 19" 57° 30' 45"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1994. gada uzmērījuma

Dundagas Kalna dārzs atrodas Talsu raj. Dundagas pagasta centrā, 60 m uz ZA no Dundagas mūra pils. Kā iespējamu nocietinājumu pirmais šo vietu jau 1809.gadā aprakstījis U.Šlipenbahs. 1943.gadā P. Stepiņš izteica minējumu, ka Kalna dārzu kā nocietinājumu 13.gs. ierīkojuši vācieši un izmantojuši līdz Dundagas mūra pils uzcelšanai, kas pirmo reizi rakstos minēta 1318.gadā. 1981.gadā pilskalnā Ē.Mugurēviča vadībā izdarīti arheoloģiskie izrakumi.

Pilskalns ierīkots savrupā paugurā Pāces upes krastā. Muižas laikos upē uzstādīnāts dzirnavu dīķis, un Kalna dārzs pašlaik ir pussala, kas dzirnavu dīķa DA daļā par 6 - 7 m paceļas virs ūdens līmeņa. Kalnam, kam visapkārt ir mākslīgi nostāvinātas nogāzes, izveidots labi izlīdzināts, plānā noapaļoti iegarenas taisnstūra formas plakums, kura lielums ir ap 70 x 35 - 55 m. Kalna DR nogāzē 1 m zem plakuma līmeņa ir 8 - 9 m plata terase; 3 m zemāk ir otra 4 - 5 m plata terase. Arī kalna ZA

nogāzē 1 m zem plakuma ir 6 - 8 m plata terase. Iespējams, ka terases izveidotas 18. - 19.gs., kad šeit ierīkots muižas parks. Pilskalns DR pusē ar apmēram 20 m platu un 7 m dziļu grāvi atdalīts no iespējamās priekšpils vietas, kurā vēlāk uzcelta vācu

mūra pils. Patlaban pāri grāvim ierīkots tiltiņš, no kura uz plakumu ved betonētas kāpnes.

1981.gada izrakumos (kopplatība 97 m²) noskaidroja, ka Kalna dārza plakums A pusē bija nocietināts ar valni, kas veidots no akmeņiem un zemēm. Tas pie pamatnes bijis 2,5 m plats un saglabājies nepilna metra augstumā. Izrakumos iegūtās senlietas (bronzas kaklariņķa un rotadatas fragmenti) un nocietinājumu raksturs liecina, ka pilskalns izmantots m.ē. 1.g.t. un 2.g.t. sākumā.

Dzirnavu dīķa pretējā krastā ap 100 m uz A no Kalna dārza pilskalna atrodas E. Brastiņa apzinātais un aprakstītais nelielais Dundagas pilskalns.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

VI 268.

U. Schlippenbach. Malerische Wanderungen durch Kurland. - Riga und Leipzig, 1809.- S. 195.

Ē. Mugurēvičs. Arheoloģiskie izrakumi Dundagas pilī // ZASM 1980./81. - R.:Zinātne, 1982.- 100.lpp.

Э.Мугуревич. Раскопки в Резекне и Дундаге // АО 1981. - Москва: Наука, 1983. - С.385-386.

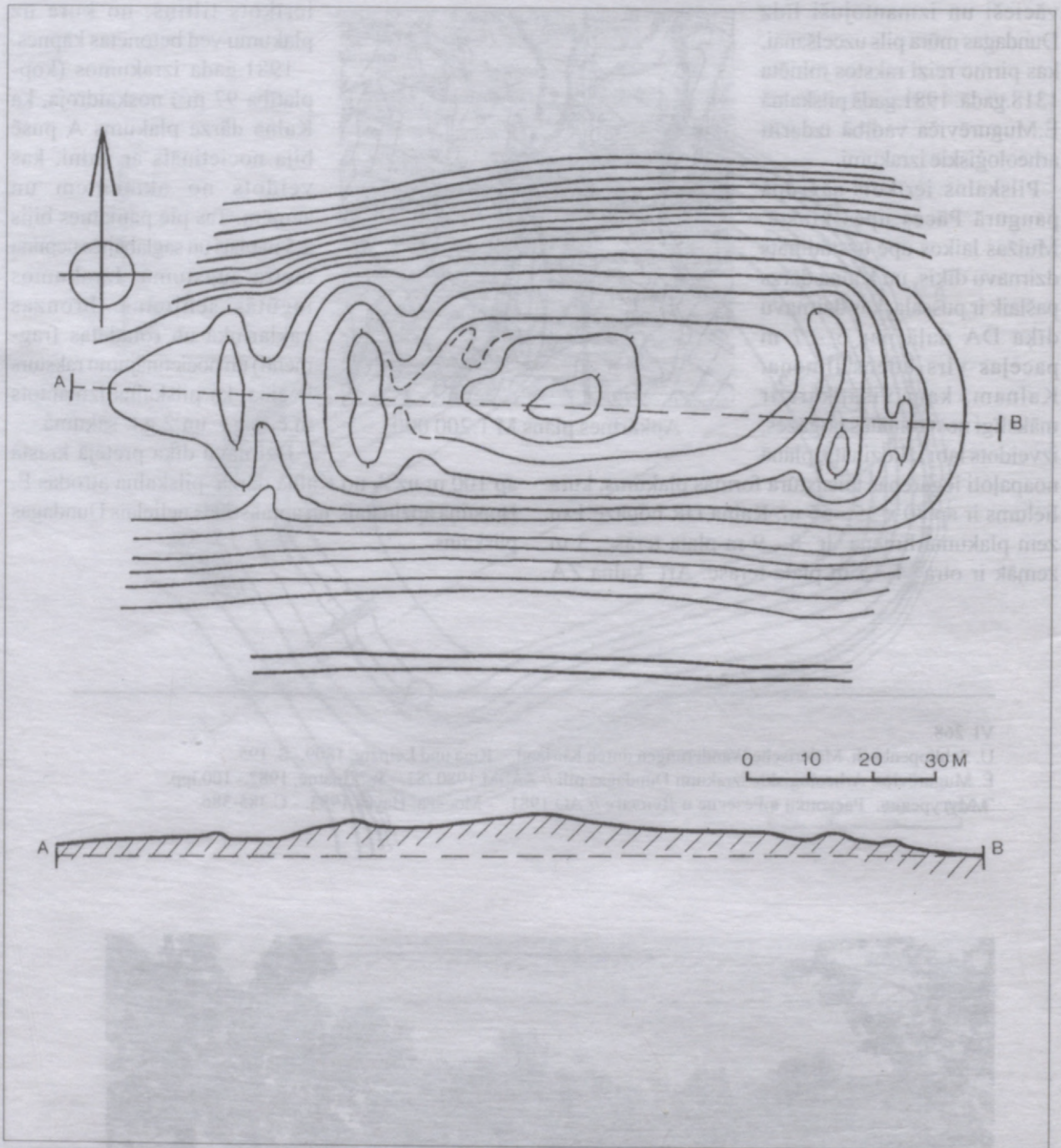
Dundagas Kalna dārzs - pilskalns

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

98-24.854

5. Laucienas Milzu kalns - pilskalns

Koordinātes 22° 37' 54" 57° 14' 24"

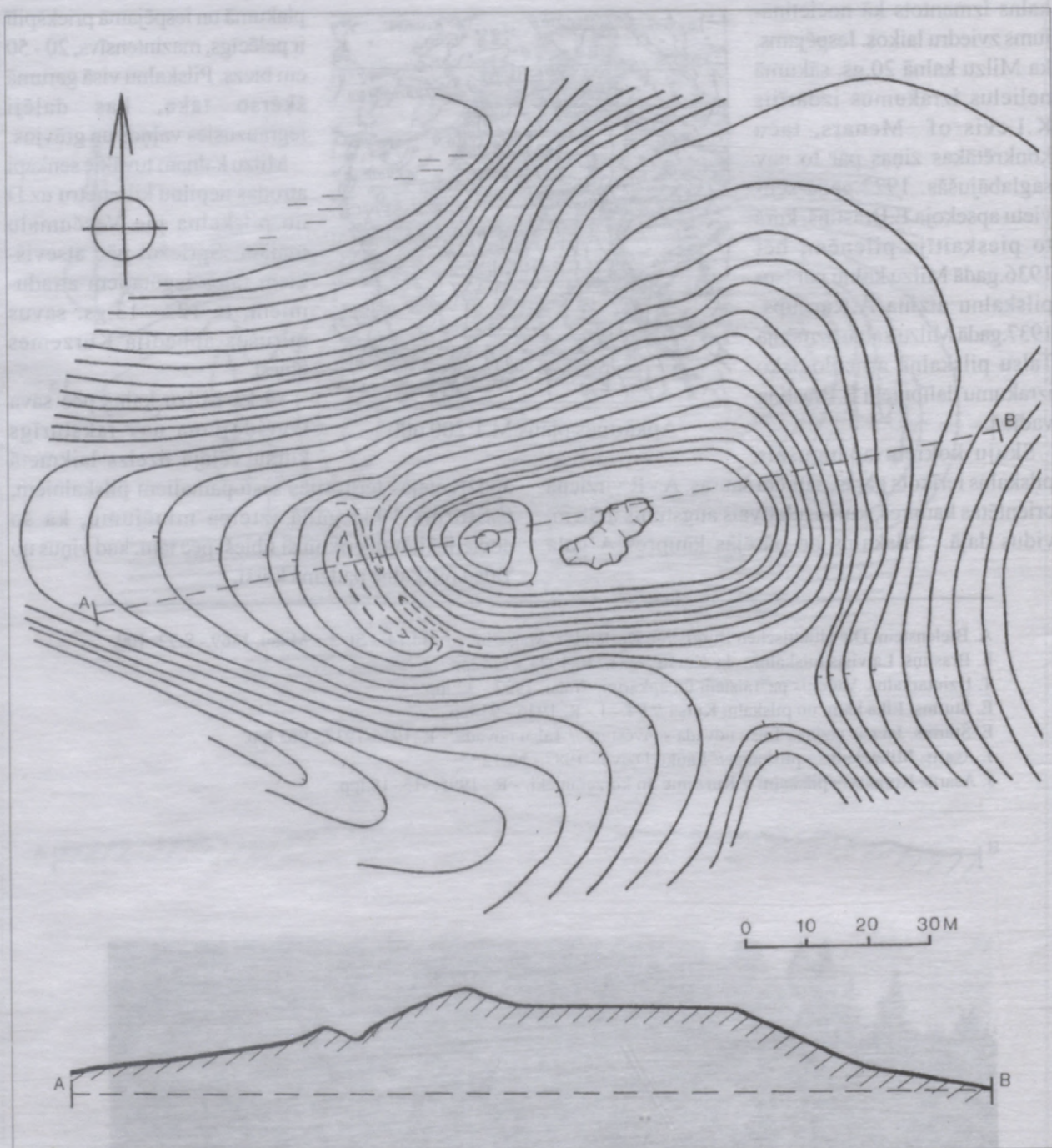

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1937. gada uzmērījuma

6. Lībagu Kāravkalns - pilskalns

Koordinātes 22° 36' 21" 57° 12' 32"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1937. gada uzmērījuma

Kāravkalns atrodas Talsu raj. Lībagu pagastā apmēram 3,5 km uz D no Talsiem, Talsu - Lībagu vecā lielceļa labajā pusē, 350 m uz DDR no Ratkalnu mājām. Pirmās ziņas par šo senvietu 1934.gadā sniedzis E.Šturms. 1937.gadā pieminekli uzmērīja Talsu pilskalna arheoloģisko izrakumu dalībnieki Ā. Karnupa vadībā. 1946.gadā A.Gusars Kāravkalna DA pusē konstatēja tam atbilstošu iespējamu kulta kalnu.

Jauktu mežu apaugušais pilskalns ierīkots garas kaupres A galā, no kuras tas nodalīts ar nelielu valni, grāvi un ap 2 m augstu valni plakuma R galā. Pilskalna izlīdzinātais plakums (20 x 40 m) ir iegarens A - R virzienā. Uzejas vieta varētu būt atradusies plakuma A galā. Pilskalna Z pusē desmit metrus zem plakuma līmeņa ir vāji izteikta terase. Kultūrslānis plakuma malās ir 50 - 70

cm, plakuma centrālajā daļā tas ir 20 - 30 cm biezs. Intensīvāks, sīkas ogļītes saturošs, tas ir plakuma R galā tuvāk valnim, bet A pusē - gaišāks un mazāk izteikts. Iespējams, ka uz R no pilskalna aiz vaļņa un grāvja atradusies priekšpils.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

domājams, ka pilskalns apdzīvots m.ē. 2.g.t. pirmajos gadsimtos.

Pilskalna apkārtnē zināmi vairāki senkapi. Tā 600 m uz DA no Kāravkalna, rokot kapu Lejaslāču kapsētā, atrastas vairākas 11.gs.beigu bronzas rotaslietas, kas raksturīgas Kurzemes lībiešiem. Citi pagaidām tuvāk nedatējami senkapi pilskalna tiešā tuvumā atrodas pie Lejaslāčiem, bij. Kvicām un Biezājiem.

Par Kāravkalnu pierakstīta teika, ka ganiem šeit rādoties balts āzis ar zelta ragiem.

Spriežot pēc Kāravkalna ārējā veidojuma un atradumiem tam tuvajā Lejaslāču kapsētā,

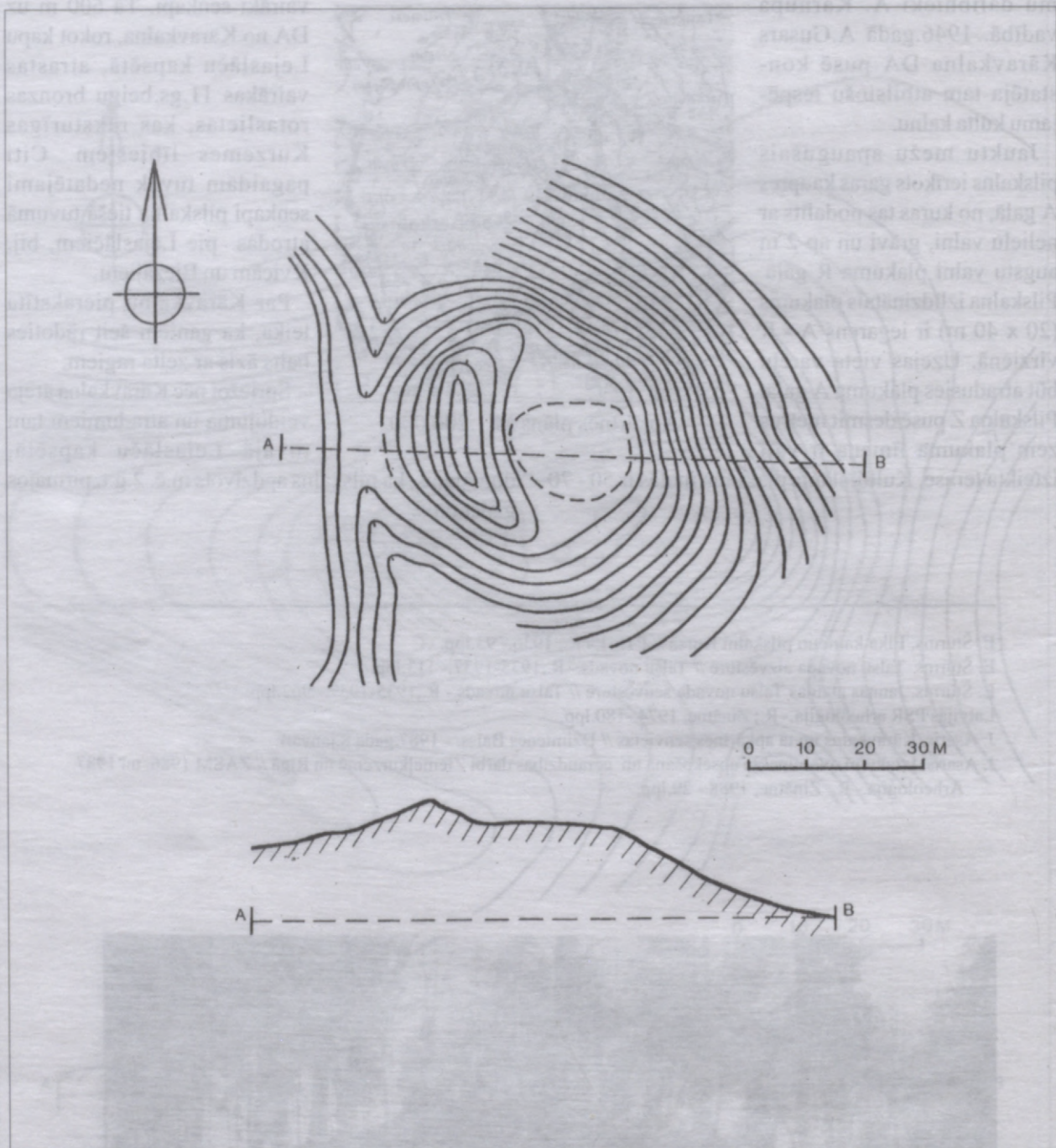
- E. Šturms. Elka kalni un pilskalni Kursā // PT.- 1.- R., 1936.- 93.lpp.
 E. Šturms. Talsu novada aizvēsture // Talsu novads.- R.,1935-1937.- 113.lpp.
 E. Šturms. Jaunas atziņas Talsu novada senvēsturē // Talsu novads.- R.,1935-1937.- 962.lpp.
 Latvijas PSR arheoloģija.- R.: Zinātne, 1974.-180.lpp.
 J. Asaris. Kāravkalns un tā apkārtnes senvietas // Dzimtenes Balss. - 1987.gada 8.janvārī.
 J. Asaris. Izrakumi, pieminekļu apsekošana un uzraudzības darbi Ziemeļkurzemē un Rīgā // ZASM 1986. un 1987. Arheoloģija.- R.: Zinātne, 1988.- 29.lpp.

Lībagu Kāravkalns - pilskalns

7. Rumbas pilskalns

Koordinātes 22° 07' 24" 57° 04' 32"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1936. gada uzmērījuma

Rumbas pilskalns (Apaļais kalns) atrodas Talsu raj. Abavas pagastā 1,5 km uz DA no Veģiem, Abavas kreisajā krastā, 550 m uz ZA no Mazbrūveļu mājām. Pilskalnu pirmo reizi 1928.gadā reģistrējis un 1936.gadā uzmērījis E.Šturms.

Kokiem un lazdu krūmiem apaugušais Rumbas pilskalns ierīkots Abavas senlejas kraujas malā; krauja veido pilskalna Z nogāzi. A un DA pusēs pilskalnu, kas labi saglabājies, norobežo Z - D virzienā orientētā grava ar Vācu strautu. No dabas pieejamākā pilskalna R puse nocietināta ar grāvi un ar apmēram 3 m augstu puslokveida valni. Izlīdzinātais plakums ir ieapaļš (caurmērs ap

25 m). Neskatoties uz mazajiem izmēriem, pilskalns ir bijis ļoti nocietināts, taču ne visai intensīvais kultūrslānis (plakuma malā tā biezums 40 cm) liek domāt, ka tas apdzīvots neilgu laiku vai arī izmantots kā patvēruma vieta.

Pēc nostāstiem Vācu strautā noslīkušas septiņas pils "preilenes", kas tur parasti gājušas mazgāties.

Rumbas pilskalnam pretējā Abavas krastā atrodas ar 14.gs. datējamie Valgales Veģu senkapi, bet divus kilometrus uz DR no pilskalna - pazīstamais Valgales senvietu komplekss (pilskalns, Baznīcas kalns, senkapi).

Apkārtnes plāns M 1:200 000

E. Šturms. Elka kalni un pilskalni Kursā // PT.- 1.- R., 1936.- 94.lpp.

E. Šturms. Jauni dati par Talsu novada senvēsturi // Talsu novads.- R., 1935 - 1937.- 962.lpp.

Ē. Mugurēvičs. Arheoloģisko pieminekļu apzināšana Kurzemē 1968.g. // RT 1968.- R.: Zinātne, 1969. - 46.lpp.

Latvijas PSR arheoloģija.- R.:Zinātne, 1974.- 180.lpp.

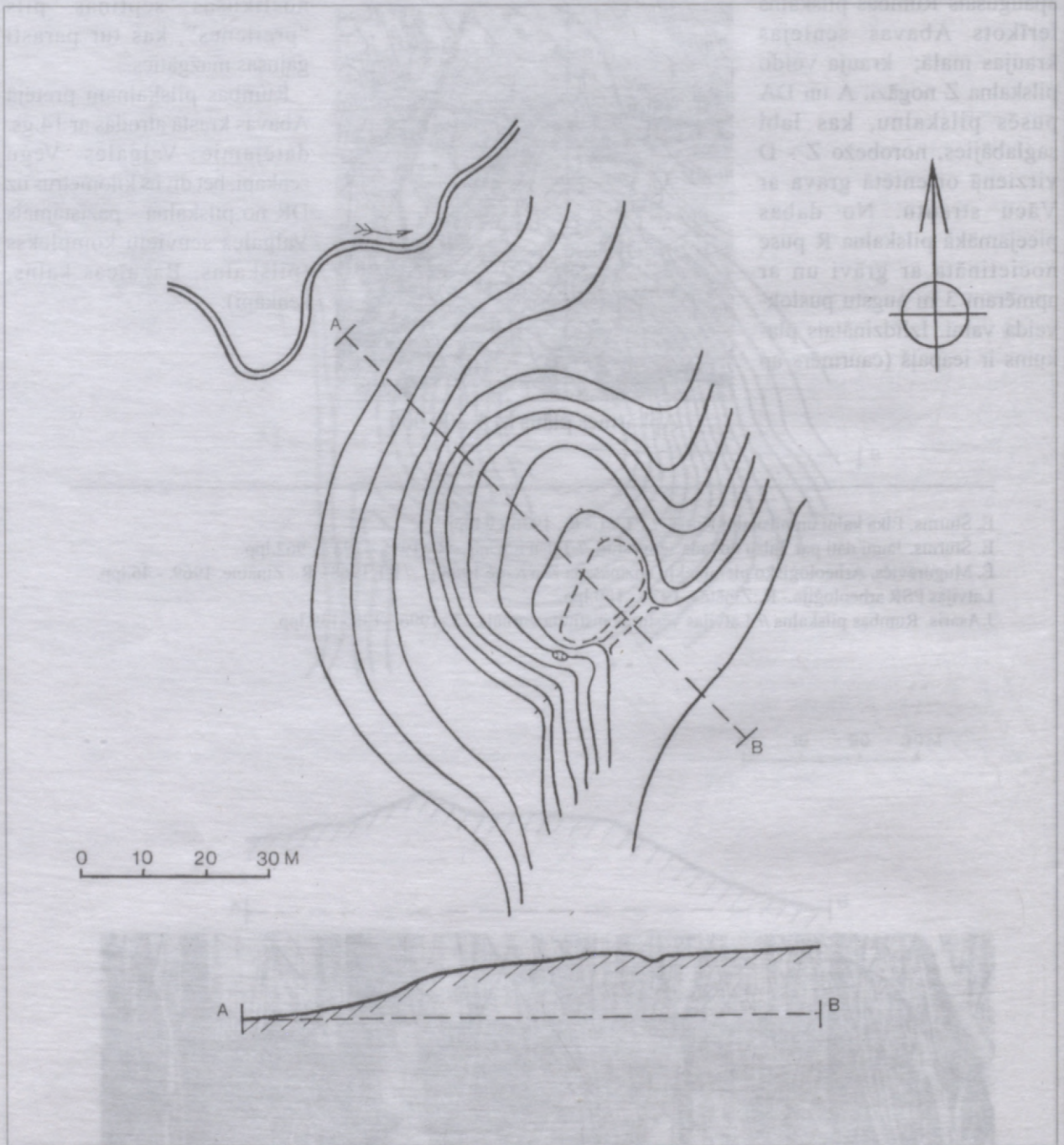
J.Asaris. Rumbas pilskalns // Latvijas vēstures institūta žurnāls. -3.-1996. -138.-139.lpp.

Rumbas pilskalns

8. Kurmāles pilskalns

Koordinātes 21° 53' 42" 56° 57' 55"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1994. gada uzmērījuma

Kurmāles pilskalns atrodas Kuldīgas raj. Kurmāles pagastā apmēram 4 km uz R no Kuldīgas, Kuldīgas - Ēdoles šosejas labajā pusē starp Meņģu un Laucenieku mājām. Pilskalnu 1895. gadā atklājis arheologs V. Sizovs. 1904. gadā plašāku pieminekļa aprakstu un novietnes skici publicēja E. Šmidts.

Nelielais lapu kokiem, galvenokārt ozoliem apaugušais pilskalns ierīkots zemes mēlē starp divām gravām ap 5 m augstajā, stāvajā Kuldīgas upītes labajā krastā. Neaizsargātā mēles D un DA puse bijusi nocietināta ar grāvi un ap

20 m garu valni, kas gandrīz noarts un virs plakuma tagad izceļas tikai par 0,5 m. Pilskalna nelīdzenajam plakumam (35 x 20 m) plānā ir ovāla forma. Postījuma bedrē plakuma D daļā un citur plakumā konstatēts 20 - 35 cm biezs kultūrslānis.

Iespējams, ka kādu pieturpunktu Kurmāles pilskalna datēšanai var dot fakts, ka Kurmāle (Kormalen) rakstītos avotos minēta jau 1253. gada kuršu zemju dalīšanas dokumentos.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

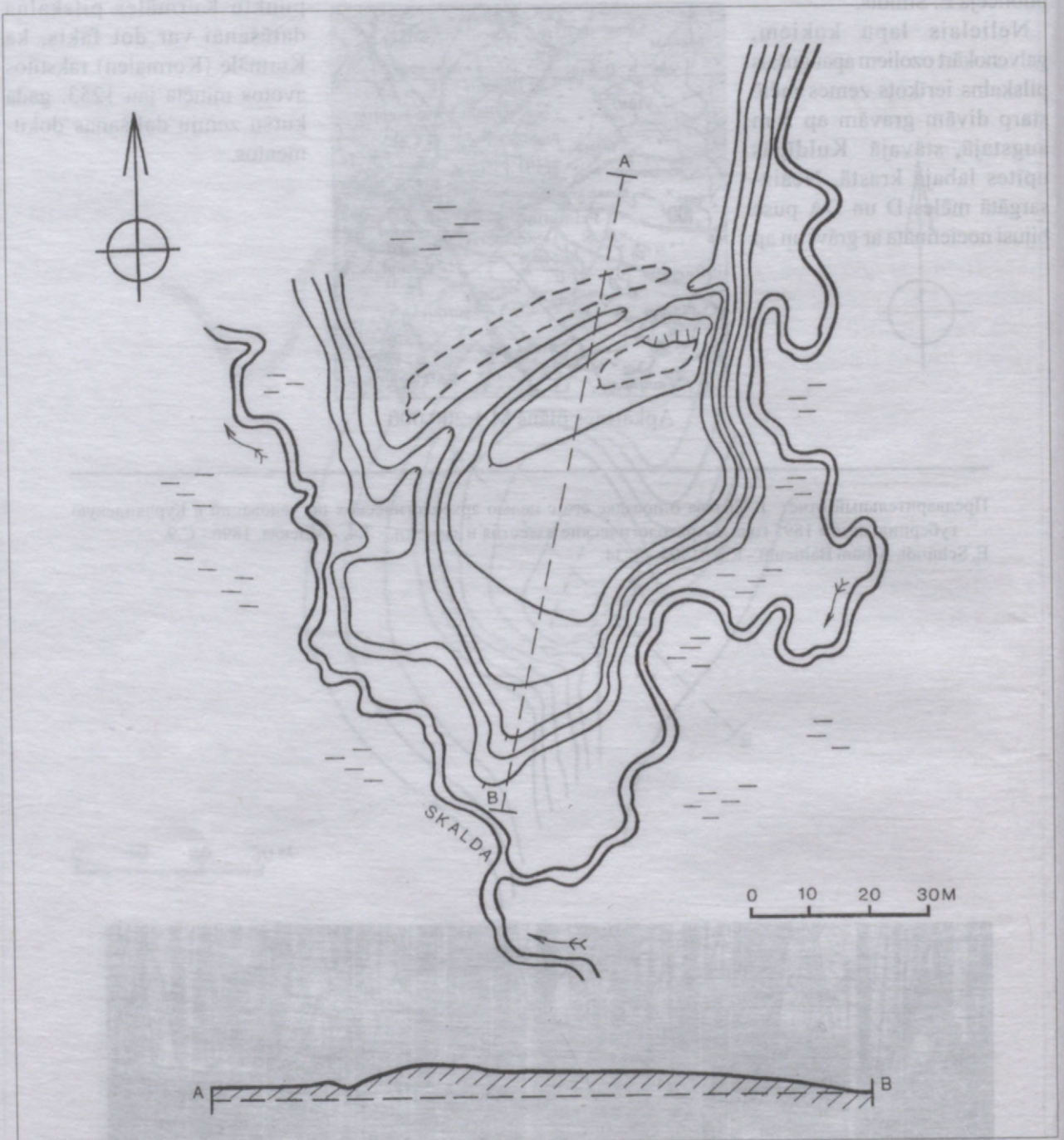
Предварительный отчет г. Сизова о поездке его с целью археологических исследований в Курляндскую губернию летом 1895 года // Археологические известия и заметки. - Т.4. - Москва, 1896. - С.9.
E. Schmidt. Album Balticum. - Riga, 1904. - S. 34.

Kurmāles pilskalns

9. Sermītes pilskalns

Koordinātes 21° 34' 01" 56° 44' 59"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1944. gada uzmērījuma

Sermītes pilskalns atrodas Kuldīgas raj. Laidu pagastā apmēram 1,5 km uz ZZR no Sermītes starp Vecmuižu un bij. Paegļu mājām. Pilskalnu pirmo reizi 1923.gadā literatūrā minējis E.Brastiņš, kurš, pats pilskalnu neapmeklējis, to tomēr pieskaitīja pilienēm. 1944.gadā Sermītes pilskalnu plašāk aprakstīja un uzmērīja A.Gusars.

Alkšņiem un priedēm apaugušais Sermītes pilskalns izveidots 5 - 6 m augstā, dabīgā zemes ragā Skaldas upītes līkumā, kura pilskalnu norobežo no trijām pusēm. No dabas neaizsargātais pilskalns Z gals nocietināts ar apmēram 50 m

garu grāvi un valni, kurš laika gaitā ir noarts. Pilskalns ZR - DA virzienā orientētais, neregulārais plakums, kam ir slīpums pret šaurāko D galu, ir ap 50 x 20-50 m liels. Plakumā, kura malās konstatēti 20 - 30 cm biezs, oglītes saturošs kultūrslānis, vietām ir vecas rakumu bedres.

Iespējams, ka kādu pieturpunktu Sermītes pilskalns datēšanā var dot fakts, ka Sermīte (Sargamiten) minēta 1253. gada kuršu zemju dalīšanas dokumentos. Tuvāk Sermītes centram neviens cits pilskalns nav zināms.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

E. Brastiņš. Latvijas pilskalni.- I.- Kuršu zeme.- R.,1923.- 133.lpp.

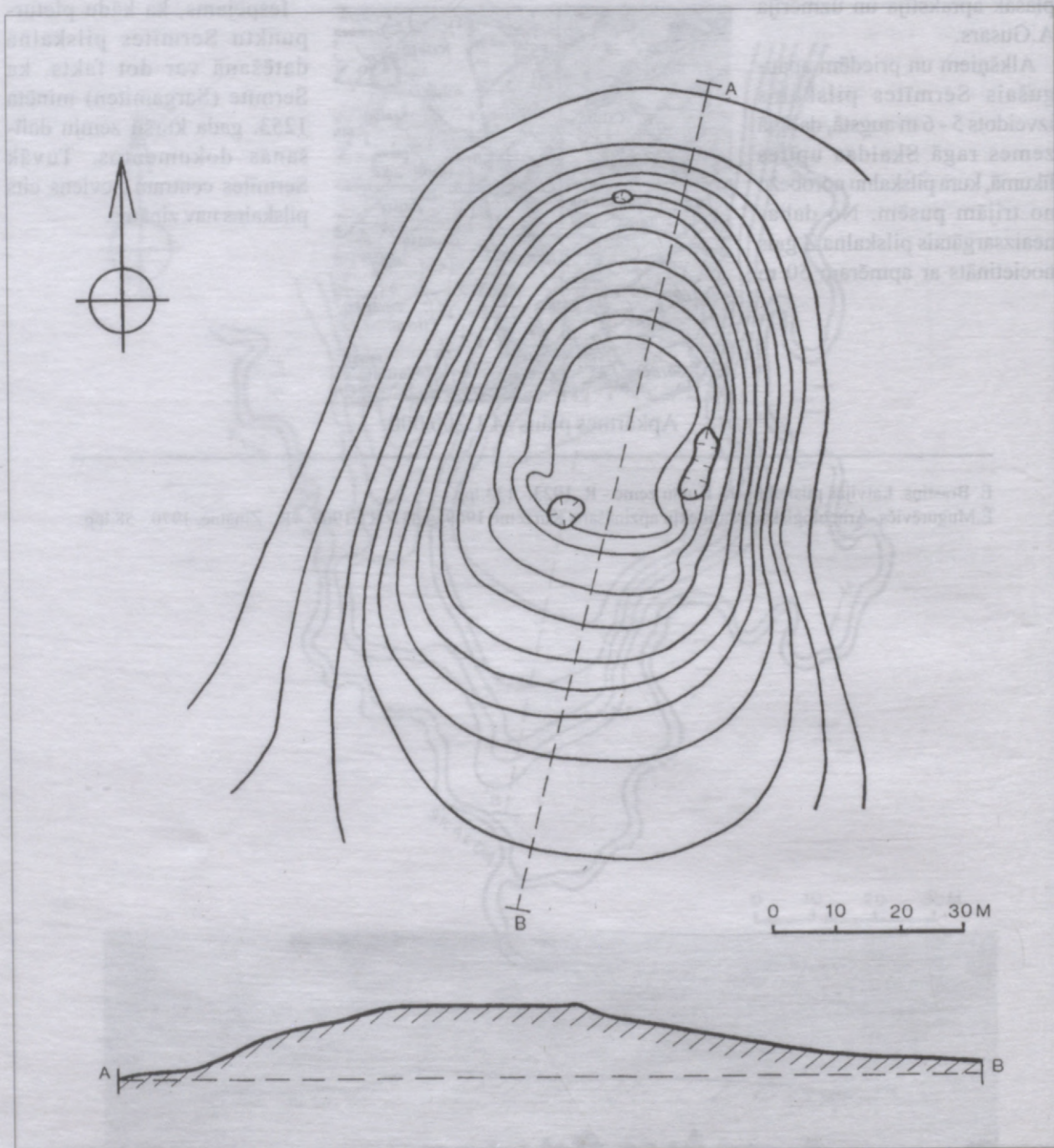
Ē.Mugurēvičs. Arheoloģisko pieminekļu apzināšana Kurzemē 1969.gadā // RT 1969. - R.: Zinātne, 1970.- 58.lpp.

Sermītes pilskalns

10. Imuļu (Lēnu) pilskalns

Koordinātes 21° 52' 53" 56° 35' 42"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1942. gada uzmērījuma

Imuļu (Lēnu) pilskalns atrodas Kuldīgas raj. Nīkrāces pagastā apmēram 2 km uz DR no Lēnām un nepilnu kilometru uz D no Zvaguļu mājām. To kā iespējamu pilskalnu 1923. gadā minējis E. Brastiņš, kurš pats senvietu tomēr neapmeklēja. Reāli pilskalnu 1930. gadā apzināja A. Gusars.

Pilskalns izveidots zemū, tagad meliorētu pļavu vidū, un apkārtnē izejas kā savrups ap 10 m augsts ar jauktu koku mežu apaudzis ZZA - DDR virzienā orientēts paugurs, kura nepieejamību senatnē, iespējams, nodrošinājusi arī slapjā zemiene. Pilskalns ierīkots kalna ZZA galā no pārējā kalna to atdalot ar apmēram 0,5 m augstu valni un diviem grāvjiem, kas tagad izpostīti ar

2.pasaules kara rakumiem un tranšējām. Kādreiz pilskalns arts. Kalna sānmalas jau no dabas ir stāvas; galu nogāzes ir nolaidenākas. Pilskalna plakums plānā ir iegarens, ap 40 x 30 m liels, nelīdzens, sarakāts ar 2.pasaules kara ierakumiem, bunkuru bedrēm un

dzīvnieku alām. Kultūrslānis konstatēts vienīgi plakuma A malā.

Pēc nostāstiem pilskalnā bijusi dziļa aka un pagrabi.

Imuļu (Lēnu) pilskalna tiešā tuvumā senvietas nav zināmas. Lēnas (Lene) minētas 1253. gada kuršu zemju dalīšanas dokumentos.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. - I.-Kuršu zeme. - R., 1923. - 60., 132.lpp.

E. Šturms. Elka kalni un pilskalni Kursā // PT.- 1.- R., 1936.- 98.lpp.

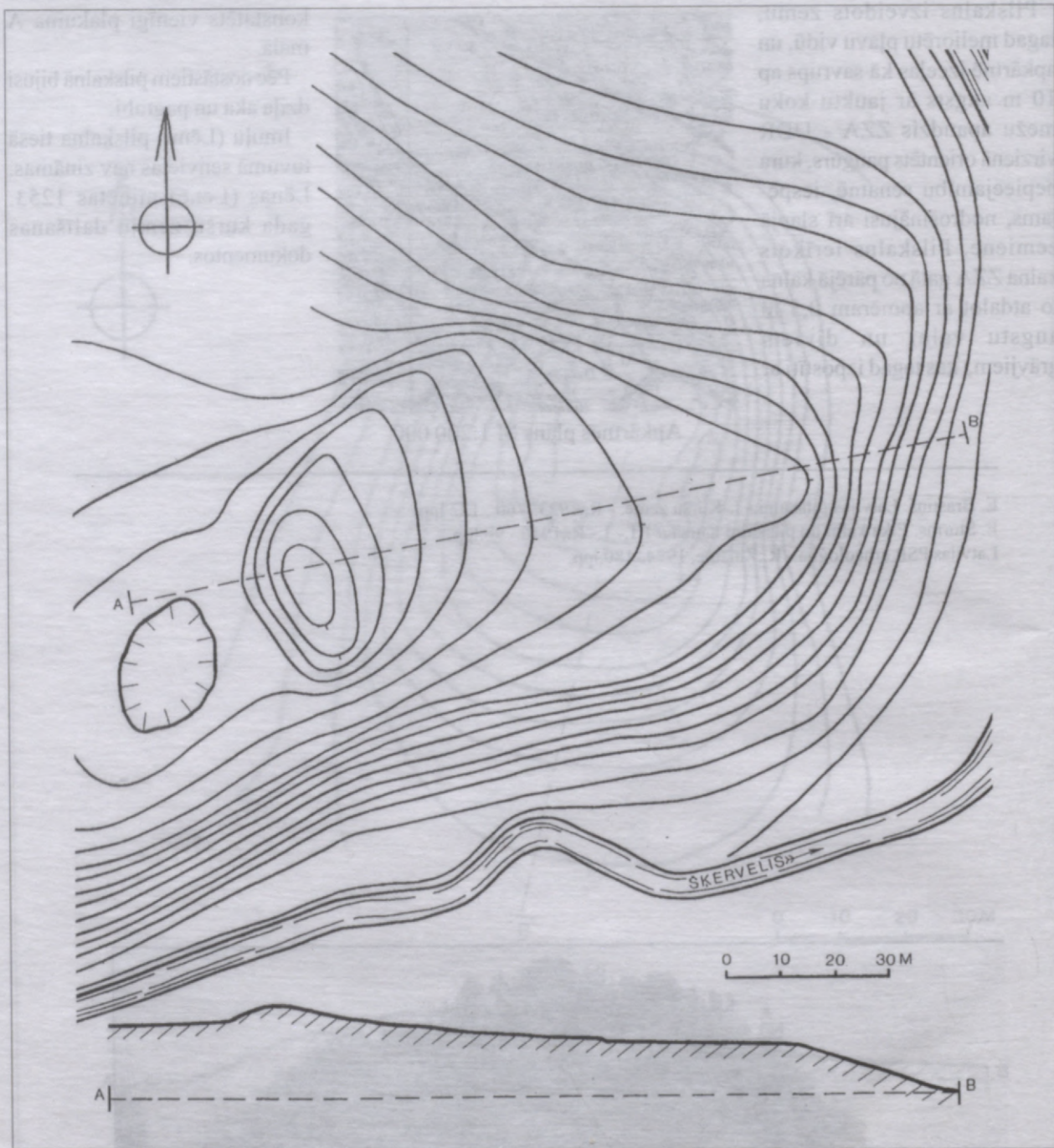
Latvijas PSR arheoloģija. - R.:Zinātne, 1974.-180.lpp.

Skats uz Imuļu (Lēnu) pilskalns

11. Nīkrāces (Upenieku) pilskalns

Koordinātes 21° 54' 26" 56° 31' 46"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1942. gada uzmērījuma

Nīkrāces (Upenieku) pilskalns atrodas Kuldīgas raj. Nīkrāces pagastā Šķerveles (Šķērdulas) upītes kreisajā krastā apmēram 350 m uz ZA no Upenieku māju vietas. Pilskalnu 1923. gadā apzinājis F. Jākobsons; 1942. gadā senvietu plašāk aprakstījis un uzmērija P. Stepiņš.

Pilskalns ierīkots 10 - 13 m augstā, jauktu koku mežu apaugušā zemes mēlē, kuras D un A nogāzes veido Šķerveles upītes ieļņas stāvie krasti. ZA nogāze pret purvainu, aizaugušu pļavu ir nedaudz lēzenāka. Šī nogāze vēl 20. gs. sākumā ir arta. No dabas neaizsargātajā R pusē pilskalns nocietināts ar grāvi un ap 3 - 4 m augstu valni,

kura Z gals un nogāzes pret plakumu postītas ar 2. pasaules kara ierakumiem. Ieeja pilskalna plakumā, kas ir ieslīps ap 45 - 60 x 80 m liels un ar kritumu A virzienā, vedusi gar vaļņa D galu. Vietām, īpaši DA daļā plakums sarakāts dažādām bedrēm. Kultūrslānis

konstatēts pilskalna valnī un plakumā pie vaļņa; citur zeme ir gaišāka.

Ap 100 m uz R no pilskalna atradušies senkapi, kuri jaunākos laikos iznīcināti ar grantsbedrēm. Senlietas atrastas arī ap 500 m uz R no bijušajām Upenieku mājām.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

E. Šturms. Elka kalni un pilskalni Kursā // PT.- 1.- R., 1936.- 98.lpp.

J. Graudonis, V. Urtāns. Senatnes pēdās. - R.: LPSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība, 1961.- 111.lpp.

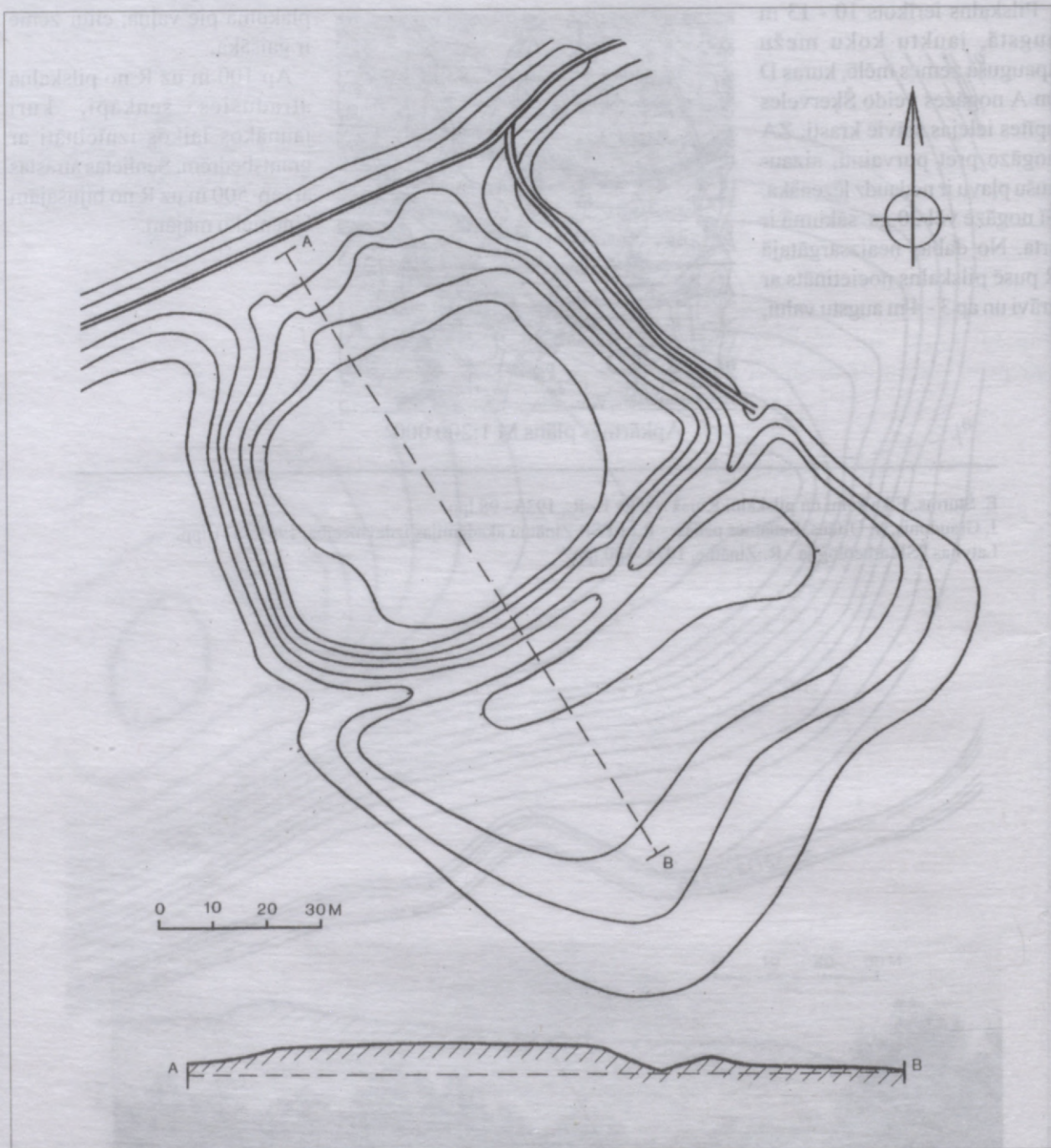
Latvijas PSR arheoloģija. - R.: Zinātne, 1974.- 180.lpp.

Skats uz Nīkrāces (Upenieku) pilskalnu

12. Baltcepuru pilskalns

Koordinātes 21° 34' 01" 56° 43' 33"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1943. gada uzmērījuma

Baltcepuru pilskalns atrodas Liepājas raj. Aizputes pagastā apmēram 0,5 km uz R no Aizputes pilsētas robežas un 200 m uz R no Baltcepuru mājām. Šī pilskalna (ar nosaukumu Čorkšu kalniņš) aprakstu, balstoties uz F.Jākobsona sniegtajām ziņām, 1923.gadā publicējis E.Brastiņš, kurš pats senvietu nebija apmeklējis, tomēr uzskatīja, ka tas nav īsts pilskalns. 1943.gadā pilskalnu uzmērīja P.Stepiņš.

Baltcepuru pilskalns ierīkots savrupā, purvainu pļavu (tagad uzpludināti dīķi) ietvertā 8 - 10 m augstā paugurā, kam patlaban daļēji krūmiem apaugušās nogāzes ir mākslīgi nostāvinātas. Kalna izlīdzinātajam, kailajam plakumam (ap 50 x 70 m) plānā ir noapaļota

četrstūra forma. Pilskalnā varētu būt bijušas divas uzejas no plakuma Z puses abiem stūriem. D pusē pilskalna plakums no pārējās zemienes atdalīts ar 10 m platu un 4 - 5 m dziļu grāvi, aiz kura, iespējams, atradusies ap 1 ha liela priekšpils vieta. Kultūrslānis

pilskalnā ir neizteiksmīgs, šķiet, izpostīts ilgstošas aršanas rezultātā. Ir ziņas, ka pilskalnā 1950-tajos gados atrasta šīfera galodiņa un bronzas gredzens ar pamīšus saejošiem galiem. Spriežot pēc minētajiem atradumiem, pieļaujams, ka pilskalns apdzīvots m.ē. 1.g.t. vai 2.g.t.sākumā.

Apmēram 2 km uz DAA no Baltcepuru pilskalna atrodas Aizputes pilskalns (Baznīcas kalns).

Apkārtnes plāns M 1:200 000

E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. - I. - Kuršu zeme. - R., 1923. - 100.lpp.

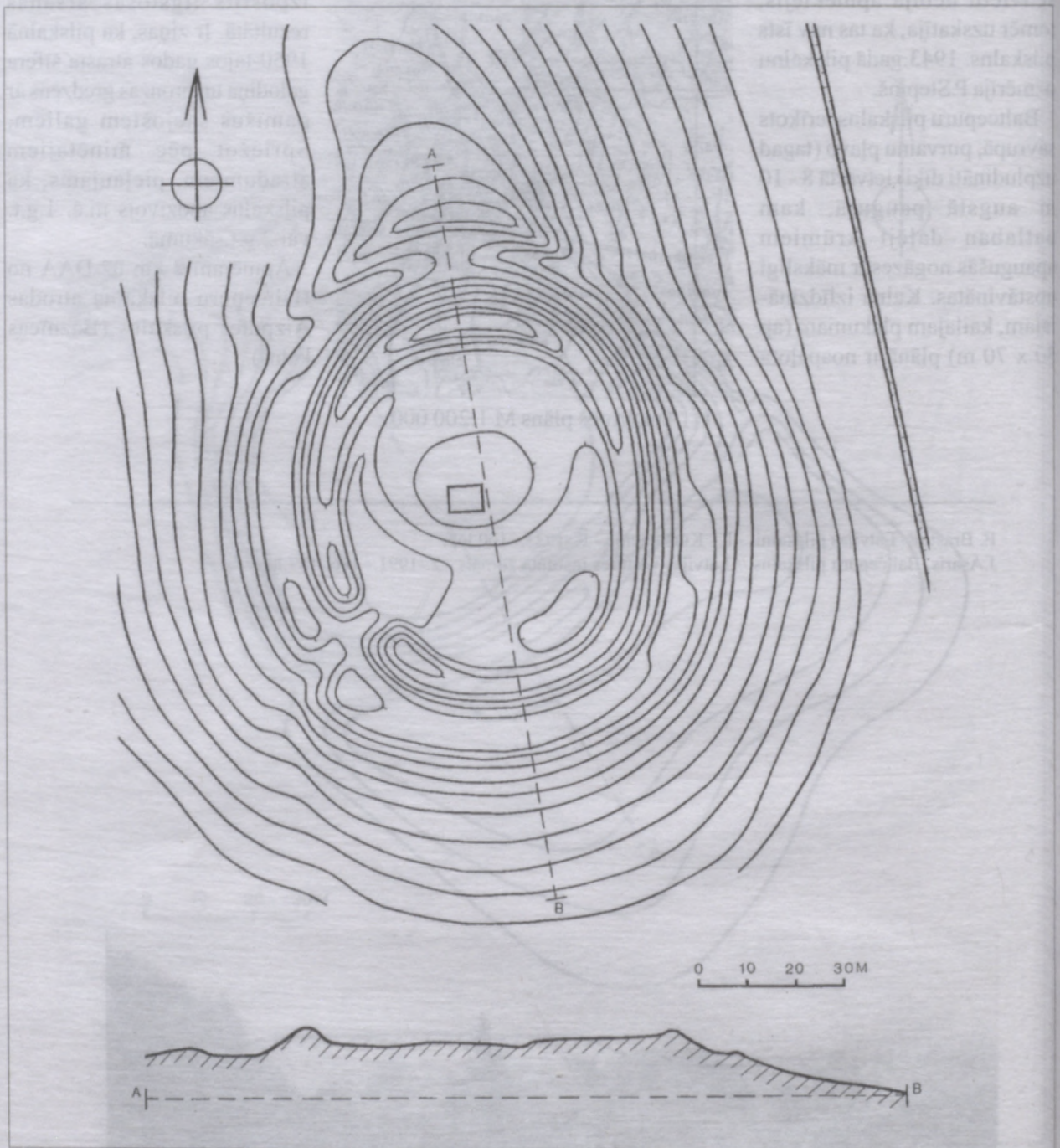
J.Asaris. Baltcepuru pilskalns // Latvijas vēstures institūta žurnāls - 2.-1991.- 186.-187.lpp.

Baltcepuru pilskalns

13. Ievādes Kapličas kalns - pilskalns

Koordinātes 21° 44' 56" 41' 24"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1945. gada uzmērījuma

Ievādes Kapličas kalns atrodas Liepājas raj. Aizputes pagastā apmēram 4 km uz DR no Aizputes, 0,5 km uz ZA no Ievādes, 200 m uz ZA no Vizbuļu mājām, Aizputes - Vecpils lielceļa kreisajā pusē. Ziņas par iespējamu pilskalnu Ievādē jau 1869.gadā publicējis A.Bīlenšteins, taču dabā viņš pilskalnu netika meklējis. 1923.gadā Kapličas kalnu minēja E.Brastiņš, kurš to par pilskalnu neuzskatīja, bet visus šeit veiktos zemes darbus saistīja ar jaunākiem laikiem. 1930.gadā Kapličas kalnu, konstatējot kultūrslāni un atzīstot to par īstu pilskalnu, apsekoja A.Gusars.

Ar biezu mežu apaugušais pilskalns ierīkots kādas Z - D virzienā orientētas kaupres augstākajā D galā. No kaupres turpinājuma Z pusē tas atdalīts ar apmēram 8 m platu grāvi un līdz 1,5 m augstu, 25 m garu

puslokveida valni. Pilskalna plakumu visapkārt ietver ap 3 m augsts gredzenveida valnis, kurš ir izteiktāks plakuma R un A pusēs. R nogāzē ap 6 m zem vaļņa augšdaļas līmeņa pilskalnu ietver ap 3 m plata terase, kura vājāk izteikta pilskalna Z un D pusēs. Uzeja plakumā varētu būt atradies kalna DR pusē, kur valnī ir ap 3 m plats pārrakums.

Pilskalna plakums plānā ir ieapaļš (ap 55 x 65 m liels), ar nelielu slīpumu uz R pusi un nedaudz paaugstinātu vidusdaļu, kas, domājams, saistāms ar šeit 18.gs. otrajā pusē celto kapliču. Tās paliekas mūsdienās virs zemes vairs nav saskatāmas. Gan plakumā, gan valnī konstatēts 50 - 80 cm biezs kultūrslānis.

Ievāde (Jewaden) minēta 1253.g. kuršu zemju dalīšanas dokumentos.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

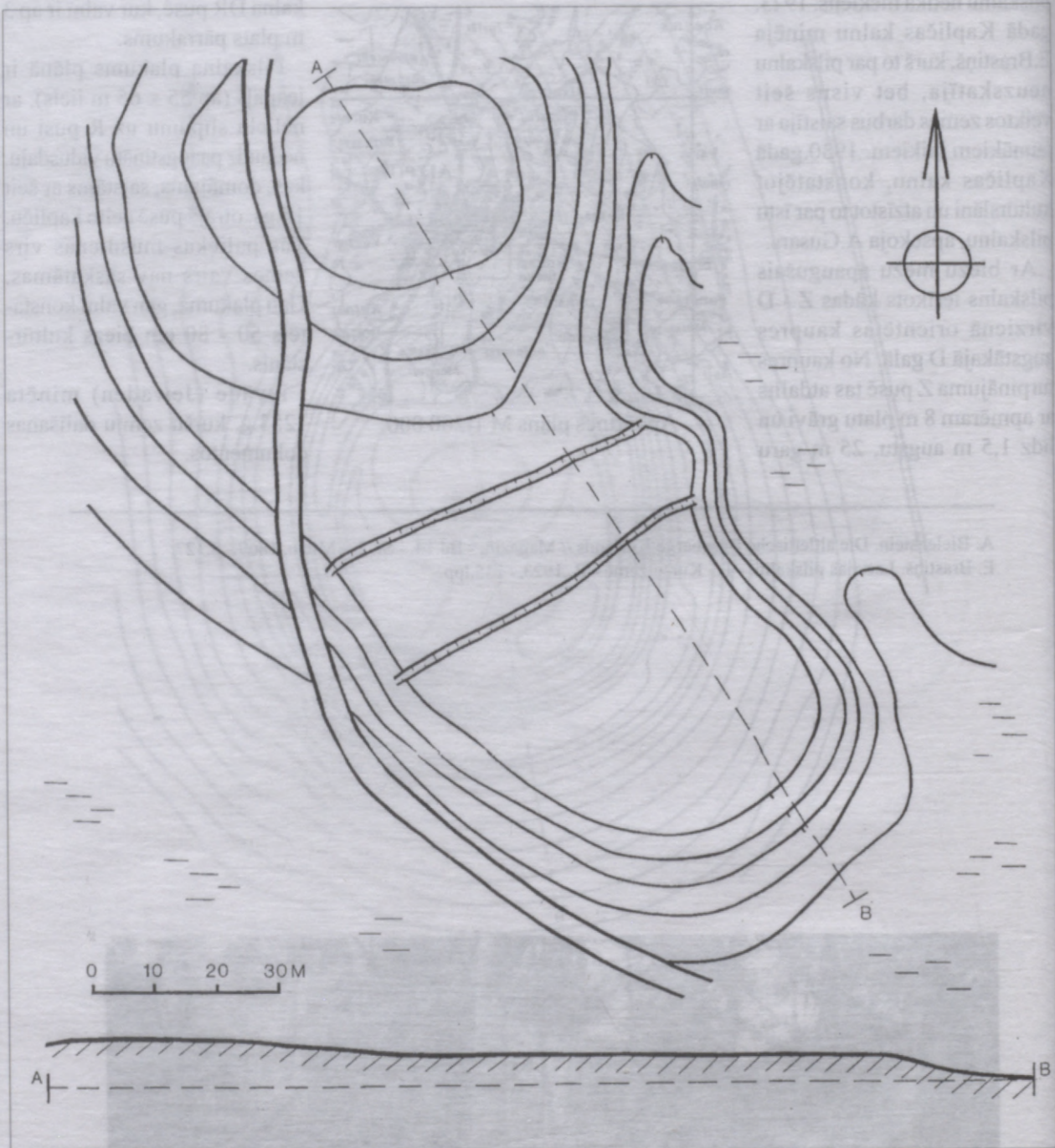
- A. Bienenstein. Die altlettische Burgberge Kurlands // Magazin. - Bd.14. - St. 2. - Mitau, 1869.- S.127.
E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. - I. - Kuršu zeme.- R.,1923.- 135.lpp.

Ievādes Kapličas kalns - pilskalns

14. Tāšu (Vitku) pilskalns

Koordinātes 21° 11' 40" 56° 38' 42"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1991. gada uzņēmuma

Tāšu (Vitku) pilskalns atrodas Liepājas raj. Medzes pagastā pie robežas ar Vērgales pagastu, 3 km uz ZR no Tāšu ezera un apmēram 300 m uz D no Vitku mājām. Pirmās ziņas par pilskalnu 1936.gadā pierakstījis E.Šturms; 1941.gadā pilskalnu plašāk aprakstīja K.Bregžis.

Pilskalns ierīkots ap 5 m augstās Ploces upes senlejas A malas zemes mēlē, kuru no R puses norobežo upes senkrasts, bet no A un D pusēm - gravas. No ZR puses pilskalna plakumu aizsargājis laika gaitā noarts valnis, kura paliekas izdalās kā neliels izvirzījums pilskalna ZA nogāzē. Ap 40 m uz ZR no pirmā vaļņa vietas vērojams izplūdis, ap 3 m augsts zemes paaugstinājums - iespējams, otra vaļņa paliekas.

Pilskalna izlīdzinātajam

plakumam, kas orientēts ZR - DA virzienā un ir ap 40 x 50 m liels, plānā ir noapaļota taisnstūra forma. Kaut arī plakums, kas tiek izmantots kā ganība, kopš 1.pasaules kara laika ticis arts, tajā konstatējams līdz 40 cm biezs kultūrslānis. Plakumu arot, atrastas vairākas senlietas, no kurām dzelzs platasmens cirvis 1937. gadā nodots Pieminekļu valdei, bet kāds 1988.gadā atrasts dzelzs cirvis tagad glabājas Vērgales novadpētniecības muzejā.

Bijušā pirmā vaļņa vietā apmēram 15 m attālumā viens no otra plakumu šķērso divi jaunākos laikos rakti ap 1 m dziļi paralēli grāvji.

2 km uz ZA no pilskalna atrodas Bruņenieku senkapi, bet apmēram 1 km uz ZR pie bijušajām Rindaugu mājām atradies kulta akmens.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

PV 17631.

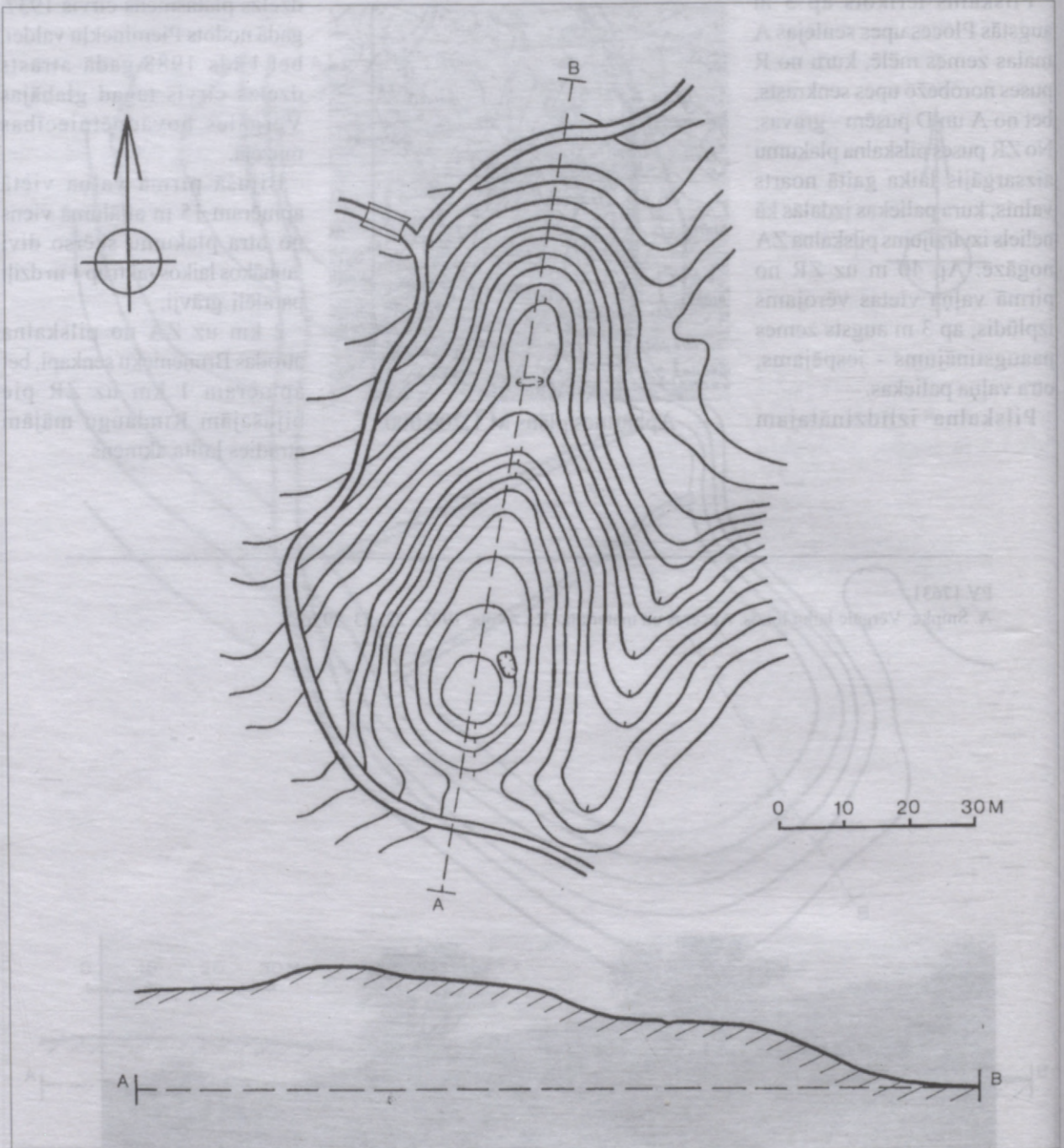
A. Šnipke. Vērgale laiku lokos. Apceres un materiāli.- R.: Avots, 1992.- 22.-23.,39.lpp.

Tāšu (Vitku) pilskalns

15. Vītolīņu pilskalns

Koordinātes 21° 44' 56" 43' 01"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1990. gada uzmērījuma

Vītoliņu pilskalns atrodas Liepājas raj. Kazdangas pagastā apmēram 1 km uz D no Kazdangas centra, uz R no bijušās Valatas muižas centra un 200 m uz Z no Vītoliņu mājām. Pilskalnu pirmais 1979.gadā plašāk aprakstījis A. Vasks.

Kokiem apaugušais pilskalns atrodas bijušajā Kazdangas muižas parkā un ir ierīkots Z-D virzienā orientētā zemes mēlē, kuru no trim pusēm ieskauj dziļas gravas, bet neaizsargātajā D pusē ir izrakts grāvis, un plakuma malā uzbērts ap 2 m augsts valnis. Pilskalna plakumam (50 x 15 - 20 m) ir slīpums uz Z pusi. Kalna Z galam ir 3 - 4 m augsts, stāvs

aprāvums. Aiz tā ir neliela kaupres pāržmauga; tālāk apmēram 40 m garumā norobežotajā kaupres turpinājumā, iespējams, bijusi priekšpils vieta. Pilskalna plakumā pie vaļņa konstatēts kultūrslānis; citur plakumā kurmju rakumi uzrāda tikai dzeltenu smilti. Iespējamajā priekšpilī kultūrslānis nav konstatējams.

Vītoliņu pilskalns atrodas tikai 1 km uz ZZR no plašā vēlā dzelzs laikmeta Kazdangas senvietu kompleksa (Kazdangas pilskalns ar senpilsētu, Baznīckalns, Roņu senkapi), tādēļ pieļaujama iespēja, ka tas uzlūkojams par Kazdangas pilskalna priekšnocietinājumu.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

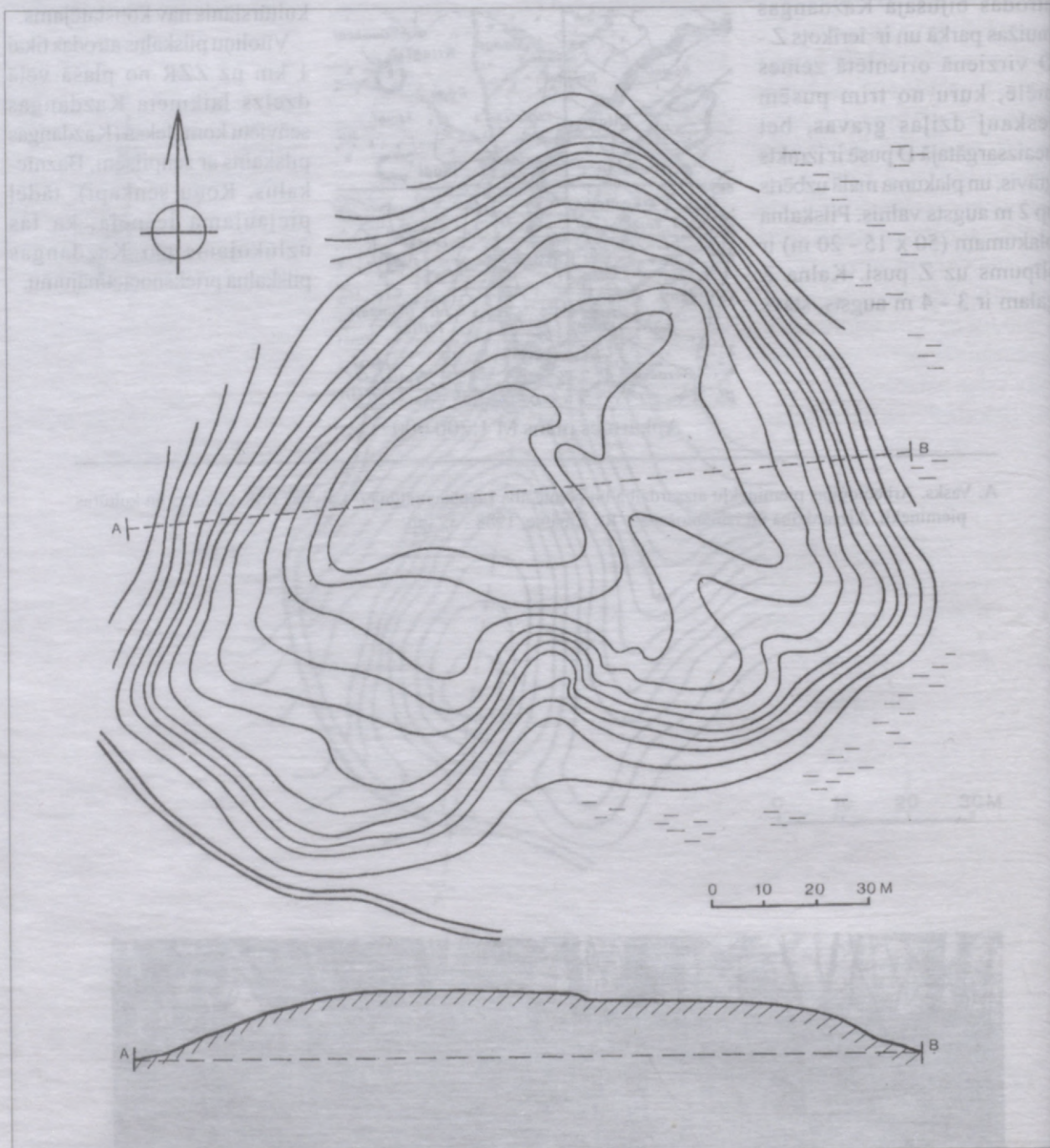
A. Vasks. Arheoloģijas pieminekļu aizsardzība un pētniecība Liepājas rajonā // Latvijas PSR vēstures un kultūras pieminekļi. Aizsardzība un izmantošana. - R.: Zinātne, 1988.- 32.lpp.

Vītoliņu pilskalns

16. Rinku (Boju) pilskalns

21° 37' 40" 56° 39' 27"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1994. gada uzmērījuma

Rinku (Boju) pilskalns atrodas Liepājas raj. Kazdangas pagastā 1 km uz A no Aizputes - Kalvenes šosejas un apmēram 300 m uz ZR no bijušajām Lejasrinku mājām. Šo pilskalnu 1946.gadā apzinājis un aprakstījis A.Gusars.

Lapu kokiem apaugušais pilskalns ierīkots vairāku dabīgu, dziļu gravu ietvertā 12 - 14 m augstā ZA - DR virzienā orientētā paugurā. Tā nogāzes ir dabīgi stāvas, vienīgi Z puses nogāze samērā lēzeni pāriet purvainā mežā. Kalna plakums (120 x 80 m) ir neregulārs, ar platāku ZA daļu iežmaugu, kura, iespējams, iezīmē laika

gaitā izplūdušā vaļņa paliekas. Plakuma centrālā un D daļa (ap 75 x 50 m) ir paaugstināta, izlīdzināta un ar nelielu kritumu DR virzienā. Mazintensīvais kultūrslānis plakumā ir līdz 50 cm biezs.

Pilskalna D nogāzē ir divas aizmilzušas grants grābumu vietas.

Pēc nostāstiem senāk kalnam visapkārt bijis ūdens, kas vēl joprojām ir realitāte kalna DA un ZA pakājē. Stāsta ka pilskalnā esot atrasta zaļa metāla važiņa.

Bojas saistāmas ar 1253.g. kuršu zemju dalīšanas dokumentos minēto "Boyensemme".

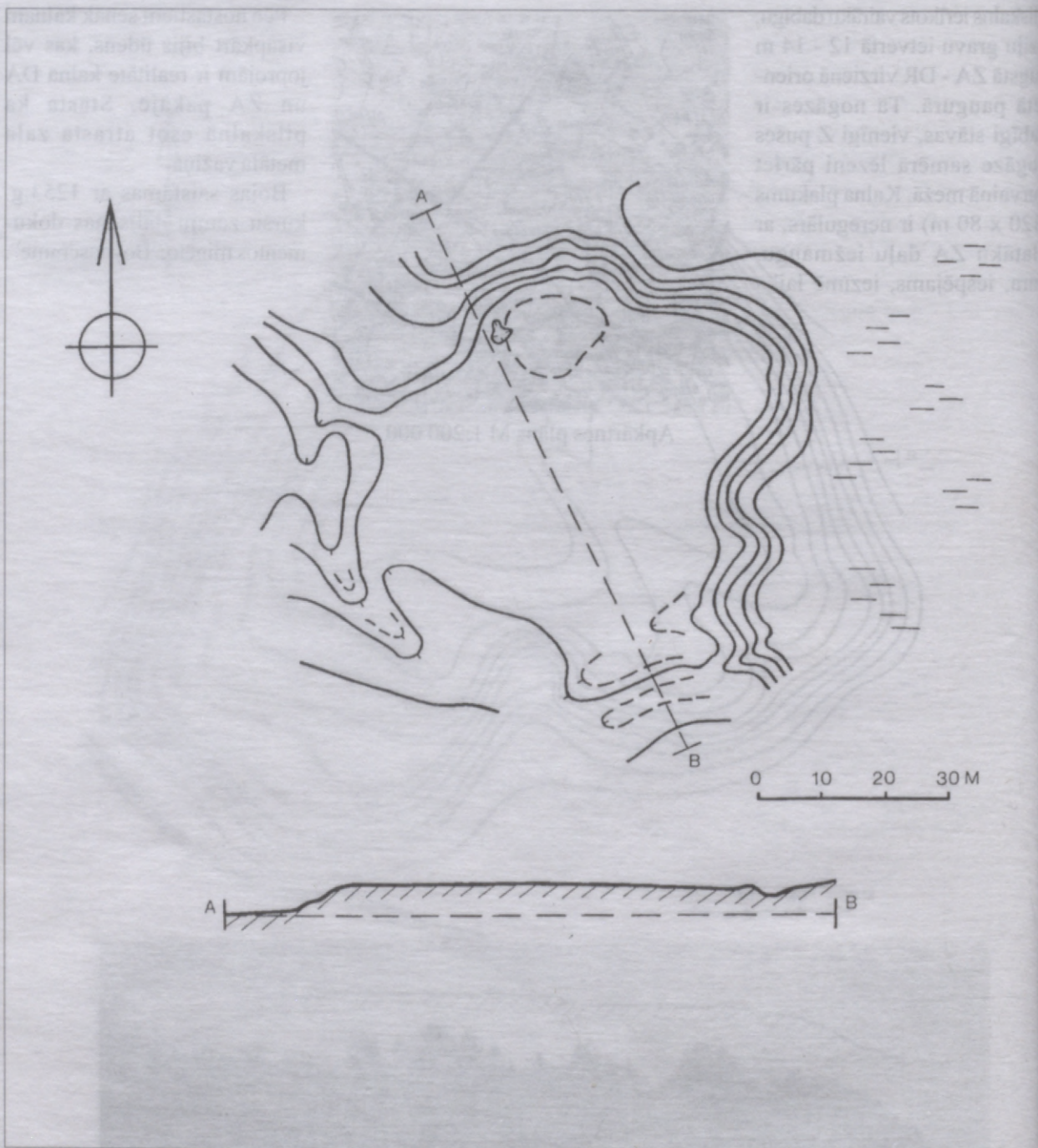
Apkārtnes plāns M 1:200 000

Rinku (Boju) pilskalns

17. Šalku Zviedru kapi - pilskalns

Koordinātes 21° 24' 26" 56° 31'

Griezumu augstums 1 m
Izzīmēts pēc 1994. gada uzmērījuma

Šalku Zviedru kapi - pilskalns atrodas Liepājas raj. Bunkas pagastā apmēram 7 km uz DDA no Durbes, 2 km uz DR no Tadaikšiem un 100 m uz DAA no Šalku mājām. Senvietu 1978.gadā atklājis A. Vasks.

Pilskalns ierīkots Vārtājas upes senlejas labajā krastā kādā paugurā, kurš no Z un A pusēm dabīgi aizsargāts ar dziļām gravām. No R, D un daļēji arī no A puses pilskalna plakums nocietināts ar 1,5 m augstu un 3 - 5 m platu lokveidīgu valni. Tā D daļā ir ap 20 m plats, šķiet, jaunāku laiku

pārakums. A pusē valnis pieslēdzas gravai, pretējā ZR galā valnis izbeidzas zemes izvirzījumā, kurš sapostīts ar 2.pasaules kara ierakumiem. Valnim gar ārpusi vērojamas grāvja paliekas. Plakums neregulārs, ap 50 x 60 m liels. Kultūrslānis pilskalna plakumā ir

līdz 50 cm biezs, bet tas ir postīts ar šeit viduslaikos ierīkoto kapsētu, kas kalnam ir devusi mūsdienu nosaukumu.

Šalku Zviedru kapu kā pilskalna izveidojums nav tipisks Kurzemes senajiem nocietinājumiem.

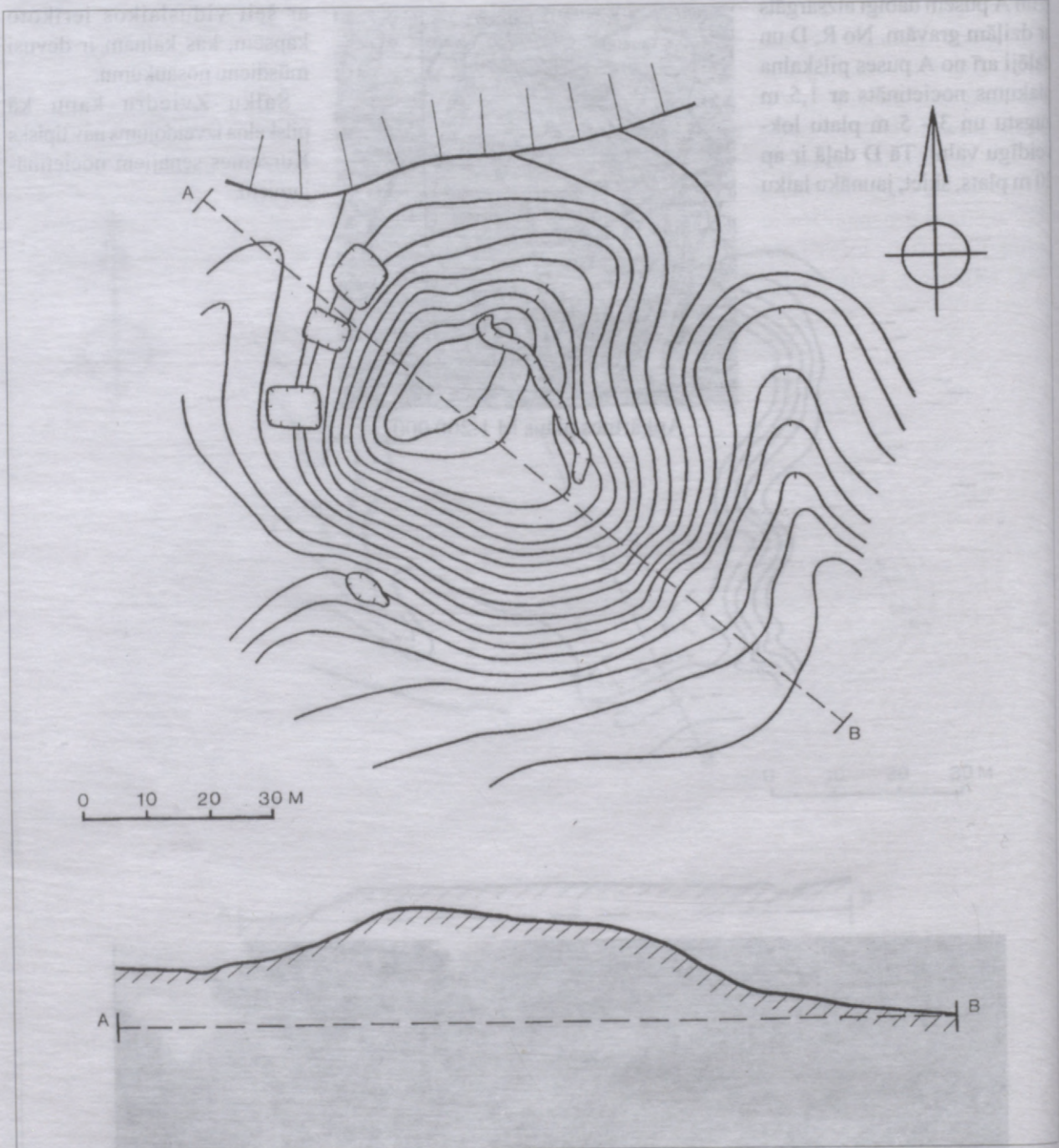
Apkārtnes plāns M 1:200 000

Šalku Zviedru kapi - pilskalns

18. Brūveru pilskalns

Koordinātes 21° 25' 45" 56° 27' 51"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1994. gada uzmērījuma

Brūveru pilskalns atrodas Liepājas raj. Virgas pagastā apmēram 3 km uz DA no Virgas centra un 100 m uz ZA no Nuružu mājām. Lai gan Brūveru pilskalns 1968.gadā bija iekļauts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, jebkādu arhīva ziņu par to trūkst. Dabā pilskalnu apsekojis un aprakstījis J.Asaris 1991.gadā.

Brūveru pilskalns ierīkots savrupā, 16 m augstā paugurā, kas ir apkārtnes augstākā vieta. Visas paugura nogāzes, izņemot DA pusē, ir īpaši stāvas - iespējams, mākslīgi pastāvinātas. Kalna R pakājē

ir ieraktas trīs lielākas 2.pasaules kara laika bedres.

Pilskalna plakumam, kura garums ap 40 m, plānā ir noapaļotas trapeces forma ar platāku (ap 30 m) un augstāku ZR daļu un šaurāku (ap 20 m) DA daļu. Plakumā nav konstatēts izteikts kultūrslānis, tā ZA mala ir postīta ar kara laika tranšējām.

Brūveru pilskalnam apkārtne ir dziļā pilskalna tradīcija. Ap 4,5 km uz ZR no Brūveru pilskalna Vārtājas upes senlejas pretējā pusē atrodas varens Vārtājas pilskalns.

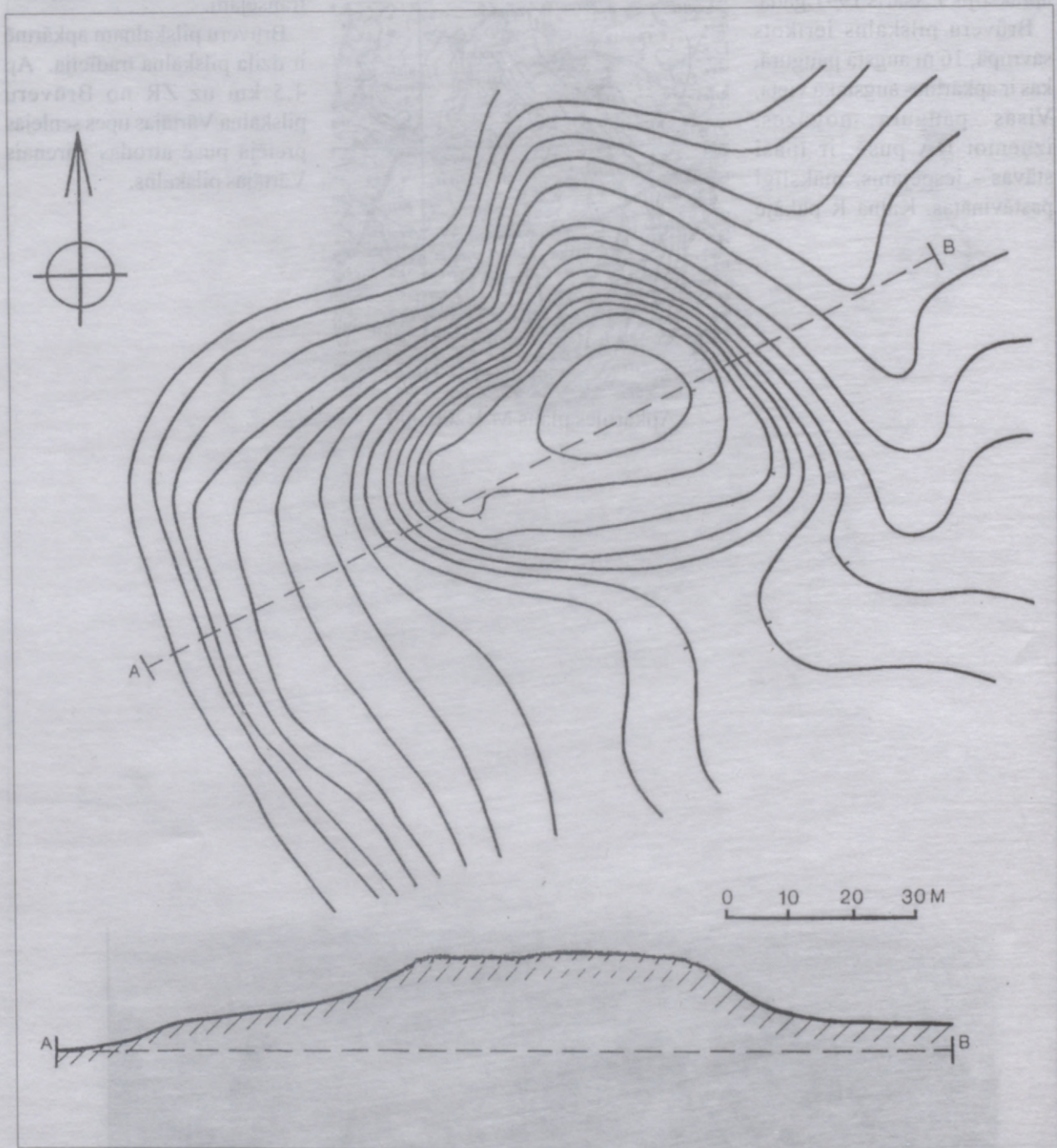
Apkārtnes plāns M 1:200 000

Brūveru pilskalns

19. Spingu pilskalns

21° 42' 54"   56° 27' 59"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1943. gada uzmērījuma

Spingu pilskalns atrodas grūti pieejamā un neapdzīvotā vietā Liepājas raj. Vaiņodes pagastā apmēram 3 km uz DR no Asītes un 700 m uz ZZR no Spingu māju vietas. Šo pilskalnu 1941.gadā apzinājis K.Bregžis; 1942.gadā pilskalnu plašāk aprakstīja un 1943.gadā uzmērīja P.Stepiņš.

Ar mežu un krūmiem apaugušais pilskalns ierīkots nelielās Elkas (Lībju) upītes kreisā krasta 15 m augstajā kalnājā, kuru Z pusē norobežo upītes purvainā leja, bet no citām pusēm - slapjas pļavas. Pilskalns, kuram nogāzes ir mākslīgi nostāvinātas, ierīkots savrupā paugurā minētā kalnāja Z daļā. Pilskalna ieapaļais plakums ir 35 x 45 m liels, tajā konstatēts

mazintensīvs kultūrlānis, R pusē atrodas vāji iezīmēts neliels valnītis. Plakums un nogāzes ir stipri postītas ar 2.pasaules kara ierakumiem. Pilskalnam DA pusē pieslejas 50 x 60 m liels reljefā norobežots kādreizējā tīruma stūris. Iespējams, ka te bijusi priekšpils.

Aiz gravas ap 100 m uz D no pilskalna kāds savrups pakalns kādreiz dēvēts par Baznīcas kalnu. Elkas upītes pretējā krastā pie ceļa uz bijušajām Dunkurēnu mājām Kapu kalniņā 1930-tajos gados atrastas dažādas senlietas. Divus kilometrus uz ZR no Spingu pilskalna atrodas E.Brastiņa apzinātais Asītes (Audaru) pilskalns.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

Latvijas PSR arheoloģija. - R.:Zinātne, 1974.-180.lpp.

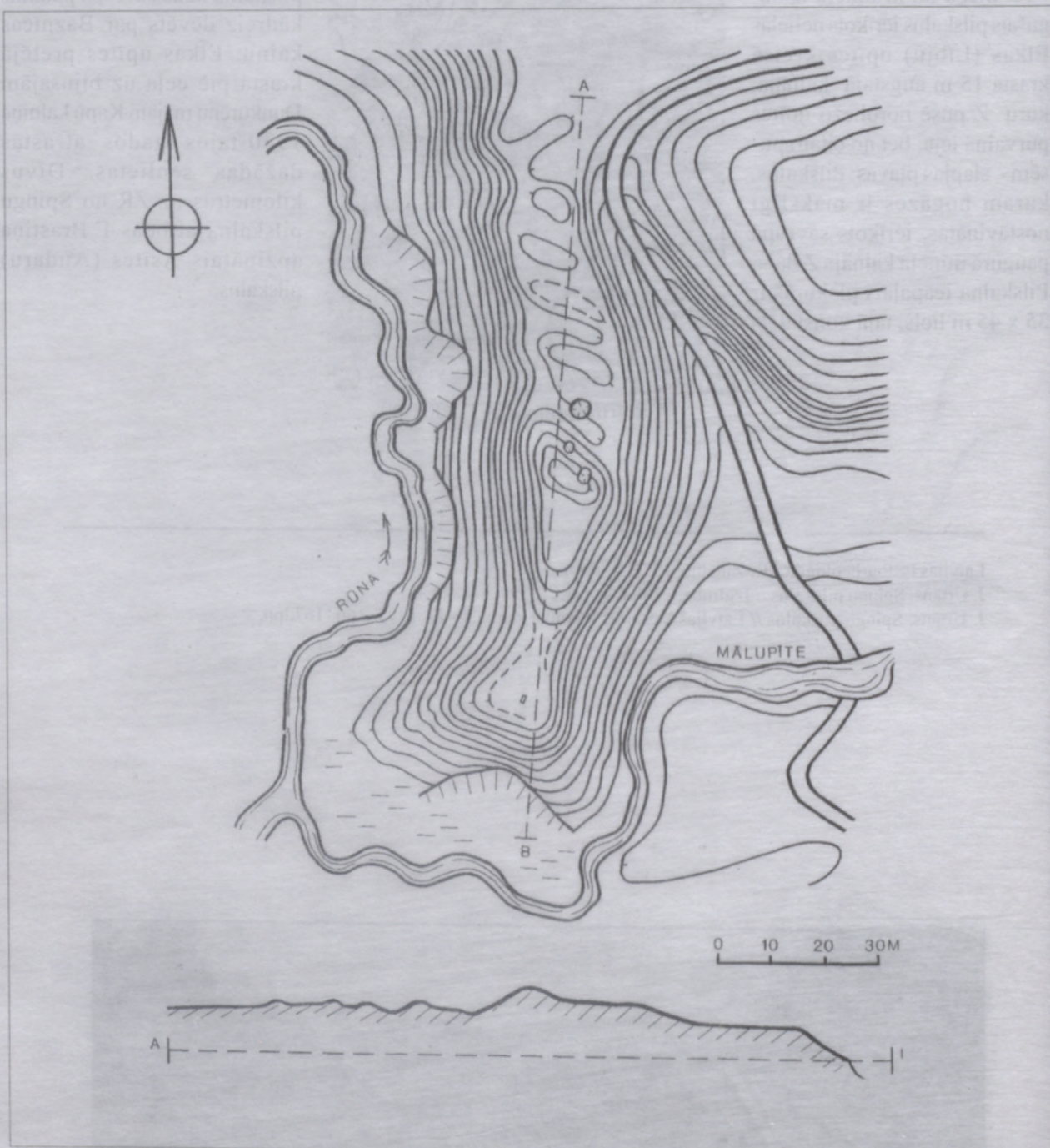
J. Urtāns. Spingu pilskalns // Izglītība. - 1994. g. 1.decembrī.

J. Urtāns. Spingu pilskalns // Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls - 2.- 1995.-166.-167.lpp.

Skats uz Spingu pilskalnu

20. Gravas - Sudmaņu pilskalns
Koordinātes 21° 39' 18" 56° 23' 59"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1947. gada uzmērījuma

Gravas - Sudmaļu pilskalns atrodas Liepājas raj. Priekules pagastā 1 km uz A no Mazgramzdas, 100 m uz DR no Gravas - Sudmaļu mājām. Šo pilskalnu 1947.gadā apzinājis un uzmērījis A.Gusars.

Pilskalns izveidots zemes ragā, kur Ruņas upes asā līkumā ietek Melnupe (Kauliņupe). Šeit izveidojies ap 15 m augsts, 10 - 15 m plats un 100 m garš zemes rags ar stāviem, daļēji apbrukušiem kritumiem pret upi ielejām R un D pusēs. Raga gals, veidojot pilskalna plakumu, nodalīts ar grāvi un ar apmēram 2 m augstu un 10 m garu valni. Ārpus grāvja un valņa Z virzienā ir vēl četri izplūduši,

bedrēm sarakti, nepilnu metru augsti valņi. Uzeja pilskalnā vedusi pa nogāzi gar valņu un grāvju R galu.

Pilskalna plakums (garums 40 m, platums tikai ap 10 m) ir ar nelielu slīpumu uz D. Plakuma pats D gals ap 20 m garumā ir īpaši izlīdzināts. Te ir kāda

2.pasaules kara upura apbedījuma vieta. Plakumā konstatēts mazintensīvs kultūrslānis. Spriežot pēc atrastās švīkātās keramikas lauskas pieļaujams, ka pilskalns apdzīvots l.g.t. p.m.ē. vai arī m.ē. l.g.t. pirmajā pusē.

Par kalnu pierakstīta teika, ka šeit nogrimusi pils ar naudas lādi.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

A 12284.

A. B. Васк. Керамика эпохи поздней бронзы и раннего железа Латвии. - Рига: Зинатне, 1991.- С.139 (Nr.51).

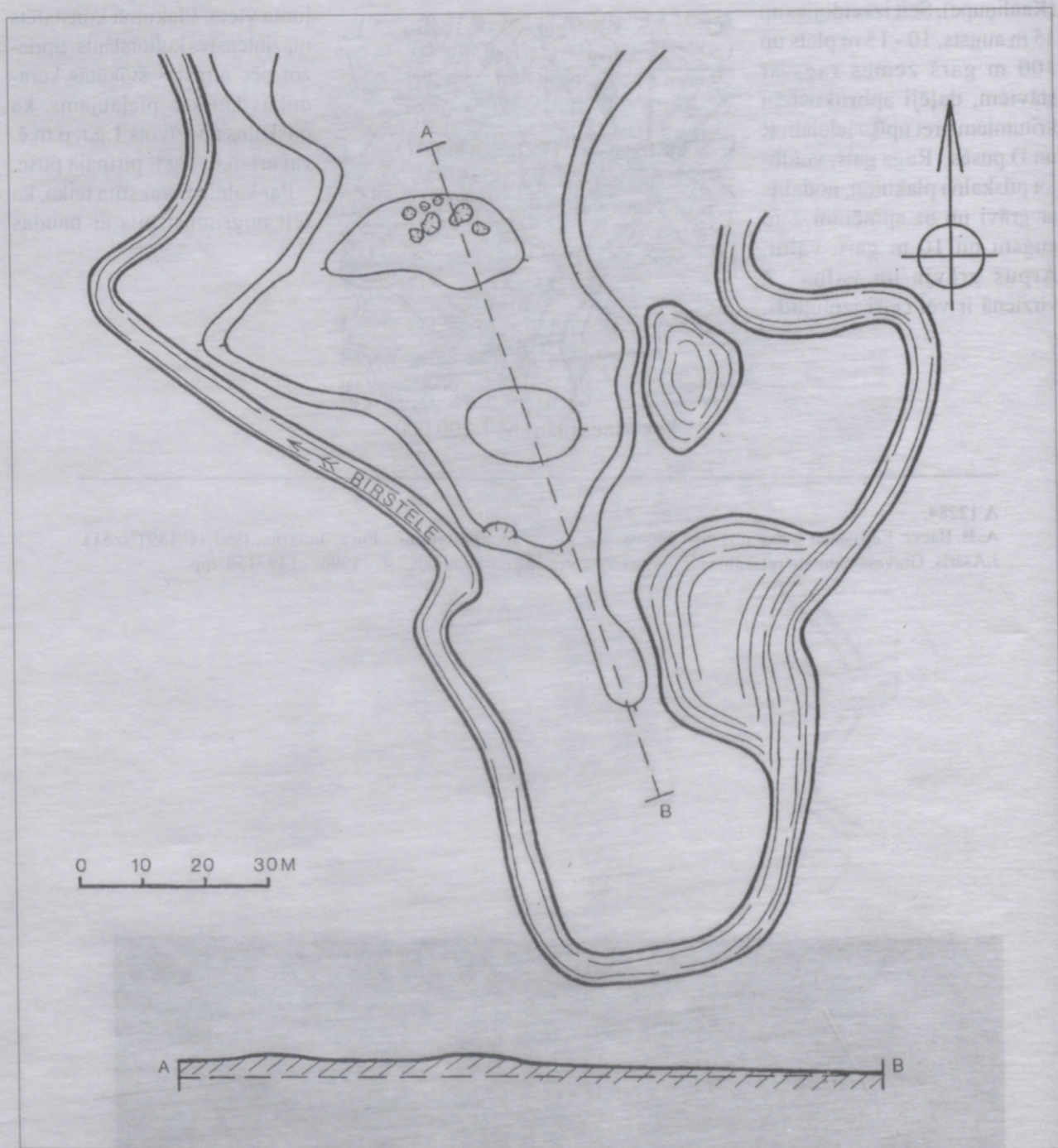
J.Asaris. Gravas-Sudmaļu pilskalns // Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls - 4. - 1996. - 149.-150. lpp.

Gravas - Sudmaļu pilskalns

21. Purmsātu (Upes) pilskalns

Koordinātes 21° 26' 29" 56° 22' 22"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1942. gada uzmērījuma

Purmsātu pilskalns (arī Upes, Bunču, Priednieku pilskalns) atrodas Liepājas raj. Virgas pagastā 2,3 km uz ZR no Kalētiem, Birsteles (Birkstalas) upītes labajā krastā, 200 m uz DR no Upju mājām. Pirmās ziņas par pilskalnu 1929.gadā sniedzis J.Grietēns; 1942.gadā senvietu apzināja un uzmērīja P.Stepiņš.

Pilskalns ierīkots Birsteles upītes asā līkumā, kur izveidojusies neregulāra, 3 m augsta zemes mēle, kuras nogāzes pret upīti, šķiet, nav mākslīgi apdarinātas. No dabas

neaizsargātajā Z pusē pilskalna plakums norobežots ar līdz 0,6 m dziļu grāvi un apmēram 25 m garu, tikai 0,65 m augstu valni. Pilskalns ilgstoši arts, tādēļ iespējams, ka sākotnēji tā nocietinājumi bijuši izteiksmīgāki. Plakums ir izlīdzināts, ap 45 m garš, D

daļā 25 m, Z daļā - 55 m plats. Pilskalnā izteikts kultūrslānis nav konstatēts, tomēr pēc nostāstiem pilskalnā un tūrumā uz Z no tā atrastas dažādas senlietas.

Ap 800 m uz ZRR no pilskalna atrodas Grīvu (Rāvu) senkapi.

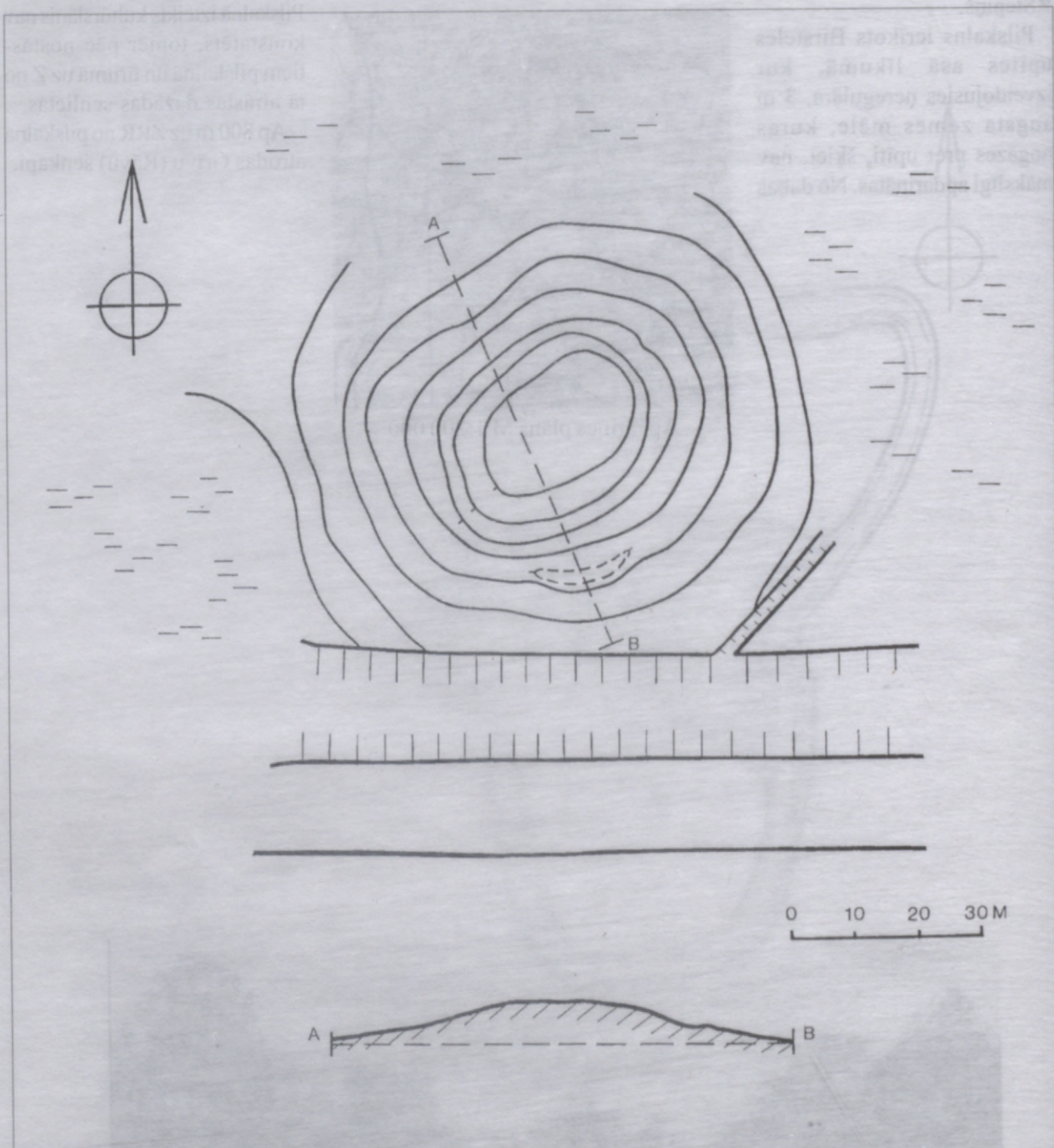
Apkārtnes plāns M 1:200 000

Purmsātu (Upes) pilskalns

22. Straujenieku pilskalns

Koordinātes 21° 42' 54" 56° 20' 12"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1990. gada uzņēmējuma

Straujenieku pilskalns atrodas Liepājas raj. Gramzdas pagastā 150 m uz R no Aizvīķu kapsētas Aizvīķu - Gramzdas lielceļa malā un 300 m uz D no Straujenieku mājām. Pirmais pilskalnu 1942.gadā fiksējis P.Stepiņš; 1979.gadā pieminēkli plašāk aprakstīja A.Vasks.

Straujenieku pilskalns ir kukuļveidīgs, ap 7 m augsts kalns, kuru ietver purvainas pļavas. Pilskalna nolaidenais plakums orientēts ZA - DR virzienā un ir ap 30 m garš un 20 m plats. Visu pilskalnu apmēram pusotru metru zem plakuma līmeņa ieloko terase,

kas ir 2 - 3 m plata. Izteiktāka tā ir pilskalna Z, A, D un DR pusē, kamēr ZR pusē terase saplūst ar kalna nogāzi. Pilskalna D pusē terase pāriet 0,6 m augstā un 15 m garā valnī, kura priekšā nogāze ir pastāvināta. Visumā pilskalna zemes nocietinājumi nav bijuši stipri veidoti.

Pilskalna plakumā zeme ir pelēcīga, bet nogāzēs tūlīt zem velēnas ir sarkanīgs māls. Pieminēkļa datējums nav zināms. Nepilna kilometra attālumā no Straujenieku pilskalna atrodas pazīstamie Aizvīķu un Diždāmas pilskalni.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

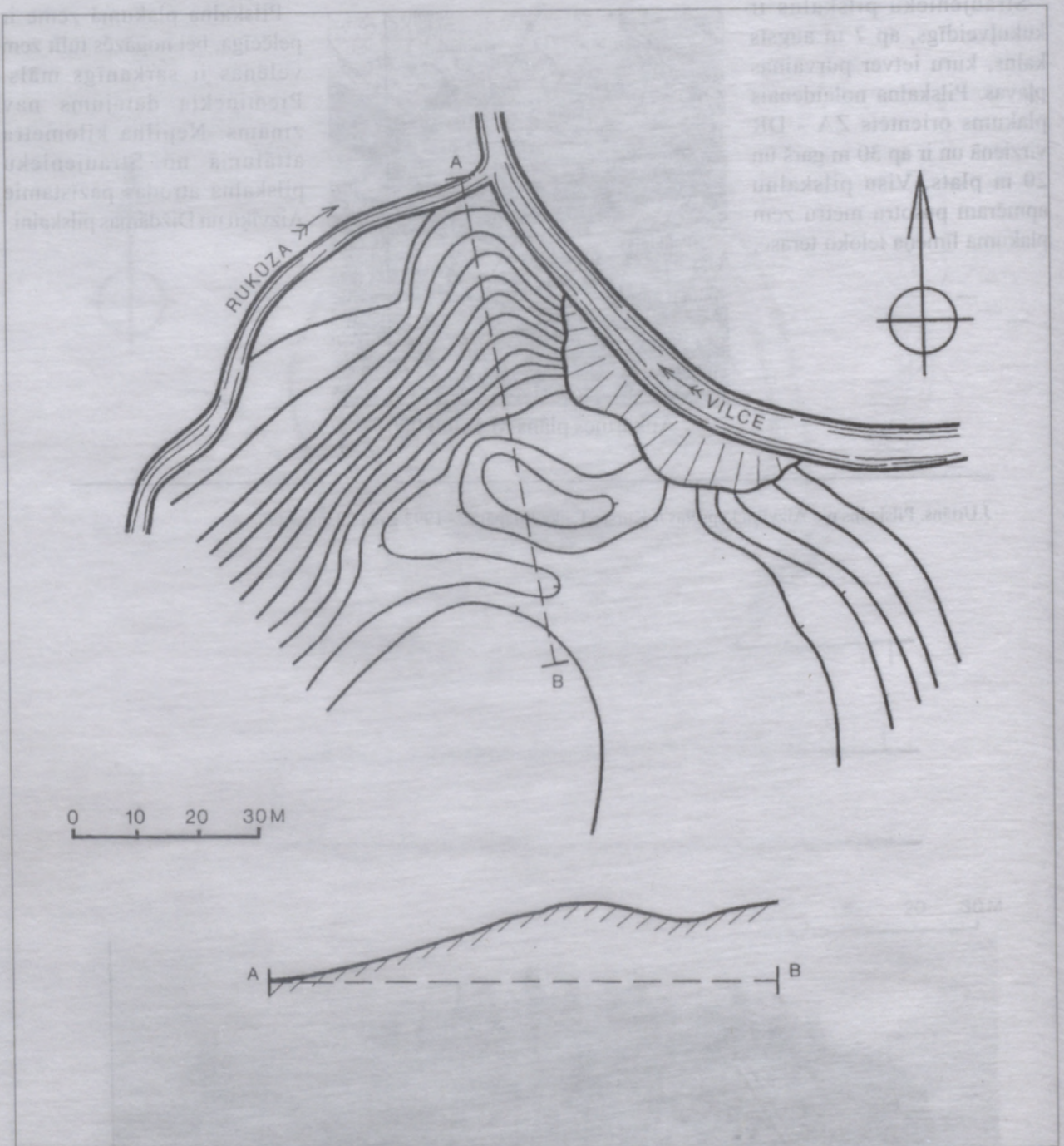
J.Urtāns. Pilskalns pie Aizvīķu kapsētas // Kursas Laiks /Liepāja/. - 1992.gada 22.augustā.

Straujenieku pilskalns

23. Vilces pilskalns

Koordinātes 23° 31' 39" 56° 25' 23"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1991. gada uzmērījuma

Vilces pilskalns atrodas Jelgavas raj. Vilces pagastā nepilnu kilometru uz R no Vilces bijušajā Vilces muižas parkā. E.Brastiņš 1926.gadā, balstoties uz K. Levisa of Menara iepriekšējām ziņām, savā grāmatā gan minējis šo senvietu, tomēr par īstu pilskalnu to neatzina. 1959. un 1966.gadā pilskalnu apsekoja Ē.Mugurēvičs un M.Atgāzis, kuri pieminekļi konstatēja kultūrslāni un atrada vairākas senlietas, tādējādi gūstot pierādījumus, lai šo senvietu uzskatītu par īstu pilskalnu.

Kokiem apaugušais Vilces pilskalns ierīkots Vilces upes un Rukūzas upītes satekas stāvajā

stūrī, kas virs Vilces upes paceļas par 12 m. Pilskalna plakumu norobežo ap 30 m garš un 2 m augsts puslokveida valnis, kura priekšā ir 1,5 - 2 m dziļš grāvis. Pilskalna plakums ir tikai 10 x 5 m liels, jo tā lielākā daļa ir Vilces upes izskalota un nobrukusi. No pilskalna

uz D ārpus nocietinājumiem ir lielāks izlīdzināts laukums, kur varētu būt bijusi priekšpils vieta. Pilskalnā atrastā apmestā bezripas keramikas lauska un beržamais akmens ļauj pilskalnu attiecināt uz vidējo dzelzs laikmetu.

Vilces muižas parkā atrodas zemgaļu vidējā un vēlā dzelzs laikmeta senkapi.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

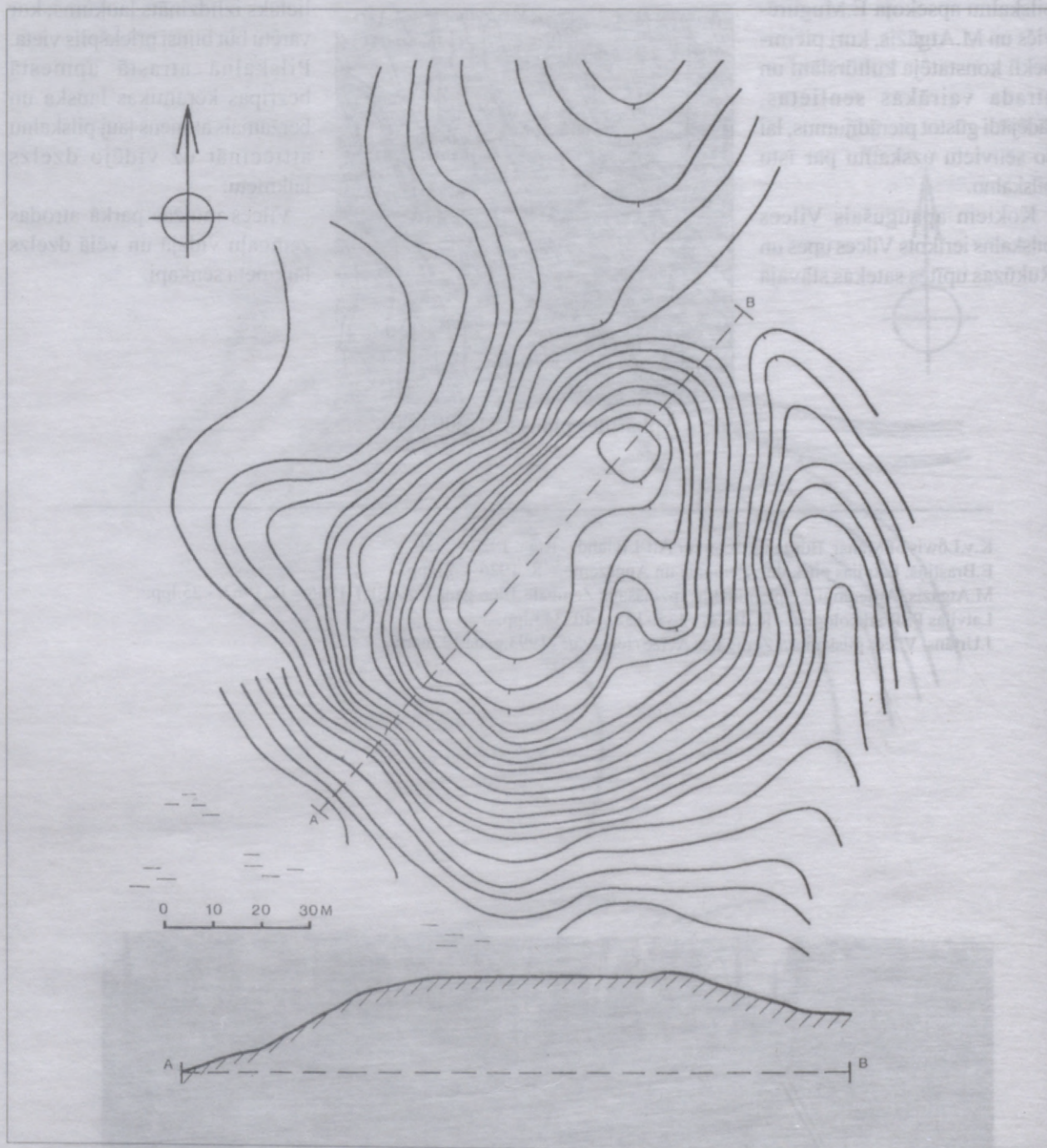
- K.v.Lōwis of Menar. Burgenlexicon für Alt-Livland. - Riga, 1922. - S.30.
 E.Brastiņš. Latvijas pilskalni. Zemgale un Augšzeme. - R.,1926. - 42.lpp.
 M.Atgāzis. Arheoloģisko pieminekļu apzināšana Zemgalē 1966.gadā // ZASRT 1966. - R.,1967. - 25.lpp.
 Latvijas PSR arheoloģija. - R.,1974. - 135.-135.,140.,343.lpp.
 J.Urtāns. Vilces pilskalns // Zemgales Avīze /Jelgavā/. - 1993.gada 12.martā.

Vilces pilskalns

24. Mežmuižas Silakalns

Koordinātes 23° 25' 56" 22' 44"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1991. gada uzmērījuma

Mežmuižas Silakalns (Augstais, Pilātes kalns) atrodas Jelgavas raj. Vilces pagastā netālu no Lietuvas robežas apmēram 300 m uz D no Sila kapsētas. Pilskalnu kā iespējamo zemgaļu 13.gs. Silenes pils vietu 1892.gadā apzīmējis A.Bīlenšteins. Silakalns minēts arī K.Levisa of Menara Latvijas pilskalnu leksikonā, tomēr E.Brastiņš Silakalnu par pilskalnu neatzina. 1991.gadā G.Skutāns izvirzīja hipotēzi par Silakalnu kā zemgaļu 13.gs. Sidrabenes pilsvietu.

Silakalns ir ZA - DR virzienā orientēts ap 20 m augsts kalns, kas A un Z pusē norobežots ar gravu un ap metru augstu valni pilskalna plakuma (garums ap 50m, platums 20-30m) ZA galā. D un R pusē pilskalnu ietver Babes purvs. Pilskalna stāvā R nogāze pamazām nobrūk; te arī vairāki aizauguši rakumi. Pilskalnā konstatēts vietām vairāk nekā metru biezs, intensīvi melns kultūrslānis. Bedrē pilskalna valnī

Apkārtnes plāns M 1:200 000

fiksētas ogles un atrasta l.g.t.p.m.ē. raksturīga švikātās keramikas lauska.

Uz A no pilskalna atrodas divas nocietinātas priekšpiļu vietas. Pirmo priekšpili no pilskalna atdala grāvis; starp pirmo un otro priekšpili ir grāvis un valnis, kurš Z pusē ir paralēls pilskalna grāvim. Otro priekšpili Z, A un D pusē norobežo grāvis ar valni tā priekšā. Šie nocietinājumi tieši nepieslēdzas pirmās priekšpils nocietinājumiem. Kultūrslānis abās priekšpilīs ir mazāk intensīvs nekā pilskalnā.

Kopumā Silakalns ir spēcīgi nocietināts pilskalns ar divām priekšpilīm. Ripas keramikas lauska ļauj pilskalnu attiecināt uz vēlo dzelzs laikmetu, iespējams, 13.gs., un uzskatīt to par kādu lielāku zemgaļu centru, iespējams, Sileni. Bezripas keramikas lauska liecina, ka pilskalns, iespējams, apdzīvots arī agrāk.

A 12589.

A.Bielenstein. Die Grenzen des lettischen Volkstammes und der lettischen Sprache in der Gegenwart und im 13.Jahrhundert. - St.Petersburg, 1892. - S.108.-110.,114.,117.,118., 124.,135.,145.,152.,159.-160., 304.,386.,430.

K.v.Löwis of Menar. Burgenlexicon für Alt - Livland. - Riga,1922. - S.30. (Nr.3.).

E.Brastiņš. Latvijas pilskalni. Zemgale un Augšzeme. - R.,1926. - 42.lpp.

M.Atgāzis. Arheoloģisko pieminekļu apzināšana Zemgalē 1965.gadā // ZASRT 1965. - R.,1966. - 18.lpp.

Latvijas PSR arheoloģija. - R.,1974. - 204.,210.,340.lpp.

M.Atgāzis. Arheoloģisko pieminekļu apzināšana Dobeles rajonā un izrakumi Anšķinu senkapos 1977.gadā // ZASM 1977. - R.,1978. - 12.lpp.

M.Атгазис. Работы в Добельском районе // АО 1977. - М.: Наука,1978. - С.441.

J.Siatkovskis. Arheoloģisko pieminekļu apsekošana Dobeles rajonā // ZASM 1982. un 1983. Arheoloģija. - R.,1984. - 82.lpp.

G.Skutāns. Atrasta Sidrabene?! // Latvijas Jaunatne. - 1991.gada 14.augustā.

J.Urtāns. Mežmuižas Silakalns // Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls. - 3. - 1995. - 155.-157.lpp.

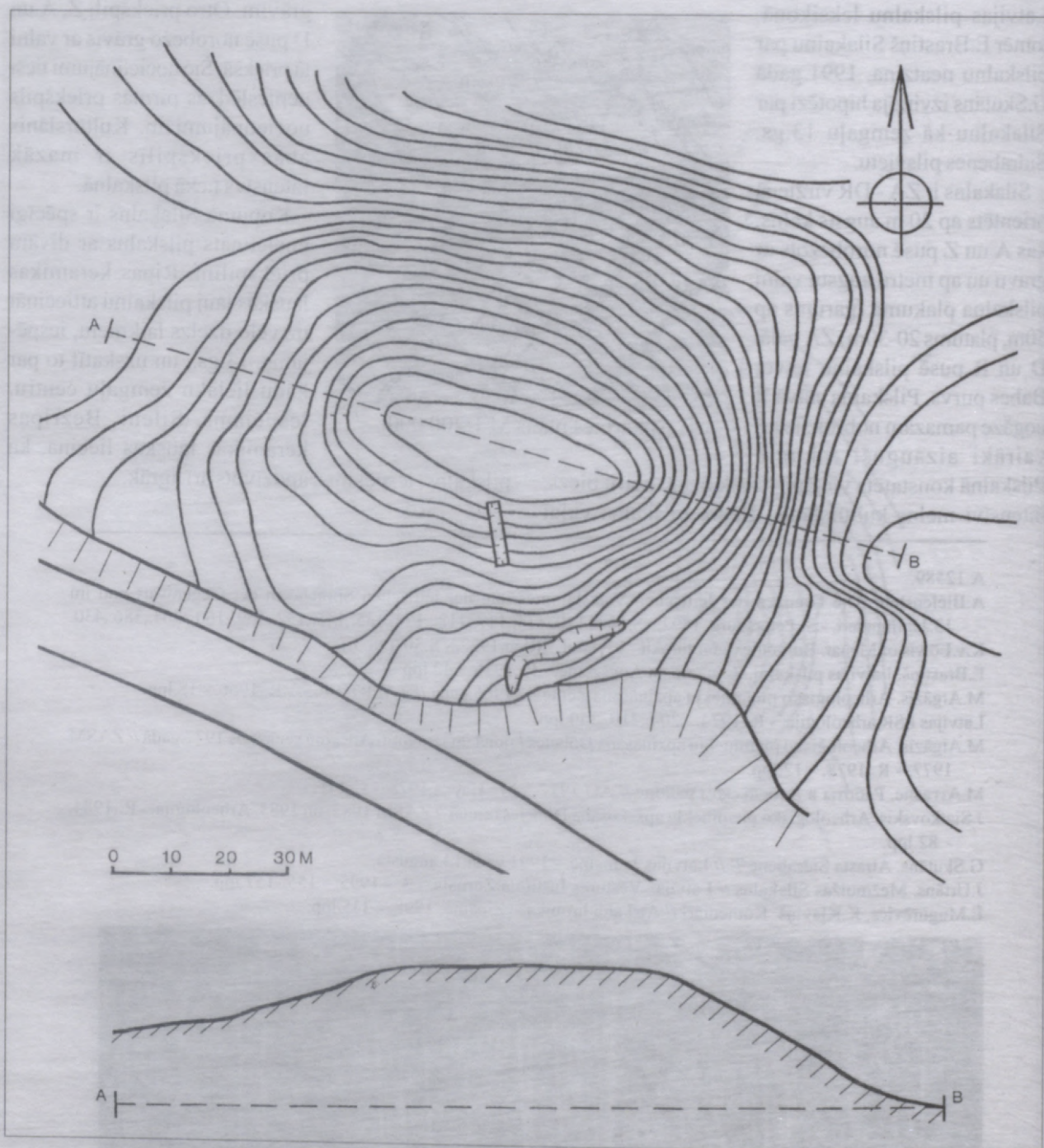
Ē.Mugurēvičs, K.Kļaviņš. Komentāri // Atskaņu hronika. - Zinātne, 1998. - 335.lpp.

Mežmuižas Silakalns

25. Tērvetes Klosterkalns

Koordinātes 23° 23' 01" 56° 28' 51"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1994. gada uzmērījuma

Tērvetes Klosterkalns (agrāk - arī Ķīķerkalns) atrodas Dobeles raj. Tērvetes pagastā Tērvetes centrā starp Dobeles - Bauskas šoseju un Tērvetes upi. Pirmais Klosterkalnu literatūrā kā eventuālu kapu kalnu ar mākslīgi veidotu terasi 1926.gadā minējis E.Brastiņš. 1975. un 1976.gadā Klosterkalnā 1000 m² platībā izdarīti arheoloģiskie izrakumi (vadītājs M.Atgāzis), kuros noskaidroja, ka Klosterkalns neapšaubāmi uzlūkojams par pilskalni.

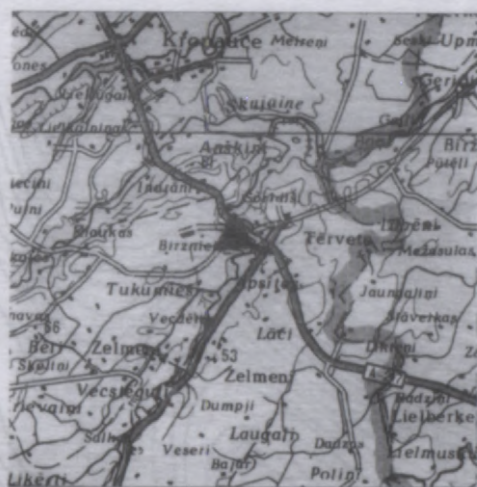
Klosterkalns ir kokiem apaudzis, A - R virzienā orientēts, Z pusē 22 m augsts kalns, kura plānā ovālais, izlīdzinātais plakums ir 40 - 45 m garš un 15 - 17 m plats. DA pusē kalns jau no dabas ir pietiekoši stāvs, bet lēzenākajās Z un R pusēs 4 - 6 m zem plakuma līmeņa ir izveidotas terases. Klosterkalna D nogāzes pakāje šosejas izbūves darbos ir norakta.

Arheoloģiskajos izrakumos tika pētīts pilskalna plakums, Z un R terases, nogāzes un pakāje.

Noskaidroja, ka 0,5 m biežais kultūrslānis pilskalnā ir pelēcīgs un bez noslāņojumiem. Plakuma Z malā un nogāzē konstatēja divas aizsardzības līnijas, kuras iezīmēja laukakmeņu rindas un stabu vietas. Attālums starp abām aizsardzības līnijām bija 3 - 5 m. Tām

līdzās konstatēja vairākas pamatzemē iedziļinātu pavardu vietas; plakumā - ar akmeņiem nostiprinātu stabu bedres. Vairāk nekā 3/4 no atrastajām bezripas keramikas lauskām bija švīkātā keramika. No citiem atradumiem atzīmējami māla lejamveidņu fragmenti, kaula rotadatas fragments, dzelzs nazis, akmens cirvja puse, graudberži, tomēr kopumā atradumu nebija daudz. M.Atgāzis secināja, ka Klosterkalns kā nocietināta apmetne ir izmantots I g.t.p.m.ē. otrajā pusē. Kalnā konstatētas arī kādas vēlāku laiku būves (lapenes ?) pamati.

Klosterkalns iekļaujas Tērvetes senvēstures pieminekļu kompleksā.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

VI 219.

E.Brastiņš. Latvijas pilskalni. Zemgale un Augšzeme. - R., 1926. - 30.lpp.

M.Atgāzis. Tērvetes arheoloģiskās ekspedīcijas darbs 1975.gadā // ZASRT 1975. - R., 1976. - 12.-14.lpp.

M.Atgāzis. Klosterkalns atklāj savus noslēpumus // Komunārs /Dobelē/. - 1976.gada 12.septembrī.

M.Атгазис. Работа Терветской экспедиции // АО 1975. - М.: Наука, 1976. - С.445.

M.Atgāzis. Izrakumi Tērvetes Klosterkalnā un arheoloģisko pieminekļu apzināšana Zemgalē 1976.gadā // ZASRT 1976. - R., 1977. - 8.-10.lpp.

M.Атгазис. Раскопки Терветской экспедиции // АО 1976. - М.: Наука, 1977. - С.432-433.

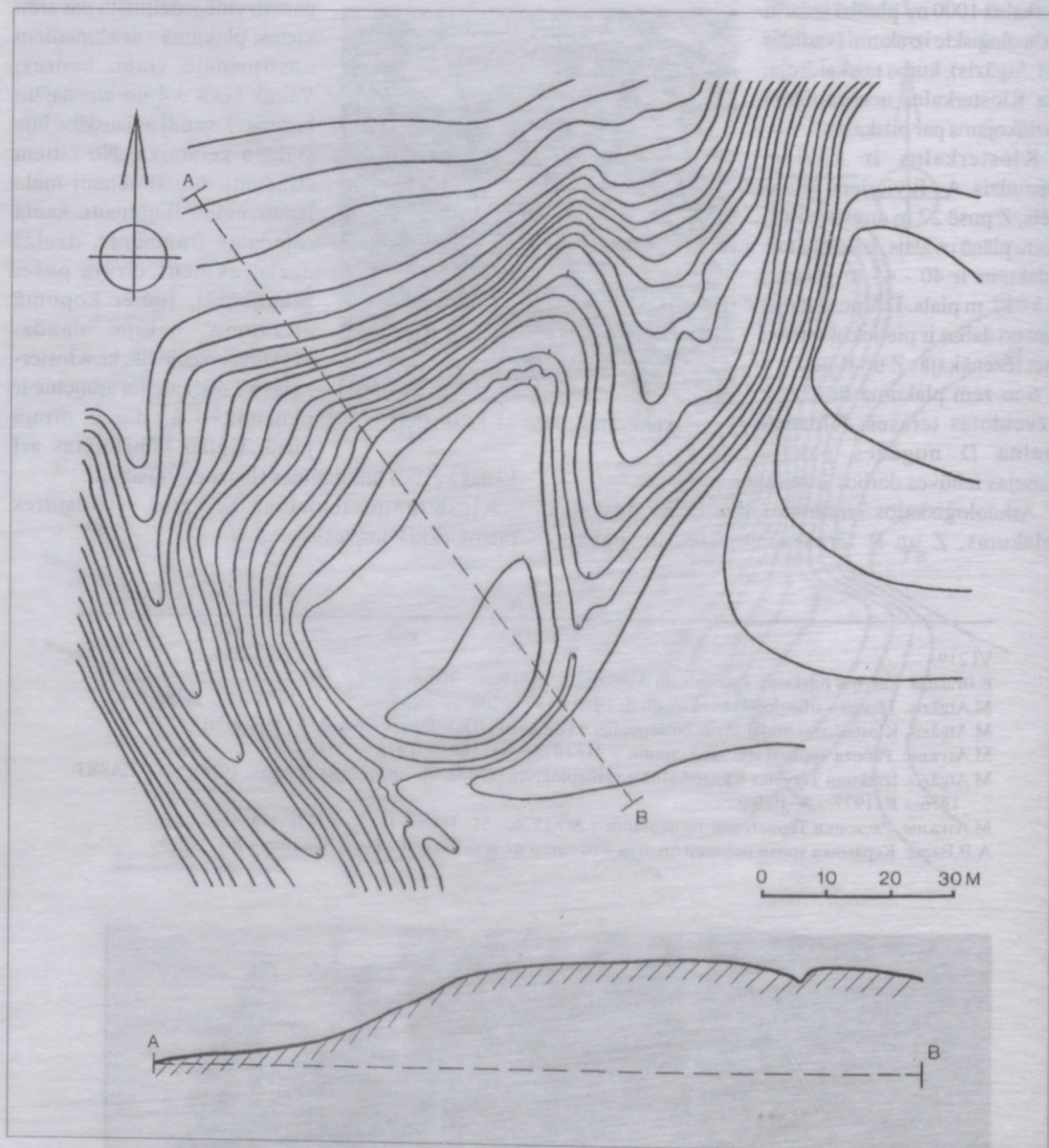
A.B.Васкс. Керамика эпохи поздней бронзы и раннего железа Латвии. - Рига: Зинатне, 1991. - С.150.

Tērvetes Klosterkalns

26. Kazdangas Roņu Baznīcas kalns

Koordinātes $21^{\circ} 44' 32''$ $56^{\circ} 42' 29''$

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1943. gada uzmērījuma

Kazdangas Roņu Baznīcas kalns atrodas Alokstes upītes labajā krastā. Apmēram 100 m uz R iepretim tam atrodas pazīstamais Kazdangas (Valātas) pilskalns. Baznīcas kalnu, aprakstot Kazdangas pilskalnu, 1923.gadā minējis E. Brastiņš, taču pirmo plašāko tā aprakstu 1941.gadā sniedza K. Rozītis.

Kazdangas Baznīcas kalns izvietots starp divām pret Alokstes leju vērstām gravām, un tā nogāzes no trim pusēm ir dabīgi stāvas. DA daļā, kura no dabas bija neaizsargāta, kalna plakums no apkārtnes nodalīts ar puslokveida grāvi un atbilstošu valni. Valnis ilgstošās aršanas rezultātā ir stipri vien izplūdis. Starp grāvi un valni

vērojamas terases paliekas, kas, iespējams, iezīmē ieejas vietu. Terasē vērojama arī ap 3 m zem plakuma līmeņa kalna lēzenākajā ZA daļā.

Pilskalna plakums plānā ir trīsstūrveida, ar šaurāku ZA (platums 20 m) un platāku DR (platums 40 m) daļu. Plakums ir izlīdzināts; tā maksimālais garums ZA - DR virzienā ir 60 m. Kaut arī izteikts kultūrslānis kalnā nav konstatēts un nosaukums Baznīcas kalns vedina to uzskatīt par Kazdangas pilskalnam atbilstošu kulta vietu, kalna izlīdzinātais plakums un mākslīgi veidotie nocietinājumi liek uzskatīt, ka šeit atradies kāds Kazdangas pilskalna papildu nocietinājums.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

E. Brastiņš. Latvijas pilskalni. Kuršu zeme. - R., 1923.- 86.lpp.

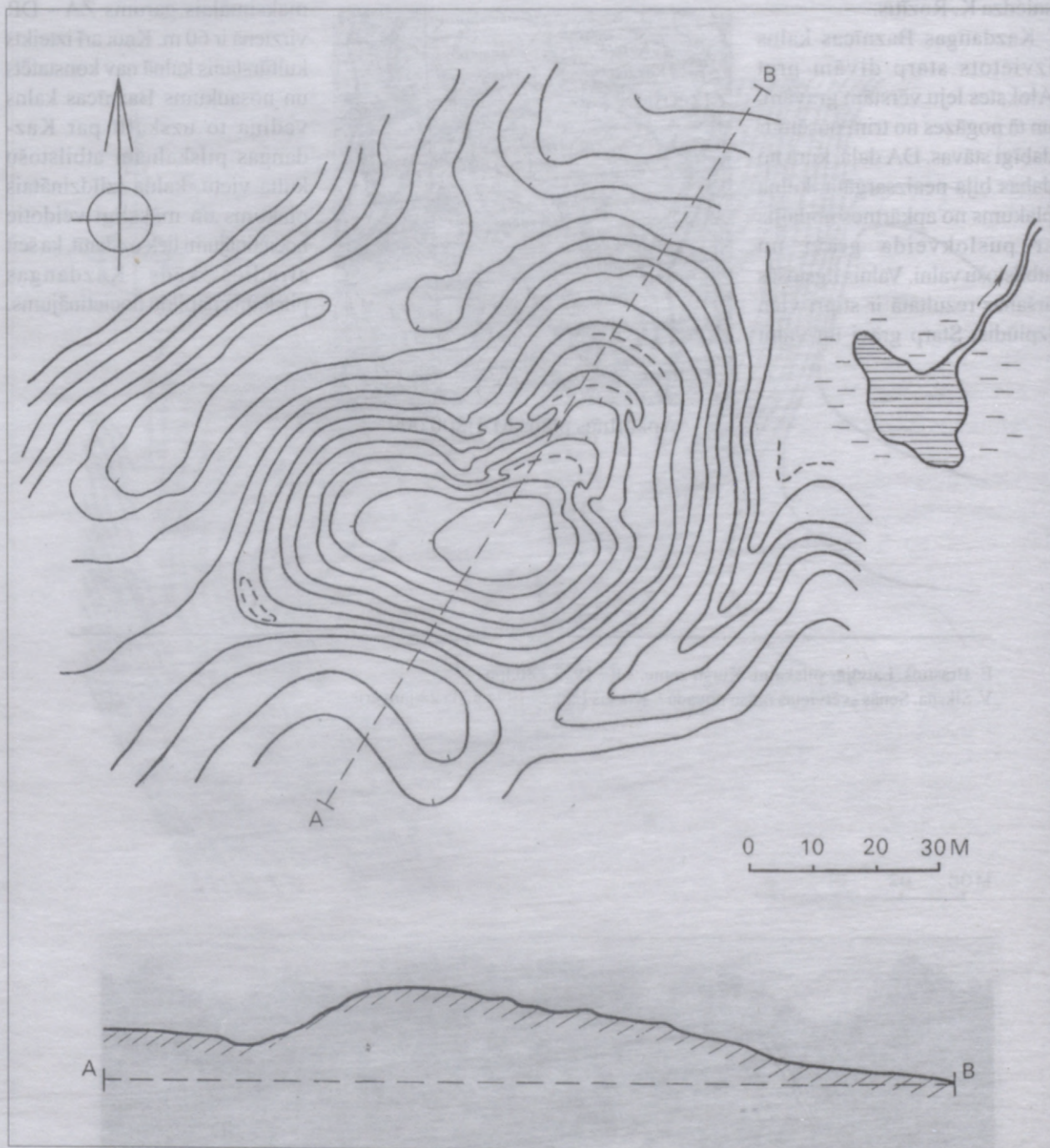
V. Sikсна. Senās svētvietas mūsu novadā // Kursas Laiks.- 1994.gada 22.janvāris

Kazdangas Roņu Baznīcas kalns

27. Kapusila pilskalns

Koordinātes 25° 59' 20" 57° 18' 40"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1996. gada uzmērījuma

Kapusila pilskalns atrodas Valkas raj. Launkalnes pagasta Kapusilā vairāku kilometru attālumā no tuvākās mūsdienās apdzīvotās vietas un nepilna kilometra attālumā no bijušās Kapusila mežsargmāju vietas, kur tagad liels smilts un grants karjers. Pilskalnu pilnīgi nejauši 1996. gada 12. septembrī uzgāja J.Urtāns; tanī pašā gadā pilskalns tika aprakstīts un uzmērīts. Par Kapusila pilskalna esamību iepriekš nebija fiksētas nekādas ziņas un to nezināja arī vietējie ļaudis.

Pilskalns ierīkots savrupā 10 - 13 m augstā kalnā. Tā lēzenākais ZA gals nocietināts ar trijiem apmetru dziļiem puslokveida grāvjiem un atbilstošiem diviem vaļņiem. Grāvji abās pilskalna nogāzēs pārveidoti par terasēm, kas īpaši rūpīgi ir būvētas pilskalna DA galā, kas no dabas ir bijis zemāks. Te apakšējās terases malā jaušama vēl arī neliela uzbērta vaļņa paliekas. Pilskalnam ir mazs, ap 16 x 14 m liels, labi izlīdzināts

plakums. Šķiet, ka dabīgās ielejas pilskalna abās pusēs arī ir nedaudz mākslīgi padziļinātas, tā vēl vairāk norobežojot pils izbūvei izvēlēto kalnu. Zemes sastāvs kalnā ir viegla smilts; kultūrlānis ne kalna plakumā, ne nogāzēs nav konstatēts. Turpat līdzās pilskalnam

tā austrumu pakājē arī tagad iztek spēcīgs avots ar skaidru un labu ūdeni, kas tālāk aiztek kā neliels strauts.

Aptuveni kilometra attālumā uz DA no pilskalna atrodas jau kopš pagājušā gadsimta otrās puses literatūrā minētie un arheoloģiski pētītie (K.Zīverss, 1875. - 1877.) Vīksnas Kapusila akmenskrāvuma senkapi, kas devuši nosaukumu arī visam plašajam mežu masīvam. Vīksnas Kapusila senkapiem ir visai plašs datējuma diapazons sākot ar agro dzelzs laikmetu un beidzot ar viduslaikiem.

Kapusila pilskalnu varētu uzlūkot par nelielu, pat miniatūru, bet labi nocietinātu patvēruma pilskalnu.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

J.Urtāns. Jaunatklājums - Kapusila pilskalns // Diena. - 1996.gada 30.septembrī.

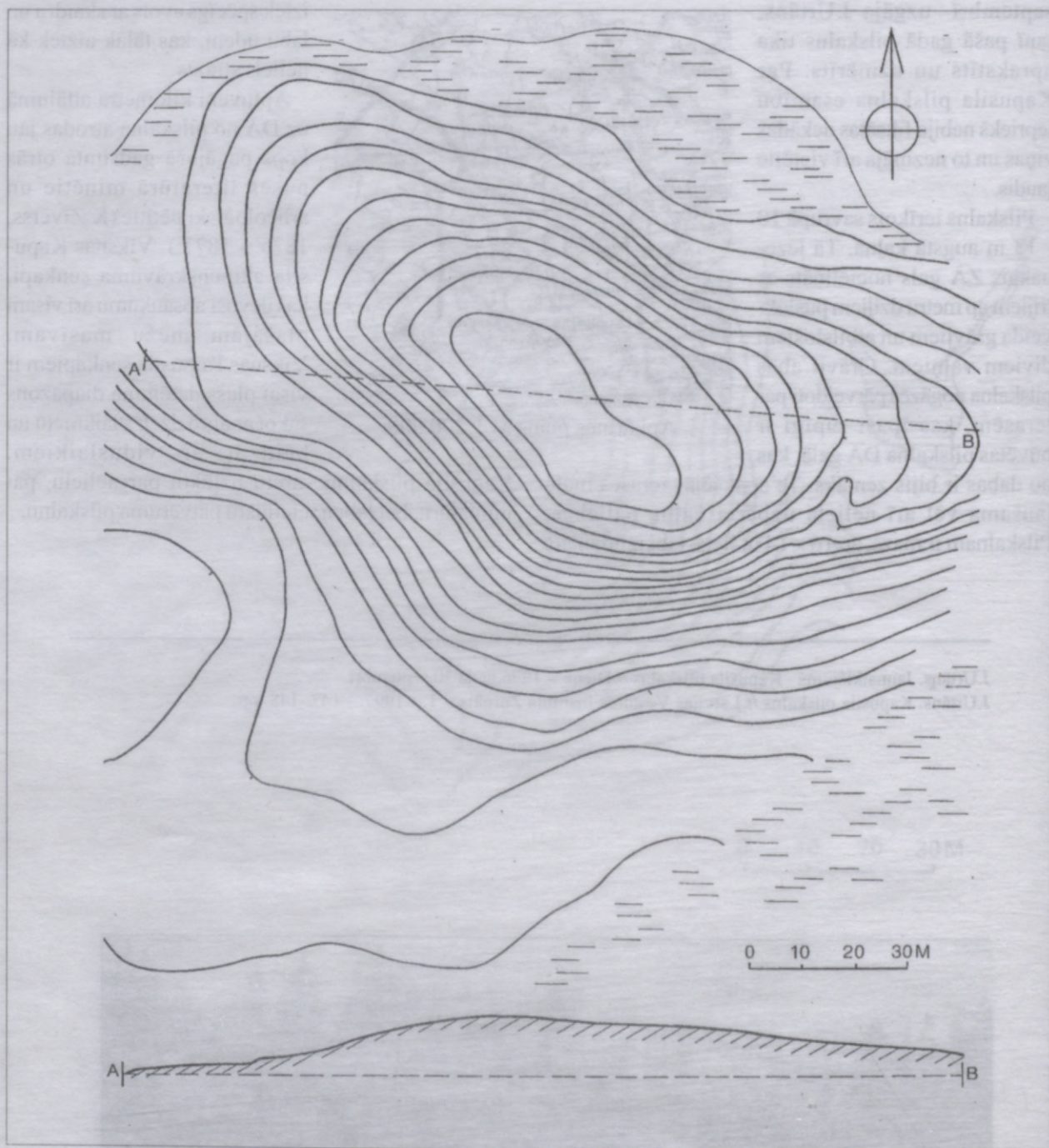
J.Urtāns. Kapusila pilskalns // Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls. - 1. - 1997. - 147.-148.lpp.

Kapusila pilskalns

28. Robežnieku pilskalns

Koordinātes 26° 39' 10" 55° 42' 40"

Griezumu augstums 1m
Izzīmēts pēc 1998. gada uzmērījuma

Robežnieku pilskalns atrodas Daugavpils raj. Līdumnieku pagastā Riča ezera ZR krastā pie Robežnieku mājām apmēram 400 m no Latvijas - Baltkrievijas robežas. Pilskalnu 1998.gada 22.maijā atklāja J.Urtāns; nedaudz vēlāk pilskalns tika uzņēmēts.

Robežnieku pilskalns ierīkots savrupā kalnā, kuru no Z, A un DA pusēm norobežo purvainā leja. Pret šo leju pilskalns Z pusē ir 10 m augsts. Pretējā D pusē kalns ir augstāks un stāvāks; te tā augstums sasniedz 17 m. Pilskalna D nogāzē 10 m zem plakuma līmeņa ir līdz 10 m plata izteikta terase, kas vēl nesenos laikos ir izmantota kā tīrums. Šķiet, ka terase te ir bijusi arī pilskalna nocietinājumu pastāvēšanas laikā. Vēl pirms apmēram desmit gadiem lauksaimnieciski tika apstrādāts

arī pilskalna plakums un kalna R un ZA nogāzes, kas ir noartas lēzenākas. ZA nogāzē jaušamas nepilnu metru augsta, noarta vaļņa paliekas. Pilskalna

plakums, kura malās jaušama apara, ir izlīdzināts, ap 70 m garš un ap 35 m plats. Plakuma centrālajā daļā intensīvi melnais kultūrslānis ir 0,6 m biezs; pilskalna nogāzēs kultūrslāņa biežums samazinās vai kultūrslānis vispār nav vairs konstatējams. Kultūrslāņa

nav arī plašajā pilskalna D nogāzes terasē. Tomēr pilskalna nogāzē lejpus terases kultūrslānis ir atkal konstatējams, un tur tas saslēdzas ar plašo apmetni, kas atrodas uz D un DR no pilskalna. Kultūrslānis ir arī pilskalna Z nogāzē un tās pakājē. Pilskalnā un apmetnē atrastas bezripas gludās un švīkātās keramikas lauskas, kas ļauj Robežnieku pilskalnu datēt ar I g.t.p.m.ē. - m.ē. I.g.t. I. pusi.

Vietējie ļaudis Robežnieku pilskalnu kādreiz saukuši par "Zamkiem". Kalnā esot atrasti cirvīši un šķēpu gali. Stāstīts, ka kalnā esot "skleps" un tur apslēpts zelts. Par nostāstu aktualitāti liecina pilskalna plakumā un terasē vēl nesen izraktās mantraču bedres.

Apkārtnes plāns M 1:200 000

D.Arāja. Daugavpils pusē atrod iespaidīgu pilskalnu // Diena. - 1998.g. 26.maijā. NRA. - 1998.g. 26.maijā.

Z.Some. Jaunatklātais pilskalns Līdumnieku pagastā gaida vārda došanu // Latgales Laiks. - 1998.g. 3.jūnijā.

A.Gavare. Pilskalns, kuram pagaidām nav vārda // NRA. - 1998.g. 3.jūnijā.

M. Grīnberga. Noslēpumainais Līdumnieku pilskalns // Diena. - 1998.g. 4.jūnijā.

A.Gavare. Pilskalns izkāpelēts, izmērīts un socializēts // NRA. - 1998.g. 2.jūlijā.

J.Urtāns. Jauns pilskalns // Austrālijas Latvietis. - 1998.gada 17.jūlijā.

Robežnieku pilskalns

Saīsinājumi

- AO ... - Археологические открытия ... года
Magazin... - Magazin der Lettisch-literarischen Gesellschaft
NRA - Neatkarīgā Rīta Avīze
PT - Pagātne un tagadne. Vēstures skolotāju biedrības rakstu krājums
RT ... - Referātu tēzes par arheologu, etnogrāfu un antropologu ... gada pētījumu rezultātiem
ZASM - Zinātniskās atskaites sesijas materiāli par arheologu un etnogrāfu ... gada pētījumu rezultātiem
ZASRT ... - Zinātniskās atskaites sesijas referātu tēzes par arheologu, antropologu un etnogrāfu ... gada pētījumu rezultātiem

Juris Urtāns, Jānis Asaris

The Newly Discovered Hillforts of the Western Part of Latvia

Short summaries

1. Hillfort Jaunvietas

Hillfort Jaunvietas was discovered, surveyed and described by J.Asaris and J.Urtāns in 1994. The hillfort was built on the earth tongue between two 5 - 6 m deep ravines. From the vicinity the site is separated by artificial moat and rampart. The opposite end of the hillfort has artificially steeped slope. There are no cultural occupations on the levelled plateau; only some separate pieces of charcoal were found. 400 m from the hillfort the cult oak is situated.

2. Hillfort Zlēku "Pabēzkalns"

For the first time the archaeological excavations on the hillfort "Pabēzkalns" were undertaken by V. Sizov in 1895; the excavations were continued by E.Šturms (1937) and Ē.Mugurēvičs (1970, 1972). The shape of the site is not characteristic for Latvian hillforts. The defended dwelling site is separated from the vicinity by two parallel ramparts. Remains of wooden constructions were discovered on the top of the ramparts. In cultural occupations (depth 0,6 m) between the ramparts the artefacts dated by the end of I M AD - beginning of II M AD and remains of houses were discovered. Cultural occupations of the dwelling site of the same period were discovered also to the south of the hillfort.

3. Hillfort Zlēku "Karātavu kalns"

The hill "Karātavu kalns" is approximately 0,5 km long hill in the centre of Zlēkas. The hillfort was built on the western end of the hill. For the first time the hillfort was described by A.Gusars in 1930. For the needs of defence the end of the hill was separated by artificial moat and rampart. Weak cultural

occupations on the levelled plateau are only 0,2 - 0,3 m deep. There is no evidence about any finds from the hillfort. To the south of the hillfort, another site called a hillfort is situated, but it seems to be a cult hill close to the hillfort, that is characteristic for Kurzeme.

4. Hillfort Dundagas "Kalna dārzs"

The site close to the medieval castle Dundaga as the hillfort for the first time was described by U.Schlippenbach in 1809. In 1981, archaeological excavations were undertaken on the hillfort by Ē.Mugurēvičs. The hillfort was built on separated hill on the bank of the Pāce. The hillfort was defended by two terraces and a moat. Probably a medieval castle was erected on the dwelling site corresponding to the later hillfort. In the course of excavations a rampart built of the stones was discovered on the eastern edge of the plateau. Judging by the finds the hillfort was used in I M AD and in the beginning of II M AD.

5. Hillfort Laucienas "Milzu kalns"

For the first time the hillfort was described by A.Bielenstein in 1869, who stated that the hill was used as a defended site in the time of Swedish rule. The hillfort was built in the middle of a long hill and it is separated from the vicinity by a moat and a rampart in eastern end and by two ditches and ramparts in the opposite end. Settlement was probably situated to the west of the hillfort. Cultural occupations on the plateau are weak and 0,2 - 0,5 m deep. Probably the hillfort belonged to Kurzeme Livonians and was used by them in the Late Iron Age.

6. Hillfort Lībagu "Kāravkalns"

The hillfort "Kāravkalns" was discovered in 1930s. It was built on the eastern end of a long hill. From the vicinity the hillfort was separated by two ramparts and a moat. Cultural occupations on the plateau of the hillfort are 0,2 to 0,7 m deep. Probably to the west from the hillfort the settlement was situated. There are some cemeteries situated in the vicinity of the hillfort. Judging by some finds from them the hillfort was used by the Kurzeme Livonians in the first centuries of II M AD.

7. Hillfort Rumba

The hillfort was registered and surveyed by E.Šturms in 1920-1930s. The hillfort was built in naturally separated site on the edge of the Abava valley. From the western side it was separated by a moat and a horse shoe shaped rampart. The hillfort is well defended although the weak cultural occupation on the roundish plateau is only 0,4 m deep. On the opposite bank of the Abava river the well known cemetery Valgales Veģi (14 C AD) is situated.

8. Hillfort Kurmāle

The hillfort was discovered by V.Sizov in 1895; in 1904 the description of the site was published by E.Schmidt. The hillfort was built on the earth tongue between two ravines on the steep bank of the Kuldīga river. The earth tongue was cut by a moat and a rampart. Cultural occupations on the plateau are 0,2 - to 0,35 m deep. In written evidences the site Kurmāle (Kormalen) was mentioned in 1253, what probably regards to the hillfort.

9. Hillfort Sermīte

The hillfort was more widely described and surveyed by A.Gusars in 1944. The hillfort was built on a natural horn of the Skalda river, which separates the hillfort from three sides. From the fourth side the hillfort is defended by a rampart and a moat. Cultural occupations on the edges of the plateau are only 0,2 to 0,3 m deep. In written evidences the site Sermīte (Sargamiten) was mentioned in 1253. Probably this data regards to the hillfort.

10. Hillfort Imulas (Lēnas)

The hillfort was discovered by A.Gusars in 1930. The hillfort was built on a separate 10 m high hill surrounded by boggy marshes. The hillfort is situated on the north - north - east end of the hill and it is separated by two ditches and a rampart. Cultural occupation is stated only on the eastern side of the

plateau. The site Lēnas (Lene) is mentioned in the document of 1253.

11. Hillfort Nīkrāce (Upenieki)

The hillfort was discovered by F.Jākobsons in 1923 and more widely described and surveyed by P.Stepiņš in 1942. The hillfort was built on the earth tongue between the Šķervele river and low, boggy meadows in the opposite side. From the western side the hillfort is defended by a moat and a rampart. Cultural occupations were stated only on the rampart and on the plateau close to the rampart. There is a cemetery situated in the vicinity of the hillfort.

12. Hillfort Baltcepure

The hillfort was surveyed by P.Stepiņš in 1943. The hillfort was built on a separate 8 - 10 m high hill surrounded by boggy marches. The plateau was probably supplemented by two entrances. From the south the hillfort was separated by a deep and wide moat. The dwelling site of about 1 ha was probably situated close to the hillfort. Judging by the stray finds it is possible to consider, that the hillfort was used at the end of I M AD or in the beginning of II M AD.

13. Hillfort Ievādes "Kapličas kalns"

The first evidences about this site as the hillfort come from 1869. More widely the hillfort was described and surveyed by A.Gusars in 1930. The hillfort was built on the top of the western end of a big hill. The hillfort is separated by 8 m wide moat and a rampart. The plateau is totally surrounded by the rampart. The western slope of the hillfort is also defended by a terrace. Cultural occupations (depth from 0,5 to 0,8 m) were discovered both on the plateau and on the rampart. The plateau was demolished by erecting of a chapel in the second half of the 18th C.

14. Hillfort Tāši (Vītkas)

The hillfort was described more widely by K.Bregžis in 1941. The hillfort was built on the earth tongue between the valley of the Ploce river and two ravines. From the north - west side the hillfort was defended by one or maybe two ramparts, which are levelled at the present. On the plateau, cultural occupations (depth 0,4 m) are discovered. As the stray finds two iron axes from the hillfort are registered.

15. Hillfort Vītoļiņi

The hillfort was discovered and described by A.Vasks in 1979. The hillfort is situated in the park of Kazdanga estate and it was built on the earth tongue

surrounded from three sides by deep ravine, but from the fourth side the hillfort is separated by a moat and a rampart. Cultural occupations were discovered only on the plateau at the rampart. The hillfort is situated only 1 km from Kazdanga archaeological complex (hillfort with dwelling site, cemetery).

16. Hillfort Rinkas (Bojas)

The hillfort was discovered and described by A.Gusars in 1946. The hillfort was built on separate hill surrounded by several deep ravines. The hill have naturally steep slopes. The south - west end of the plateau stands on the plateau and probably indicates remains of the rampart. The weak cultural occupations are approximately 0,5 m deep.

17. Hillfort Šalku "Zviedru kapi"

The site was discovered by A.Vasks in 1978. The hillfort was built on a hill on the bank at the valley of the Vārtāja river. The hill from two sides is naturally separated by deep ravines. From west, south and partly east sides the hillfort is defended by a horse shoe shaped rampart and a moat in the front of the rampart. Cultural occupations on the plateau are 0,5 m deep. This hillfort which actually is not characteristic for Kurzeme was demolished by later cemetery.

18. Hillfort Brūveri

The hillfort was built on a separate 16 m high hill, which is the highest point in the vicinity. All the slopes of the hill are very steep. Probably, they are steepened artificially. The north - west side of the plateau is higher and wider than the opposite side. The site has folk traditions as the hillfort, though the cultural occupations on the hill have not been found.

19. Hillfort Spingas

The hillfort is more widely described and surveyed by P.Stepiņš in 1940s. The hillfort was built on the 15 m high hill on the bank of the small the Elka river. From north it is separated by the boggy ravine of the river, but from other sides by boggy marshes. The slopes of the hillfort were artificially steepened. There is an insignificant rampart situated at the western side of the levelled plateau. Cultural occupations on the hillfort are weak. In the vicinity of the hillfort a cult site and a cemetery are registered.

20. Hillfort Gravās - Sudmaļi

The hillfort was discovered and surveyed by A.Gusars in 1947. The hillfort was built on the cape,

surrounded by the Ruņa and the Melnupe rivers. The cape is steep to the west and south. From the vicinity the cape is separated by a deep moat and 2 m high and 10 m long rampart as well as by four levelled and smaller ramparts and corresponding moats. Cultural occupations on the plateau are very weak. Judging by the scattered piece of ceramics found on the hillfort it is possible to consider, that the hillfort was used in I M BC or in the first half of I M AD.

21. Hillfort Purmsāti (Upes)

The hillfort was more widely described and surveyed by P.Stepiņš in 1942. The hillfort was built in the sharp bend of the Birkstala river, where a 3 m high earth tongue has been developed. From the vicinity the hillfort is separated by a moat and a rampart. In the past the hillfort was used for a ploughing. Probably this is why cultural occupations on the hillfort are not discovered. There is a cemetery situated in the vicinity of the hillfort.

22. Hillfort Straujenieki

For the first time the hillfort is mapped by P.Stepiņš in 1942. The hillfort was built on a separate hill surrounded by boggy marshes. The hill in the middle of its slope is surrounded by a terrace. In the south side of the hillfort the terrace turns to a rampart. The outer slope of the rampart is artificially steepened. The hillfort has no cultural occupations. There are two other well known hillforts situated not far from hillfort Straujenieki.

23. Hillfort Vilce

The hillfort is mentioned in some reports and publications in 1920s and in 1950-1960s. The hillfort was built on the 12 m high corner between the confluence of the Vilce and the Rukūze rivers. From the vicinity the hillfort is separated by a rampart and a moat. Unfortunately the biggest part of the plateau is destroyed by the stream of the Vilce river. Probably to the south of the hillfort the dwelling site is situated. Some stray finds in the cultural occupations of the hillfort allow to date the hillfort with the Middle Iron Age. There is a Semigallian Age cemetery located close to the site.

24. Hillfort Mežmuižas "Silakalns"

The hillfort is mentioned for many times in different publications since 1892. The hillfort was built on 20 m high hill, which from east and north side is separated by a moat and a rampart on the edge of the plateau. A bog comes close to the southern and western foot

of the hill. Intensive and more than 1 m deep cultural occupations with pieces of ceramics were discovered on the plateau, rampart and slopes. Two dwelling sites with cultural occupations, defended by ditches and ramparts, are situated close to the southern side of the hillfort. The Silakalns hillfort is a strongly defended stronghold. Judging by the ceramics, the hillfort was used since the beginning of the Early Metal Age, but in the Late Iron Age the hillfort developed into the centre of Semigallian region. Probably it is possible to consider that the centre of Semigallian region Silene was located on this hillfort.

25. Hillfort Tērvetes "Klosterkalns"

As a hillfort the hill "Klosterkalns" was stated only after archaeological excavations performed under the supervision of M. Atgāzis in 1975 and 1976. The 22 m high hill is a naturally separated hill with steep slopes. Only on the northern slope an artificial terrace was built. In the course of archaeological investigations two defence lines on the edge of the plateau, some remains of buildings and a row of artefacts were discovered. Judging by the finds the hill was used as a hillfort in the second half of I M BC. The hillfort "Klosterkalns" is a part of the well known Tērvete archaeological complex.

26. Hillfort Kazdangas Roņu "Baznīcas kalns"

For the first time the hillfort was mentioned in publication in 1923. The hillfort was built between two ravines going down to the valley of the Alokste river and it faces the well known Kazdanga hillfort. From the vicinity the hillfort is separated by a rampart and a moat. According to the name of the hill "Baznīcas kalns" ("Church hill") an opinion was expressed, that it was a cult site of Kazdanga hillfort. However, artificial earthworks of the hill allow to consider it as a hillfort.

27. Hillfort Launkalnes "Kapusils"

The hillfort was discovered, described and surveyed by J.Urtāns in 1996. The hillfort was built on a separate hill, which from north - east side is defended by three ramparts and corresponding ditches. On both slopes of the hillfort the ramparts and the ditches turns to the terraces. There are no cultural occupations on the small and levelled plateau of the hillfort. At the eastern foot of the hillfort a spring with good water is situated. In the distance of 1 km from the hillfort a well known Iron Age cemetery is located.

28. Hillfort Robežnieki

The hillfort was discovered, described and surveyed by J.Urtāns in 1998. The hillfort was built on a separate hill, which from northern side is protected by boggy ravine. From this side hillfort is 10 m high. The opposite slope of the hillfort is 17 m high. The levelled plateau and west and north east slopes as well as wide terrace on the S slope of the hillfort were used for agriculture even 10 years ago. At the S and SW foot of the hillfort extended dwelling site is located. Judging by the scattered pieces of ceramics found on the hillfort it is possible to consider, that the hillfort was used in I M BC or in the first half of I M AD.

E.Brastiņa uzņēmētie un publicētie pilskalni Kurzemē un Zemgalē

Pilskalna nosaukums*	Mūsdienu adrese
1	2
KURZEME	
Kuldīgas Pilskalns	Kuldīgas raj.Kuldīga
“Pilskalns” pie Puses muižas	Ventspils raj.Puzes pag.
“Pilskalns” pie Ugāles muižas	Ventspils raj.Ugāles pag.
“Pilskalns” pie Pāces ciema	Talsu raj.Pāces pag.
Apcietināta vieta pie Dundagas	Talsu raj.Dundagas pag.
“Puišakalns” pie Kaļķu muižas	Talsu raj.Dundagas pag.
“Bašķiņkalns” pie Nogaļes muižas	Talsu raj.Valdemārpils
“Klosterkalns” pie Talsiem	Talsu raj.Talsi
“Pilskalns” pie Mežītu mājām	Talsu raj.Laucienas pag.
“Pilskalns” pie Rendas muižas	Kuldīgas raj.Rendas pag.
“Pilskalns” pie Strazdes	Talsu raj.Strazdes pag.
“Pilskalns” pie Valgāles	Talsu raj.Valgales pag.
“Pilskalns” pie Sabiles	Talsu raj.Sabile
“Baznīckalns” pie Kandavas	Tukuma raj.Kandava
“Muļu kalns” pie Pūres muižas	Tukuma raj.Pūres pag.
“Pilskalns” pie Čāpuļu mājām	Tukuma raj.Kandavas pag.
“Pilskalns” pie Vecmoku muižas	Tukuma raj.Tumes pag.
“Milzumkalns”	Tukuma raj.Smārdes pag.
“Pilskalns” pie Kaņieru ezera	Tukuma raj.Lapmežciema pag.
“Pilskalns” pie Matkules muižas	Tukuma raj.Matkules pag.
“Pilskalns” pie Tukuma	Tukuma raj.Tukums
“Pilskalns” pie Vecsātiem	Tukuma raj.Jaunsātu pag.
“Pilskalns” pie Raņķu muižas	Kuldīgas raj.Skrundas pag.
“Pilskalns” pie Vormsātes muižas	Kuldīgas raj.Nīkrāces pag.
“Pilskalns” pie Bātes muižas	Liepājas raj.Vaiņodes pag.
“Pilskalns” pie Lanku muižas	Liepājas raj.Vaiņodes pag.
“Pilskalns” pie Mazsālijas muižas	Kuldīgas raj.Snēpeles pag.
“Pilskalns” pie Dzeldas muižas	Kuldīgas raj.Nīkrāces pag.
“Pilskalns” pie Embotes muižas	Liepājas raj.Embūtes pag.
Lieldāmes Pilskalns	Liepājas raj.Gramzdas pag.
Aizvīķu Pilskalns	Liepājas raj.Gramzdas pag.
“Pilskalns” pie Turlavas Kalnējiem	Kuldīgas raj.Turlavas pag.
“Pilskalns” pie Kaltes muižas	Liepājas raj.Priekules pag.
“Pilskalns” pie Kalves muižas	Liepājas raj.Kalvenes pag.
“Pilskalns” pie Trekņu muižas	Liepājas raj.Priekules pag.
“Pilskalns” pie Asītes muižas	Liepājas raj.Priekules pag.
Apcietināta vieta pie Elkamuižas	Liepājas raj.Priekules pag.
“Pilskalns” pie Kazdangas	Liepājas raj.Kazdangas pag.
“Pilskalns” pie Paplakas muižas	Liepājas raj.Virgas pag.
“Pilskalns” Bārtas un Vārtājas saderā	Liepājas raj.Kalētu pag.
“Pilskalns” pie Drogas muižas	Liepājas raj.Kalvenes pag.

“Elkas” pie Vārtajas muižas	Liepājas raj. Gaviezes pag.
“Pilskalns” pie Lipaiķiem	Kuldīgas raj. Turlavas pag.
“Pilskalns” pie Vecpils muižas	Liepājas raj. Vecpils pag.
Kalns pie Aizputes baznīcas	Liepājas raj. Aizpute
Ormukalna Pilskalns	Liepājas raj. Aizputes pag.
“Elkakalns” pie Gaviezes muižas	Liepājas raj. Gaviezes pag.
“Blieķu kalns” pie Cīravas muižas	Liepājas raj. Cīravas pag.
“Pilskalns” pie Bases muižas	Kuldīgas raj. Gudenieku pag.
“Pilskalns” pie Mātras muižas	Liepājas raj. Medzes pag.
“Elka-, arī Pilskalns” pie Vērgales muižas	Liepājas raj. Vērgales pag.
“Pilskalns” pie Dzintares pusmuižas	Liepājas raj. Lažas pag.
“Pilskalns” pie Tadaikņu muižas	Kuldīgas raj. Alsungas pag.
“Dižgabalkalns” pie Alšvangas	Kuldīgas raj. Alsungas pag.
“Pilskalns” pie Tigves muižas	Kuldīgas raj. Padures pag.
“Pilskalns” pie Lagzdīnes muižas	Ventspils raj. Piltene
“Pilskalns” pie Slēkas muižas	Ventspils raj. Zlēku pag.
“Pilskalns” pie Popes muižas	Ventspils raj. Popes pag.
“Pilskalns” pie Padures muižas	Kuldīgas raj. Padures pag.

ZEMGALE

“Pilskalns” pie Saldus	Saldus raj. Saldus
“Pilskalns” pie Strīķu muižas	Saldus raj. Novadnieku pag.
“Pilskalns” pie Liel-Cieceres	Saldus raj. Brocēni
“Meža kalns” pie Koku muižas	Dobeles raj. Vītiņu pag.
“Pilskalns” pie Koku muižas	Dobeles raj. Vītiņu pag.
“Kartavu kalns” pie Jaunpils	Tukuma raj. Jaunpils pag.
“Spārnu kalns” pie Īles muižas	Dobeles raj. Īles pag.
“Pilskalns” Dobelē	Dobeles raj. Dobele
“Ceplja kalns” pie Kamradzes mājām	Dobeles raj. Penkules pag.
“Cukurkalns” pie Kalna muižas	Dobeles raj. Tērvetes pag.
“Pilskalns” pie Mežotnes	Bauskas raj. Rundāles pag.
“Vīna kalns” pie Mežotnes	Bauskas raj. Rundāles pag.
“Pilskalns” pie Kamārdes	Bauskas raj. Gailīšu pag.
“Pilskalns” pie Aužeļu mājām	Bauskas raj. Ceraukstes pag.
“Pilskalns” pie Pilveru mājām	Bauskas raj. Bārbeles pag.

* Pilskalnu nosaukumi doti E.Brastiņa versijā. Pilskalni sarakstā sakārtoti tādā pašā secībā, kādā tie publicēti E.Brastiņa pilskalnu grāmatās

1.44

**OBLIGĀTAIS
EKSEMPLĀRS**

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTĒKA

0304055596

98-6
┌
└ 227